

Modèlicsⁱ odelicons

Espècie de revista, butlletí o lo que sigui

Maig 2018

Núm. 47

INDEX

Editorial	2
Per començar	
Resurrecció en una societat sense Déu	3
- <i>Sebastià Salom</i>	
Història d'una entrevista	5
- <i>Jaume Sancho</i>	
Conversa amb el Bisbe de Mallorca	8
- <i>Toni Bennasar</i>	
- <i>Jaume Gual</i>	
- <i>Domingo Mateu</i>	
- <i>Jaume Sancho</i>	
Taula rodona	
Càritas, un pilar fonamental de l'Església	23
- <i>Joana Alomar Serra</i>	
- <i>Maria del Mar Moll Bonet</i>	
- <i>Pep Morell Castañer</i>	
- <i>Margalida Maria Riutort Cloquell</i>	
- <i>Guim Vaquer Homar</i>	
* 50 anys de Càritas Diocesana a Mallorca	42
- <i>Gabriel Pérez Alzina</i>	
* Treball i vulnerabilitat social: dificultats i realitat	54
- <i>Laura Cadenas</i>	
* En la construcció quotidiana de la justícia: Càritas acompanya en Drets Humans	57
- <i>Raquel Ríos</i>	
- <i>Bàrbara Picornell</i>	
- <i>Marga Cortès</i>	
Col·laboracions	
Pistes per a una jubilació productiva i estimulante	61
- <i>Toni Bennasar</i>	
Alegrau-vos sempre en el Senyor	63
- <i>Antoni Vadell</i>	
Després del meu primer dia. Memòries del Seminari Menor 1959-1964 (2)	66
- <i>Pere J. Amengual</i>	
La formació del regionalisme catòlic a Mallorca (1840-1915)	75
- <i>Rafel Horrach i Llabrés</i>	
- <i>Jaume Sancho</i>	
He llegit ...	
Sàpiens. Una breu història de la Humanitat	76
- <i>Sebastià Salom</i>	
Cròniques	
Associació Amics del Seminari	77
- <i>Pere J. Amengual</i>	
Entrevista	
Don Jaume Cabrer i Lliteres	81
- <i>Domingo Mateu</i>	
Dels nostres arxius	92
Cavil·lades d'un desenfeinat	
El darrer trimestre	95
- <i>Jaume Sancho</i>	
VII Diada cultural	79
Pàgina web	80
Convocatòria	41
Anècdotes i contarelles	94

Consell de redacció:

*Pere Amengual - Toni Bennasar
Jaume Gual - Domingo Mateu
Sebastià Salom - Jaume Sancho*

Disseny i edició:

Macià Llabrés

Editorial

La preocupació per als més pobres i necessitats pertany al nucli del missatge evangèlic. Són moltes les pàgines de l'Evangeli on es pot constatar la vinculació entre l'amor a Déu i l'amor al proïsme, especialment quan aquest no disposa d'allò necessari per sobreviure.

Però haurem d'anar a Mt. 25,31-46 per confirmar que la gran i definitiva avaluació personal es basarà en la conducta tenguda vers als marginats i desvalguts.

L'Església que, en els temps apostòlics, tenia ben present aquesta prioritat "distribuïnt els bens segons les necessitats de cadascú" (Ac.2,44), no sempre al llarg de la història ha mostrat tanta coherència respecte d'aquesta dimensió essencial. El Papa Francesc ho ha manifestat dient que "vivim en ciutats que construeixen torres, centres comercials, fan negocis immobiliaris, però abandonen una part de la població".

Sí bé és veritat que en determinats moments la comunitat eclesial ha creat institucions d'ajuda caritativa conscient que "la formidable anarquia del mal, aquest desordre absolut, necessita qualche cosa que sigui suficientment forta per ser re-creadora; i aquesta no pot ser altra que l'actitud caritativa" (Adolphe Gesché, El mal).

Sense cap dubte una d'aquestes Institucions, segurament la més popular i efectiva, és Càritas, fundada a Colònia l'any 1897 i que després de la segona guerra mundial i de la guerra civil espanyola tengué una intensa activitat.

En Biel Pérez, en el seu article "50 anys de Càritas diocesana" explica amb exactitud els esforços d'aquesta institució a Mallorca des de la seva creació pel bisbe D. Jesús Enciso l'any 1961 i que durant el temps de D. Teodor Úbeda tengué una forta intensificació.

Nosaltres no podíem obviar el tractament d'aquest tema en la nostra humil però molt estimada revista, i ara, en el núm. 47, hem considerat que havia arribat l'hora de fer-ne una seriosa i documentada reflexió, dedicant-li la major part del seu espai.

Per tal motiu organitzarem una taula rodona amb persones competents en el tema, completat per alguns articles que tracten aspectes relacionats amb ell.

També podreu trobar en aquest número altres articles de gran interès i dues entrevistes: una a D. Jaume Cabrer (director espiritual nostre quan cursàvem filosofia) i l'altra al bisbe Sebastià, el qual ens rebé amb gran cordialitat contestant les nostres preguntes amb molt d'interès.

Una homilia de Pasqua

(1 d'abril de 2018) ¹

Sebastià Salom

Quan els capellans feim un sermó ens solem dirigir als cristians que creuen en Déu, que també creuen que Jesús de Natzaret era el Fill de Déu, que va ressuscitar, i que creuen que després d'aquesta vida hi ha una altra vida.

Però avui em vull dirigir també a les persones que no creuen en Déu, o que dubten de si Déu existeix o no, o que viuen com si Déu no existís. Als ateus, als agnòstics i als indiferents vos vull recordar el primer anunci de la resurrecció, el primeríssim anunci de la resurrecció, tal com està escrit en el llibre dels Fets dels Apòstols. Pere, un dels amics de Jesús, va sortir del seu amagatall i va dir: "Habitants de Jerusalem, aquell Jesús de Natzaret, que vosaltres vàreu crucificar, Déu l'ha ressuscitat. Nosaltres en som testimonis".

A poc a poc aquell primer discurs es va anar completant i canviant, com ho podem llegir en el mateix llibre dels Fets dels Apòstols, en els quatre evangelis i a les cartes de sant Pau. Varen començar a dir, no que Déu el ressuscitàs, sinó que Jesús va ressuscitar pel seu propi poder. Perquè cregueren que Jesús era el Messies anunciat a l'Antic Testament i que era Fill de Déu, i si Jesús era Déu, Jesús va poder ressuscitar pel seu propi poder, per ser ell qui era, perquè era Fill de Déu des del seu naixement i fins i tot perquè, essent Déu, existia ja des de tota l'eternitat i es va fer home a un moment determinat de la història.

Veis com es va fer un canvi a partir d'aquell primer discurs inicial: Aquell Jesús de Natzaret, que vosaltres vàreu crucificar, Déu l'ha ressuscitat. És a dir: aquella persona de carn i ossos com tots nosaltres Déu l'ha declarat Fill seu, Déu li ha donat la raó, Déu s'ha identificat amb ell, Déu ha avalat el seu comportament com a camí de salvació, com a model de construcció d'un món millor.

Però per als qui creien en Déu totpoderós els era més lògic creure que Déu havia enviat el seu fill perquè es fes home, morís per nosaltres damunt la creu i d'aquesta manera ens salvàs. Cregueren que la mort de Jesús estava dins els plans de Déu, com hi està tot quant passa en el món.

I aquí ve la meua reflexió d'avui. Als qui creim en Déu ens va molt bé el discurs que l'Església catòlica ha transmès durant dos mil anys, en què una gran majoria de gent creia en Déu. Però en aquest segle XXI en què una bona part de la humanitat no creu en Déu, o no està segura de creure si Déu existeix, o viu com si Déu no existís, vos vull dir que en el programa de Jesús que són les benaventurances Jesús no va dir "benaventurats els qui creuen en Déu", sinó "benaventurats els pobres, els nets de cor, els qui cerquen la justícia..." i en el final de l'evangeli ens diu com serà l'examen final. No va dir: Veniu a participar del meu Regne els qui vàreu creure en Déu o vàreu anar a missa. No, això no ho

va dir. I en canvi va dir: “Veni a participar del meu Regne els qui quan tenia fam em vàreu donar menjar, quan tenia set em vàreu donar beure, quan estava malalt em vàreu assistir, quan estava a la presó em vàreu visitar...”. Creure en Déu o no creure en Déu no és aquesta la pregunta ni la resposta definitiva que proposava Jesús.

Si no creus en Déu, però t’esforces per complir el programa de les benaventurances, encara que no sàpigués que és el programa de Jesús; si no creus en Déu, però segueixes el qüestionari de l’examen final que Jesús proposa als seus seguidors, encara que no creguis en Déu, participaràs d’aquest món nou que tu hauràs intentat construir.

Per a Jesús de Natzaret, creure en Déu no és l’objectiu final de la nostra vida. Només és un camí, una drecera per arribar a l’objectiu final. Perquè l’objectiu final de les nostres vides és el d’esforçar-nos per anar construint un món millor, anem pel camí que anem, un món millor que Jesús anomenava el Regnat de Déu a la Terra. Era una manera de dir-ho en un temps en què la gent del seu temps creia en l’existència de Déu.

Esser cristians, creure que Jesús és el Fill de Déu i que va ressuscitar és una ajuda afegida, per a mi molt important sens dubte, tan important com és molt important una bona alimentació per a poder tenir una salut adequada, i poder tenir les forces i les condicions necessàries per a poder viure. És una ajuda molt important, però no indispensable.

Si en Trump o en Putin, si en Rajoy o na Soraya, si en Puigdemont o en Junqueras, si tu o jo creim en Déu o no hi creim, si anam a missa o no, no serà aquest el judici definitiu de les nostres vides. Jesús de Natzaret va ser condemnat per les lleis del seu temps, les de l’Imperi Romà i les del Sanedrí d’Israel. Fins i tot podríem dir que va ser condemnat a mort democràticament, perquè davant el dubte de Pilat de si el condemnava o no, la balança es va inclinar davant el crit popular que va dir: “Crucificau-lo”.

Però els cristians creim que el judici definitiu en el cas de Jesús el va dictaminar Déu, i en el nostre cas també el dictaminarà Déu. “Aquell Jesús de Natzaret que vosaltres vàreu crucificar, Déu l’ha ressuscitat”.

Jesús creia en Déu. Però diuen que creure en Déu és un do de Déu. Aquesta fe no la té qui vol, sinó aquell a qui Déu la hi dona. Jo entenc que això vol dir que, encara que no creguis en Déu, si Jesús de Natzaret és un referent per a la teva vida, si t’esforces per seguir el seu exemple de vida, el seu programa de les benaventurances, encara que no sàpigués que és el seu programa, si segueixes el seu qüestionari de les obres de misericòrdia, encara que no sàpigués que són les preguntes de l’examen final que Jesús ens proposa, en el final de la teva vida trobaràs o deixaràs els fruits dels arbres que hauràs sembrat, trobaràs o deixaràs aquell món millor que havies intentat construir. Aquest és l’anunci inicial de la resurrecció: Aquell Jesús de Natzaret, que vosaltres vàreu crucificar, Déu l’ha ressuscitat, és a dir, Déu l’ha declarat Fill seu, Déu li ha donat la raó, Déu s’ha identificat amb ell, Déu ha avalat el seu comportament com a camí de salvació, com a model de construcció d’un món millor.

Els cristians, que creis en Déu, però no caminau amb Jesús, no l’escoltau, ni vos reuniu amb ell a l’entorn de la seva taula, a poc a poc, sense donar-vos-ne compte podreu arribar a creure en un Déu que no és el Déu de Jesús.

I els qui no creis en Déu o viviu com si Déu no existís, si teníeu l’home Jesús de Natzaret com a referent, com a model d’humanitat, si caminàveu amb ell i l’escoltàveu, tal vegada no arribaríeu a creure en Déu, però Jesús vos tendria com a amics seus, perquè li hauríeu ajudat a construir un món millor

Molts d’anys i bones festes de Pasqua!!

¹ La missa major de Pasco a Porreres, després de l’Encontrada de Jesús amb la seva mare, és una de les poques ocasions en què l’església s’umpla de gom a gom, i a la qual hi assisteix una part del poble que no hi sol tornar entrar en tot l’any. Sobretoï pensant en ells el rector va llegir aquesta homília.

Història d’una entrevista

Jaume Sancho

Després de quinze anys, passava d’hora que un bisbe de Mallorca parlàs a la nostra revista. Nosaltres havíem parlat moltes vegades dels nostres bisbes, però mai fins ara els havíem donat a ells la paraula perquè ells mateixos poguessin expressar el que pensaven o volien.

Antecedents

El bisbe Teodor no hi va ser a temps... Morí un mes i mig després que sortís el nostre número 1 (gener de 2003), tan esquifit en pàgines i continguts, del qual ell ni tant sols n’arribà a tenir notícia. En el nº 2 (maig de 2003) ja vàrem haver d’emplenar la seva coberta i les primeres fulles amb la seva fotografia i amb un dolgut record nostre per la seva mort.

El bisbe Jesús vingué el febrer de l’any següent, quan havia sortit ja el número 4 (febrer de 2004), i en el número següent (maig de 2004) “El nostre (primer) convidat”, Domingo Mateu, ens parlava ja de la seva presa de possessió de la diòcesi (curiosament en Domingo ho deia així: “L’església de Mallorca pren possessió de Jesús Murgui...”). Amb la nostra revista mai, durant els seus anys a Mallorca, s’establí cap mena de relació. Possiblement se’n va tornar sense haver arribat a tenir mai notícia de la seva existència, no per culpa seva, sinó perquè aquesta revisteta nostra per aquells anys no feia encara l’alçada d’un ca ajagut... De totes maneres, crec que ni ell ni nosaltres ens perdérem gran cosa: tristament, entre Don Jesús i nosaltres no hi hagués hagut tampoc massa sintonia. He de reconèixer també que fins al nº 19 (gener de 2009) la revista la feia encara jo tot sol i poc o cap interès hi vaig tenir ni tampoc ningú m’ho va suggerir o aconsellar.

El bisbe Salinas (12-1-13 / 8-9-16) tingué aquí un pontificat curt i accidentat: no va arribar als quatre anys. Record que després del seu primer any aquí un dia quan planificàvem el següent número de la revista dins l’apartament d’en Biel Rosselló a la residència de la Seu, ja vaig suggerir al consell de redacció la possibilitat o conveniència de fer una entrevista a D. Xavier, si no d’una manera immediata, sí a mig termini, atès que ja estaven projectades o definides les que anirien en els pròxims números. La cosa no es va concretar del tot i va quedar com una possibilitat a estudiar. Les circumstàncies del seu darrer any a Mallorca desaconsellaren aquesta entrevista i va quedar sense dur-se endavant aquell suggeriment meu inicial. Una proposta malmesa per les circumstàncies.

Tampoc estic massa segur que haguéssim tret res en net. Els que el coneixien dubtaven que ell mateix tingués molt clares les idees del que s’havia de fer i que anava improvisant.

La nostra predisposició continuava oberta, però aquí faltava bisbe... Mala sort !

La nostra relació amb el bisbe Sebastià va començar amb bon peu. Quan encara no havia passat una setmana de la seva vinguda com administrador apostòlic de la diòcesi, a un dinar amb els membres del Col·legi de Consultors, i en conversa de sobretaula on es parla de tot i de res, el nostre condeixeble (i també “consultor” permanent de la nostra revista des de fa moltíssims d’anys) Joan Bauzá, va tenir ocasió de parlar-li de la nostra revisteta i, des

del primer moment, va mostrar interès en rebre-la i conèixer-la. En Joan ens ho comunicà i a partir d'aquell primer moment el comptam entre els nostres lectors... Almenys rep la nostra revista puntualment com tots vosaltres. Supòs que almanco la fulleja. Dit en curt, sabia que existíem i mostrava interès. A partir d'aquí va tornar revifar el nostre antic interès en entrevistar el bisbe de Mallorca algun dia, quan fos adient fer-ho.

Plantejament del Consell de redacció

Quan trobarem que era hora, en tornarem parlar de nou i ens va parèixer bona idea, però decidírem esperar fins que el seu nomenament de bisbe titular de Mallorca fos definitiu, cosa que nosaltres, sense haver-ne parlat amb el Papa Francesc, donàvem per segura...

Hi havia moltes raons que aconsellaven aquesta espera:

Ell ja coneixeria la situació mallorquina més a fons, ja hauria pres decisions importants que mostrarien, almanco parcialment, per on volia caminar (Consell Episcopal, etc.). Per altra part, nosaltres ja el coneixeríem més a ell mitjançant contactes ocasionals amb tots nosaltres, reunions amb secularitzats, etc. Ja ens hauríem fet alguna idea de la persona amb qui anàvem a parlar i podríem afinar millor les qüestions que convenia proposar-li...

Hi hauria també un aspecte psicològic gens menyspreable: Ja ens tindriem tots alguna confiança que ens facilitaria poder parlar obertament, etc. S'hauria establert un clima...

Se tractava d'aconseguir aquest bon clima de confiança mútua on pot parlar-se des del cor, *“entre amics i per a amics”*, com resa el lema de confidencialitat de la nostra revista.

Qüestionari

Primer projecte (nostre): Entrevista personal /preguntes escrites / respostes escrites.
Segon projecte (seu): Preguntes escrites / respostes escrites (sense entrevista, per un cúmul d'ocupacions seves). No va prosperar i ho ajornarem per al número següent.

Decisió definitiva: Entrevista personal gravada i amb possibilitat de retocar el que fos, vista la redacció final. No enviaríem cap qüestionari previ. Es faria tot en viu.
Dos dies abans li vaig remetre un missatge mostrant-li les nostres regles de joc i assegurant-li que respectariem també les seves. Desitjàvem un clima de confiança.

“Don Sebastià, vos record que passat demà, dimarts 27, ens hem de veure per s'entrevista per sa nostra revista.

S'entrevista serà gravada per poder reproduir-la després fidelment al paper, però sempre serà revisable per part vostra i, una vegada transcrita, hi podreu canviar, retocar, eliminar o afegir tot lo que vulgueu. Això fa que pugueu parlar amb tota confiança i explicar-vos amb claredat sabent que sempre sereu a temps a refer qualsevol cosa. En correspondència a això, vos demanam que ens parleu sempre clar i llampant, sense respostes *“diplomàtiques”* per a no dir res... Jo personalment vos agrairé que no tingueu cap inconvenient en usar en qualsevol moment el *“non comment”* a qualsevol qüestió que vos puguem plantejar: sempre serà millor això que *“mastegar fesols”* com deim per aquí.

Voldríem que fos una conversa entre amics i per a amics.

Els nostres lectors (provablement entre 200 i 250 persones) són (...) en general,

gent que vos agrairà que sigueu clar i no ens agradaria gens que se convertís en una entrevista de compromís i mesella de tòpics. Preferim la llibertat de part vostra de dir-nos clarament: *“d'això preferesc no parlar-ne”*. Ho farem constar i passarem a una altra cosa. Sa nostra actitud davant aquesta trobada és totalment positiva: no temeu cap parany mal intencionat de part nostra, però no venim tampoc per omplir set o vuit planes de sa revista sense dir res.

Una abraçada ben cordial i fins dimarts, si Déu ho vol.”

Entrevista definitiva: 27-2-18. 11:30h. Palau episcopal.

Dins un ambient molt familiar i amb la confiança mútua que sol donar-se entre amics parlarem del que volguérem sense restriccions: varem ser clars i va ser clar. En cap moment va vetar cap pregunta i crec que no les va esquivar mai obertament. Si ho va fer, és que és més llest que jo i no me'n vaig adonar.

Evidentment, no es va ficar tampoc dins cap vesper. Tampoc el forçarem a fer-ho. No vull valorar el contingut de l'entrevista, que vosaltres mateixos podreu valorar. Tal volta, ens deturarem massa en la primera part – malgrat no va resultar mai un temps o un espai perdut, sinó ben clarificador – i al final ens faltà un poc de temps.

Després d'una hora i mitja llarga, decidírem que ja n'hi havia prou per aquesta vegada i hi va haver una oferta de part seva de continuar-la quan volguéssim. Algun dia – potser d'aquí dos o tres números – intentarem continuar-la... i avançar.

Conclusió.

Tret d'algunes dates o expressions imprecises, l'entrevista surt com es va gravar. Tals dates i tals expressions retocades no afecten gens al contingut original. Si no va dir res més, no és culpa seva, és que no sabérem preguntar millor. A la pròxima entrevista procurarem anar més endins, amb la mateixa bona voluntat però amb més preparació de part nostra i tocant temes ja més concrets i afinats. Preneu, doncs, aquesta entrevista com una primera presa de contacte. Pot continuar.

Jo vaig sortir content i agraeix la seva actitud cordial i transparent. En moltes qüestions em sentia compartir anàlisis i conviccions on es manifestava sempre l'esperit del Vaticà II. Qui no combregui massa amb aquest esperit conciliar, no entendrà fàcilment aquest bisbe. Potser un dels seus problemes serà haver-se d'entendre amb gent que no l'entendrà a ell. Pot semblar rara aquesta conclusió meua, tractant-se d'un bisbe, però em semblà cristià !

Cala Gamba, març 2018

Dia 27 de febrer de 2018 acudírem al palau episcopal uns companys de la redacció de “*Modèlics i modelicons*”. Havíem convingut amb el bisbe que a les onze i mitja tendríem l’entrevista amb ell, i ens presentàrem puntualment a la cita. Un cop en el palau, ens endinsàrem a una d’aquelles sales i, entorn d’una taula i en marxa l’enregistradora, encetàrem la conversa i l’entrevista. Començà conversant en Toni Bennasar:

Toni: Bé, primer de tot, gràcies per haver-nos rebut, encara que ha estat una mica laboriós. Sabem que heu tengut moltes entrevistes per a revistes i per a la televisió, però la nostra és una entrevista diferent. Normalment les entrevistes són entrevistador i entrevistat, noltros aquí som cinc, però això no és casual, és perquè volem que la nostra revista sigui distinta, i ho intentam. Crec que la coneixeu, el títol de la nostra revista és un poc original: *Modèlics i modelicons*, això té una història, en un altre moment ja en parlarem. Però hi ha una expressió mallorquina que m’agrada molt, fins i tot una sèrie d’articles que vaig fer per a aquesta revista els titulàrem així: *Parlar amb so cor en sa mà*, que és aqueixa divisió que feim els occidentals del cap per una banda i el cor per l’altra, noltros volem que la revista sigui així: *parlar amb so cor damunt sa mà*, com lo que diu l’Evangeli de Natanael *sine dolo*, així volem que sigui aquesta entrevista: parlar, i, a més, hi ha una cosa que ens uneix a tots cinc, i és que tots cinc estimam l’Església. Malgrat la secularització, estimam l’Església. I, dit això, podem començar. Jo pensava començar una miqueta amb caires biogràfics, per a conèixer-nos un poquet, tant des del punt de vista acadèmic com des del punt de vista pastoral. Si poguéssim començar d’aquesta manera..

Bisbe: Des del punt de vista acadèmic? Des del començament?

Toni: Sí, sí, des del començament.

Bisbe: Jo som de Ciutadella, de Menorca, vaig començar al col·legi de petit petit a la Companyia de Maria a l’Estonac, que és de tres a sis anys, després vaig anar als Salesians, hi vaig estudiar fins que havia de començar el Batxillerat. En aquell moment, entre els sis i els nou anys, és quan es va coure la vocació, i als deu i als onze. Poc abans dels dotze vaig ingressar al Seminari. Vaig estar deu anys en el seminari de Menorca, fent els estudis normals que fèiem en aquell moment: començaves pel Batxillerat, dos cursos d’Humanitats, tres anys de Filosofia i, després, la Teologia. Vàrem fer primer i segon a Menorca. Tenguérem uns professors molt nous, venien de Terra Santa i estaven molt al dia amb el Concili i amb tot. Aquests dos primers anys els férem a Menorca i, després, per qüestions internes del Seminari, vam demanar al bisbe Moncades, que era el bisbe allà, per sortir de Menorca i venir aquí, a Mallorca. I vam venir a Mallorca, en vam venir deu. I els qui anàvem més envant de Teologia, que érem quatre, ja al començament d’aquell any, vam demanar al Bisbe per anar-nos-en. No ens agradava...

J. Sancho: Clar. Ja havíeu tengut s’ experiència de Menorca.

Bisbe: L’ambient del seminari, molt bé, els companys de seminari, beníssim, molt bé. De la feina que vaig fer per aquí, vaig pertànyer a dues coses: una era durant tot l’any, feina pastoral amb un grup de festejants, de preparació pel matrimoni, assistint a les reunions; i, després, amb un grup d’acció social amb en Paco, Paco... Obrador...Moratinos, teníem reunions molt seguides i, fins i tot, trobades de qualque cap de setmana. Era aquell moment de l’any seixanta-nou que, clar, políticament, la cosa es cavia molt, havíem de fer reunions d’amagat. Pastoralment, aquells anys, vaig estar en aquestes activitats. També vaig donar classes de religió al Lluís Vives. Varen ser tres les coses que vaig fer aquí, a Mallorca.

J. Sancho: Noltros no podíem fer res de tot això.

Bisbe: Sí, jo vaig tenir sort. Vos deia abans que quatre vàrem demanar per anar-nos-en, i és que volíem acabar la carrera a la Universitat. Li vam demanar al Bisbe i ho va entendre i sí, ho va veure clar. Vàrem demanar per anar a Barcelona i sí, sí, sí, vam anar a Barcelona. Aquí, al Seminari de Mallorca, vaig tenir en Llorenç Tous, en Mateu Grimalt, de Sagrada Escriptura...en Manuel Bauzá, de teologia, aquests eren més dins sa nostra... però, és clar, encara hi havia professors molt majors, encara hi eren tots aquests.

J. Sancho: Però, ja no vàreu tenir en Torres...

Bisbe: Sí que el vaig tenir, i en Bruno Morey, també; Garcías Palou, hi era, però ell feia primer i noltros fèiem tercer...Sa veritat és que per noltros va ser una experiència molt positiva, va ser una experiència a nivell de comunitat, de grup de deu, una experiència molt dura. Vàrem haver de copiar dels Fets dels Apòstols i viure com els primers cristians, tot en comú, no teníem doblers personals, tot en comú. Va ser una experiència forta, perquè l'esperit és prompte però la carn és flaca i, clar, allò mos duia a una ascesi, però va ser una ascesi molt bona, diríem molt guapa. Convivíem, érem com una comunitat, dinàvem al Seminari, però mos fèiem es sopar noltros, encarregats cada un de preparar-lo, com els estudiants normals que estaven a un pis i feien la seva vida.

Em faltava dir una cosa: sempre anàrem a missa a l'Encarnació i ajudàvem allà, hi vaig conèixer en Toni Roig. Participàvem amb les activitats que organitzava l'Encarnació, era un poc el radi d'acció nostre. En Pep Toni Fuster el vaig conèixer després, quan va venir d'Àfrica. Em vaig fer molt amb ell, érem molt amics, venia a Menorca, molt. Quan venia aquí, sempre ens vèiem, dinàvem junts, anava amb so cotxo amb ell....vaig conèixer sa seva germana també, la vaig trobar l'any passat el dia de Difunts, al cementiri, i vaig dir la missa per ell. Va ser un any, jo diria molt positiu, molt positiu, tot i que vaig demanar per anar a la universitat. Els altres van quedar aquí.

Toni: Anàreu a St. Pacià?

Bisbe: No, St. Pacià encara no existia. Jo vaig estudiar a Sant Cugat, amb els jesuïtes, a *Sant Francesc de Borja*, de Barcelona venien allà. Va ser l'any de després que es va fer la facultat de Catalunya, secció Sant Francesc de Borja.

Toni: Idò no vàreu tenir en Rovira Belloso ni en Salvador Pié ?

Bisbe: Amb en Rovira he estat company tota la vida.

Toni: És es professor que més m'ha impactat.

Bisbe: Sí, els professors de Sant Cugat han estat molt propers, els ho agrairé tota la vida. Les assignatures que vaig fer aquí les me varen convalidar, però vaig continuar anant amb en González Faus, de Cristologia, i, com que en temps havia estudiat allà, quan em varen nomenar bisbe, casi tot d'una vaig anar a veure'ls. Em vaig fer molt amb ells, i vaig preparar sa tesi de llicència allà. La veig fer amb un professor que era company de Hans Küng, era condeixeble amb ell, sobre un tema que ara el m'he repassat molt: *Secularitat i home nou*, era un poc sobre els estudis de secularitat...teologia protestant. Karl Barth i Bonhoefer eren els meus sants pares de teologia. Vaig llegir tota la Dogmàtica de Barth, que eren vuit toms, en francès, que era allà a la biblioteca. Aquest i els dos anys de Barcelona varen ser els anys de la teologia, de l'aterratge, els anys d'obrir els ulls a la realitat política que hi havia, va ser molt fort. En aquells moments, hi havia manifestacions a cada instant i assemblees. Amb en Rovira Belloso, de bracet, anàrem a una manifestació i, sí, vaig haver de córrer perquè em varen encalçar. Vaig córrer molt, sí, a Barcelona, vaig haver de córrer molt, aquells anys.

Bé, i vaig acabar el setanta-dos, ordenat de diaca. L'any de diaca el vaig fer a les Benedictines del carrer Anglí. Cada diumenge hi anàvem a missa.

Toni: A les Benedictines hi havia una germana d'en Terrats.

Bisbe: Sí, na Catalina. A en Mateu el vaig conèixer molt aquests anys. El vaig substituir a les Benedictines on els divendres deia la missa. Quan va caure i es va rompre el braç -jo li havia dit que podia anar allà quan fes falta- tots aquells anys, cada divendres dematí, a les vuit, deia la missa amb elles. I amb na Catalina ens hem vist molt. A en Mateu l'havia tractat a la parròquia de Sant Joan, d'Horta. Després va morir, era molt, molt, molt bona persona.

Toni: En Mateu era admirable. Jo l'estimava molt. Va ser es meu rector tres anys.

J. Sancho: Després tornàreu a Menorca.

Bisbe: Sí, després a Menorca, l'any setanta-dos. El primer nomenament va ser director de la Casa d'Espiritualitat.

J. Sancho: Vos devíeu entendre molt bé amb en Moncades.

Bisbe: Sí, molt. Em feia de director Espiritual. A Menorca, abans de l'ordenació, em va dir: *vull que tu siguis el director de la Casa d'Espiritualitat, que facis a Menorca lo que jo he fet a Mallorca*. Havia coincidit bastant a Ca'n Tàpera amb ell, el coneixia d'abans, havia vingut a fer-nos uns exercicis. I em va nomenar director de la Casa d'Espiritualitat. Al cap de poc temps, va morir el capellà del Santuari, era un capellà major i va morir. Les monges em varen demanar per anar-hi a dir la Missa. Va ser llavors quan em va nomenar rector del Santuari.

J. Sancho: Idò, no anaven junts aquests dos càrrecs.

Bisbe: No, eren dos càrrecs separats. El bisbe me va dir: *T'anomèn d'aquests dos càrrecs, i no vull que estiguis a parròquia, perquè vull que t'hi dediquis totalment*. Però no el vaig creure massa, perquè jo volia estar a parròquia, i, a més, si no tenc un grup de base, on vaig a fer feina? I record molt que me va dir: *Idò, ves-hi, però sense nomenament*. Jo estava a una parròquia que havíem començat quatre anys abans, que ara no té església, una parròquia que va començar dins el menjador d'una casa que ens havia deixat una senyora viuda. Vam començar amb un grup de catequesi d'adults, a la barriada de la part sud de Ciutadella, una barriada molt obrera, hi vaig esser quatre anys abans de ser capellà i quatre després de ser capellà, però sense nomenament. I bé, animava el cant, duia la catequesi, els joves, un grup de joves, i aquest grup va fer de catapulta per tota la resta. Uns setanta érem, però hi havia cinc o sis parròquies més també amb jovent. Amb les altres parròquies de Ciutadella arrebegàvem en aquell moment quatre-cents joves, repartits en grups d'esplai a les parròquies. Després, els caps de setmana, organitzàvem les trobades, que les fèiem al Toro, per a tota Menorca.

I això és un poc el començament. Després, casi tot d'una, em van nomenar formador del Seminari. Vaig començar sense cap seminarista, n'hi havia un, però va sortir. I, quan m'anomenen formador, és un moment que no hi ha bisbe. Ja ha acabat el bisbe Moncades, l'any 77, i va venir el bisbe Deix. En aquell moment, el qui era vicari capítular em va dir: *hauràs d'anar al seminari*, i també em va nomenar professor de l'Institut. Estava a la vegada de professor a l'Institut i de formador al Seminari, però va ser un conjunt molt interessant de cara a les vocacions.

J. Sancho: Veig que estau acostumat a fer feina. Per aquí diuen que sou molt feiner. Diuen: *És pertot*. I lo curiós és que hi ha persones que són pertot i enlloc.

Bisbe: Sí, certament, intent d'esser-hi... després una altra cosa, el fet d'anar al Toro, jo tenia l'experiència de Taizé i l'experiència de tots els anys de Seminari. L'equilibri entre acció pastoral i la pregària, per mi, ha estat fonamental. No faria res de tot el que faig si no hi hagués un moment per a retirar-te i tractar el que has de tractar. A vegades et surt més i a vegades manco, a vegades l'activitat et desborda, però, amb aquest temps gratuït, *hi disfrut, disfrut*.

J. Sancho: Això em recorda que a una taula rodona que hi havia en Toni Vadell i en Llorenç Tous, en Tous li va dir a en Toni: *ara estàs a sa plenitud, però cerca't moments per a tu*.

Bisbe: Sí, ho he vetllat sempre, això, i, a més, han estat, a la vegada, moments de descans, fins i tot físic, perquè l'activitat, vulguis o no... t'has de preparar molt i has de preparar moltíssim material, estudiar, llegir. Sempre he emprat molt les nits, som un poc animal de nit, de fer feina fins la una, les dues... acusat de falta de descans? i no, m'ho diu molta gent: *i no te canses?* La veritat, em sent com quan vaig començar. I de deport, vaig a caminar, que és el que puc fer, tenc la bicicleta aquí per quan faci més bon temps. A Menorca teníem els cavalls per les festes, era un altre tipus d'esport. La veritat és que no me cans.

Toni: Ara podríem anar en el moment en què vos anomenen Bisbe.

J. Gual: Abans hi ha el temps de Vicari General.

Bisbe: Sí. Hi ha moltes coses abans. L'any setanta-dos...l'any setanta-cinc varen ser uns anys molt forts, perquè...ens trobam al final del franquisme... en aquelles parròquies, jo deia Missa a Sant Francesc...vàrem tenir conflictes amb les autoritats. Em varen denunciar...multa i després presó...

Toni: Presó? Heu estat en presó?

Bisbe: No, ho explic ara: me varen denunciar per una homilia i vaig haver d'anar a declarar. Em varen venir a detenir a ca nostra, quan era a donar classe a un col·legi, i mon pare em va telefonar dient: *mira, jo ja t'havia avisat*. Perquè ja feia temps que venien al Toro a gravar-me les homilies, la policia, venien amb un magnetòfon, amb aquelles cintes, que senties "crac", i es posaven es micro, així...simulant...els primers anys de capellà hi va haver aquest to de l'Evangeli, va ser molt viu... Record ses coses que més me varen impactar quan vaig començar de capellà, com és entendre les temptacions de Jesús. Ho havia estudiat a Teologia, me record...ho dic perquè és una cosa que me marca, marca molt: la temptació de religió, la temptació d'aprofitar-te'n del que ets per treure'n un altre profit, és a dir, aprofitar-te de l'estat de religió per a una altra finalitat. Sa segona, que era la de l'èxit, el prestigi...allò de si et tires de dalt a baix. I la tercera, que era la del poder, la pitjor de totes. Clar, i tot això ho anaves confrontant amb la vivència, tant si estaves amb el jovent com amb els matrimonis, com si donaves classe a l'Institut, com si et cridaven d'allà on fos. I també m'impactà la relació amb el compromís social i el compromís polític. I bé, hi va haver aquesta denúncia, era la festa de la Santa Creu, i aquest dia jo predicava. Hi havia les tres darreres penes de mort, les darreres que hi va haver l'any setanta-cinc... Puig Antich va ser abans, eren tres penes de mort, tres etarres. Roma havia demanat molt l'indult, però no. I jo, a l'homilia, no és que fes cap tipus de propaganda política, però vaig descriure la situació que estàvem. Ho havíem d'il·luminar amb la paraula de Déu, perquè la gent respira violència... *pels cristians*, vaig dir, *sa llei del Talió està superada, això ha estat un delictes*, parlant de sa llei del Talió, *i Jesús només mos diu que no faceu mal, encara que te n'hagin fet, sinó estimau fins i tot també els enemics*, i vaig dir allò de *mirau sa creu amb un condemnat a mort*, aquesta va ser una altra cosa que no va agradar, que eren tres con-

demnats a mort, i en aquells moments vaig dir: *són els que en aquest moment duen sa creu més feixuga, hem d'ajudar en es nostre país que aquesta cosa desapareixi*, sobretot perquè vaig incidir dient que *és inconcebible que un país en què sa constitució-* era la constitució anterior – *comença en el nom de la Santíssima Trinitat, en el nom del Pare i del Fill i de l'Esperit Sant, tenguí la pena de mort*. Va ser el primer cop en aquell moment, llavors jo tenia vint-i-sis anys, i, clar, hi va haver denúncia. I vaig tenir sentència, i la sentència va ser presó o cent mil pessetes de multa, que era com un milió en aquell moment. Després va passar que en Franco va morir, i vam quedar amnistiats pel Rei. Tots aquells delictes que ells tenien com de tipus polític o ideològic van prescriure.

Toni: Amnistiats?

Bisbe: Sí, amnistiats. Però em perseguien després encara, perquè, com que anava amb aquell grup de joves, la Guàrdia Civil ens seguia allà on anàvem i, de vegades, ens gravaven... i em varen encanonar...amb el "cetme" carregat i la metralladora. Vull dir que era un moment que a Menorca vam viure amb bastanta...que jo vaig entrar molt en diàleg amb ells, és curiós, eh? Érem a una casa de colònies i jo li vaig demanar la documentació a la Guàrdia Civil: *-i no m'has tret sa documentació?* Li vaig demanar la documentació jo, a la Guàrdia Civil, i em va treure el carnet d'identitat: *ho veus? Tens sa mateixa edat que jo*. Era un jove de vint-i-sis anys, i poc a poc vam anar calmant. Tenien com una sèrie de consignes o prejudicis quan veien tants de joves reunits: *aquests mos ne faran una...* Això, després, a Barcelona mateix, quan anaves pel carrer, no podies anar en grup, havies d'anar de dos en dos. Va ser una època un poc convulsa, convulsa, amb el sentit que l'Evangeli el trobaves per tot. Allà a Barcelona, quan me varen nomenar bisbe, va sortir a La Vanguardia, un titular que posava *De cura joven detenido a obispo auxiliar de Barcelona*. El bisbe Moncades va ser genial, perquè, quan me varen detenir, li vaig telefonar i me diu: *-Amb sa llei des Fuero no te poden detenir, ara, tu fes lo que vulguis*.

I li vaig dir: *-noltros hem de ser com els altres, no estic d'acord amb aquestes lleis de privilegis, volem ser com els altres.*

-Fes el que vulguis, me va dir, però sàpigues que jo sempre estaré al teu costat, i du-te'n un testimoni.

Era un moment que no sabies què et farien, i va venir amb mi un conco que era a missa el dia de l'homilia. I va ser curiós perquè en es final, quan ja anava cap a l'interrogatori, la policia em deia: *per què és que no xerrau del Bonjesús i de la MaredeDéu, només, i vos ficau en política...?* La veritat és que no m'hi havia ficat en política. És l'evangeli... i aquest tio meu, no vaig respondre jo, em va passar davant, i li diu: *és igual que li diguis això, perquè ell sap que s'ha d'obeir Déu abans que a voltros.* Només li faltava dir sa cita de Sant Pere en els Fets dels Apòstols. Que un laic digui això, penses que s'ha entesa la cosa. Això te marca, és un començament del ministeri sacerdotal que, vulguis o no, te marca, encara que després et diuen *però són tants d'anys...*

- mira, jo he seguit amb sa mateixa tònica, faig es mateix discurs, tenc ses mateixes conviccions, clar que la vida te va afermant, te va curtint i te situes, però s'Evangelí hi és davall tot, sobretot.

J. Sancho: Vàreu ser 14 anys Vicari General amb 5 bisbes diferents.

Bisbe: Sí. Un bisbe andalús em va dir: *Tú eres entrenaor de obispos.*

Vaig esser Delegat de Joventut denou anys, fins el vuitanta-nou, i vaig fer classe a l'Institut públic fins el vuitanta-nou. Quan m'anomenen vicari general, tenia quaranta anys. M'anomena el bisbe Deix, després va venir el bisbe Ureña, bisbe d'Eivissa i administrador apostòlic, llavors el bisbe Ciuraneta, vingué el bisbe Jesús Murgui, administrador apostòlic, i després Joan Piris, es darrer de qui he estat vicari general. Tres titulars i dos administradors apostòlics. I he seguit llavors de vicari general perquè, de bisbe auxiliar a Barcelona, també era vicari general, amb el cardenal Sistach, sis anys, i ara amb el cardenal Omella, dos anys. Són vuit anys.

De capellà, trenta-tres a Menorca. Quan vaig deixar de ser vicari general, vaig demanar parròquia i vaig ser rector tres anys. Férem una unitat de pastoral a Ciutadella de dues parròquies i un centre catequístic amb un altre capellà: una experiència meravellosa. La parròquia la teníem oberta de les set i mitja del dematí fins a les dotze de sa nit, *tot es dia, tot es dia, tot es dia.* Jo anava al bar de davant, i hi havia cambrers que es volien confessar i confessàvem allà, a un racó del bar... era molt fàcil tractar amb la gent.

Vaig esser rector, primer, d'aquella parròquia que ho vaig esser de tot d'una, ara en vaig esser rector des cap de setze anys, hi vaig fer vuit anys de rector. Però encara vaig continuar dos anys de rector, essent vicari general. I després rector de ses dues parròquies, fins que es mateixos capellans em demanaren que em dedicàs exclusivament a fer de Vicari General.

Essent rector, Don Ricardo Blázquez era president de la Conferència Episcopal Espanyola, -el bisbe Vilaplana era president de la Comissió de Pastoral de la Conferència Episcopal- em demanaren per ser director de la Comissió de Pastoral, on vaig substituir en Joan Bestard. Vaig esser director quatre anys i mig. Aquesta nova responsabilitat a la Comissió de Pastoral va suposar un canvi radical: de fer feina centralitzada per una diòcesi, ara feia feina per a tot Espanya, havia d'anar on em demanaven. Eren moltes coses al mateix temps: catequesi, sobretot catequesi familiar, comissió pastoral de Salut, dels Sords, Santuaris, Peregrinacions i Pietat popular- em tocà anar molt per Andalússia- Turisme i Temps lliure, i el que és molt important: coordinar, en unes jornades que celebràvem, els vicaris generals i episcopals de tot Espanya. Eren un centenar que venien a aquestes jornades, que eren molt interessants.

J. Sancho: Quan morí D. Teodor per aquí deien que vós podieu ser el nou bisbe.

Bisbe: Sí, ja ho sé. L'estimava molt, jo, el bisbe Teodor. Guard una experiència meravellosa de treball eclesial amb el bisbe Teodor. Ens reuníem molt els tres bisbes i els tres vicaris generals. Publicàrem tres pastorals: sobre Ecologia i Turisme, sobre la Crisi econòmica i sobre la Família, en deu anys. Per escriure una pastoral fèiem, primer, una gran consulta al poble. Fèiem una primera redacció, després corregíem, un altre redactat, i, finalment, el bisbe Teodor li acabava de donar forma, perquè hi hagués un únic llenguatge. La darrera, sobre la família, jo la tenia a Menorca, i li vaig dir a D. Teodor que no l'haviem publicada. Ell em digué: *Vine i du-la.* Vaig venir i la publicàrem, perquè tot ja estava fet. Va ser una novetat. Vaig fer una conferència a Caritas, Mans Unides, Confer... sobre aquesta pastoral dels bisbes i el Laudato Si: Pautes d'actuació cristiana des del punt de vista d'aquestes pastorals. La de la família l'he emprada molt, aquesta i sa de sa crisi econòmica. És un estil pastoral que vaig aprendre i que m'agradaria molt continuar.

Toni: I arriba el moment que vos fan bisbe. A mi, que venc de la psicologia, m'interessa molt què suposà això per a vós, quines emocions produí, quines perspectives, etc. Què suposà?

Bisbe: Estàs allà coordinant tot això com a vicari general... i va ser una sorpresa. No m'ho pensava mai, i quan el Nunci m'ho va dir...

J. Sancho: Per què no vos ho pensàveu? La trajectòria era clara.

Bisbe: Sí, però també no sé si la idea que tenien de mi era per a ser-ho. Jo sabia com anaven les coses.

J. Sancho: També és ver això. Sí...no sé qui era. Era un que després el feren canononge. És una anècdota. Li deien: M'han dit que t'han de fer canononge. I ell contestava: I es qui m'hi ha de fer que ho sap?

Bisbe: Va ser una sorpresa...i gent de fora que m'ho deia.

J. Sancho: Per ventura és diferent quan et fan bisbe auxiliar que quan et diuen que vas de bisbe titular a tal lloc.

Bisbe: Sí, és ver. A mi això em conhortà un poc. Et dius: vas a fer feina amb un altre. Ho comparteixes. El Nunci em va dir: "Le llamo por dos cosas: para felicitarle..." (era el dia de St. Sebastià) i anava xerrant... i jo pensant: "venga passa, passa endavant". I llavors digué: "...el Papa ha pensado que seas obispo". "En Menorca ahora no hay obispo". I jo: ai! Què passarà? I el Nunci va dir: "No, él ha pensado en Barcelona". I jo vaig afegir: "Pero

yo deseo pensarlo. Podemos rezar juntos un poco?” I férem una bona estona de pregària. I quan jo vaig alçar el cap ell em mirava i digué: “verdad que lo has aceptado?” I jo vaig contestar: Des que som capellà sempre he dit que sí. No m’he negat mai. I ara no tenc motius per dir que no.

Toni: Però, podíeu dir que no?

Bisbe: Sí, sí. N’hi ha que diuen que no.

J. Sancho: Em diuen que els ho posen difícil per dir que no.

Bisbe: Sí, ha de ser per un motiu de salut, o un altre molt fort. Però com que això és “sub secreto”... I el secret et salva de situacions delicades. Jo he vist la importància del secret amb això. No ho sabé ningú fins que no es va fer públic.

Toni: Quin temps haguéreu de guardar aquest secret?

Bisbe: Una setmana. Es va fer públic el 21 de gener, que era el meu aniversari. I aquesta gent que especula, d’això no havia especulat res. I Barcelona va ser una cosa molt polida (guapa, com deis voltros). El Nunci em digué: “Es que en Barcelona le conocen y le quieren mucho”. Hi vaig anar content, pensant: t’envien a un puesto on podràs fer feina. L’acollida va ser molt bona, em reberen amb els braços oberts.

J. Sancho: De feina allà no n’hi falta.. Ho diu en Toni Vadell.

Bisbe: Sí, avui mateix he parlat amb ell. Fas lo que la gent et demana. Jo ara aquí també faig lo que la gent em demana. Ara estic fent una selecció de les visites perquè n’hi ha tantes, tantes, tantes. N’hi ha que estan cinc minuts, a altres una hora no els basta, i has de conèixer molt. Psicològicament ve un moment que dius: Es fien de tu i t’aprecien i et demanen una feina a partir de lo que ets. I l’expressió que més vaig sentir era: “No canviïs” M’ho digué tothom. I jo sempre he pensat que un càrrec no t’ha de canviar si tu ets fidel a lo que fas. Per què t’hauria de canviar? És un nou estímul i més hores de dedicació...

Toni: Quants anys fa que vos feren bisbe?

Bisbe: Era el 2008. Farà 10 anys.

Toni: I no heu canviat gens?

Bisbe: Gens. Consider que gens, ni de conviccions ni de manera d’atracar-me a la gent. No.

Toni: No teniu més por que abans?

Bisbe: No, tot lo contrari. Ben al revés. Afrontes tot lo que hi hagi. Jo lo que he experimentat molt és la gràcia del sagrament. Em sent tan ajudat per Déu, i tan protegit per la pregària de tothom i tan acollit per la gent que això encara em dona coratge.

Toni: I ara ja podríem parlar de Mallorca. Vos fan bisbe de Mallorca.

Bisbe: Administrador Apostòlic, primer.

J. Sancho: Ja vos devíeu imaginar que essent Administrador Apostòlic...

Bisbe: A mi em va sorprendre lo d’Administrador Apostòlic perquè a Barcelona havia començat el pla pastoral. Sí, em sorprengué. Però vaig pensar: mira és a prop de Menorca. Ara valoren la proximitat.

J. Sancho: Aquí les circumstàncies feien pensar que veníeu per quedar.

Bisbe: Em sorprengué que el decret posàs que em feien Administrador amb totes les facultats de bisbe titular, i això ja et fa pensar...

J. Sancho: Ho sabíeu de qualque manera.

Bisbe: No. Jo amb el Papa hi havia parlat unes quantes vegades. Però mai no parlàrem de si seria jo. Parlàvem de Mallorca. Es preveia perquè no va ser de les Administracions més llargues. Sa meva va ser d’un any i dos mesos.

J. Sancho: Aquí tenguérem el cas de n’Andreu Genovart que durà un mig any.

Bisbe: També el fet que jo vengués cada setmana és diferent que si vens cada mes. Jo aquí no vaig tenir la sensació que estigués tot aturat.

Toni: Vos sentíreu ajudat?

Bisbe: Sí, totalment. Ajudat, estimat i acollit. Tant pels capellans com pels laics i religiosos.

J. Sancho: Trobau disponibilitat?

Bisbe: Això és lo que estam treballant. M’anaren molt bé aquelles onze reunions amb els onze arxiprestats. Allà vaig agafar el pols. La que vaig fer amb voltros també m’ajudà molt. Jo lo que vull és crear espais. Sobre la disponibilitat he anat palpant coses, però crec que l’hem d’anar treballant. A les reunions vaig sentir gent que deia que estava disponible i a mi em falta parlar personalment amb molts.

J. Sancho: No vos serà fàcil.

Bisbe: Sí, a vegades he demanat disponibilitat i per raons m’han dit que no.

J. Sancho: Raons n’hi ha moltes.

Bisbe: Veig que falta cohesionar més els grups. Fer feina en equip. Això costa. La temptació que tenim és encastellar-nos en un lloc. I a poc a poc et fas prepotent en aquell lloc i perds l’essència del que ets. Hi hauria d’haver disponibilitat d’anar d’un lloc a un altre. Llevar lo de l’escalafó. Si jo puc rendir més allà essent vicari tendré més disponibilitat que essent rector. Hi ha un estereotip de rector i vicari i ho hem de canviar. Mos hem de posar disponibles.

J. Sancho: Això aquí havia canviat. Jo estic encantat amb la nostra generació perquè aquesta disponibilitat existia. Per exemple en Joan Bauzà passà de Manacor a S’Arenal on havia de tocar les campanes perquè no hi havia escolà. En Sebastià Salom...

Bisbe: Sí, jo això ho he vist. Em falta conèixer les persones per poder prendre decisions. Però feim camí. L’objectiu és aquest però no m’agrada que la gent desconfii uns dels altres. Quan veus que la gent desconfia has de cridar a l’ordre i has de dir per aquí no. Quan un desconfia no pot estar en un càrrec de servir una comunitat.

J. Sancho: Confiau amb els seglars fins al punt de donar-los càrrecs?

Bisbe: Sí, totalment. A la primera entrevista que em feren com a vicari general posaren com a titular que em fiava dels seglars i que els donava feina. Lo que passa és que a vegades pensam que als seglars els hem de donar allò on no arribam els capellans. Perquè la mentalitat és o fer uns “sagristans” de primera categoria o aquells que diuen amén a tot. Jo crec que hi ha hagut un “retrocés” en la formació del laïcat. L’hem de recuperar, però per exercir de laics, no per fer altres coses.

J. Sancho: I d’això pot ser que en tenguí la culpa un excés de clericalisme?

Toni: La primera de les temptacions de Jesús

Bisbe: Sí, però tant per part dels capellans com dels laics. Hi ha laics que són més clericals que els mateixos capellans. Això ha de canviar. Jo dic: “Què feim perquè hi hagi polítics cristians? Si un cristià se fica dins l’ajuntament ha de dimitir perquè se sent tot sol?

J. Sancho: Això si ho diu als capellans, alguns li diran: Bé, però que no se fiquin amb l’Església.

Bisbe: A vegades hi ha hagut una por per part de l’Església d’usurpació de poder. És una qüestió de maduresa cristiana. Un capellà que sigui capellà i un laic, laic i un religiós, religiós.

Toni: El rector no és l’amo de l’Església. I n’hi ha que crec que s’ho pensen.

Bisbe: Un rector és aquell que detecta carismes de tot tipus i fa que allà funcioni.

J. Sancho: Això és un ideal.

Bisbe: Jo que he estat rector amb el vicari no hi havia cap diferència. Tant presidia ell com jo. El problema és quan t’aprofites del càrrec.

J. Gual: Crec que l’església de Mallorca està molt lluny d’això. Especialment amb la gent major. S’espera que el capellà ho faci tot.

J. Sancho: Una prova d’això és que en molts de consells parroquials és el rector qui mana. El rector diu “per aquí” i tots han d’anar per allà. Si a mi em demanassin de participar en un consell crec que diria que no. Perquè per fer d’escolà ja basta lo que hi hem fet.

Bisbe: Hem de configurar una nova Església. Jo l’empenta la duc des del concili. El problema és que molts no han paït lo que diu el concili. Què diu? És un estil de vida, un esperit. Si un no capta això, no ho seguirà. I l’esperit del concili no ve de llegir documents, aquests únicament t’ho confirmen.

J. Sancho: Jo conec capellans que segurament no han llegit els documents del concili però segueixen el seu esperit. Són conciliaris.

Bisbe: Jo vaig viure el concili entre els 14 i els 17 anys. Una edat molt receptiva i no sentia ningú que digués això ve del diable. Em passa amb el papa. Hi ha un col·lectiu que el tracta d’heretge. La conversió no és d’un text. És de l’Esperit (en majúscula).

J. Sancho: Què pensau d’això que diu el Papa que un dels problemes de l’Església és el clericalisme?

Bisbe: Sí, l’està atacant.

J. Sancho: I això com es du a una diòcesi?

Bisbe: Parlant d’un a un. (Estic parlant dels capellans). I ara jo m’estic organitzant. Ja n’he cridat uns quants. És que aquí són molts. I he de començar pels que estan en actiu.

J. Gual: I entrant en el tema del clergat, vaig anar a la missa del dia de la Catedral de St. Pere i em va sorprendre que tant el que feia de diaca o subdiaca com els escolans estaven agenollats durant el temps de la consagració.

Bisbe: Sí, jo ho he de mirar a això.

J. Sancho: A mi lo que m’escandalitza és que no fan lo que fa el poble. Els únics que estaven agenollats eren els seminaristes.

Bisbe: Això és una cosa que hem d’anar solucionant. Les postures mai no han de ser contra ningú. Mai no hem de fer una cosa per anar en contra d’un altre. Per a mi en la litúrgia ha de guanyar el sentit comunitari. Han sortit normatives, però molts s’agafen a la norma, però pots tenir un marge de llibertat. T’ho agafes com un servei millor a la Paraula de Déu i com el gest del sagrament.

Toni: Totes les persones tenim una predisposició que fa que, llegint lo mateix, cadascú agafa coses diferents. Un es converteix en més conservador i a un altre li serveix per obrir-se. Tots creuen que allò els ha donat la raó. S’ha de treballar dins aquesta disposició. Perquè la paraula “conversió” no significa lo mateix per a tothom.

Bisbe: Jo és a això que vaig. N’he parlat amb alguns. Una obsessió meva és anar a lo essencial. No mos hem de barallar per coses caduques.

J. Gual: Vaig veure que a la foto dels exercicis espirituals de capellans tots eren majors i vestien com a persones normals. En canvi a un dinar a Mancor un, que encara no era capellà (vaig saber que era diaca), duia collet i calçons marrons. I no saps si això és la tendència actual o què.

Bisbe: Repetesc, s’ha de treballar personalment perquè he d’escoltar els motius. Has de veure què hi ha darrere. Si un diu la missa en llatí i no sap llatí li has de dir: una mica de coherència. I mai fer les coses per anar en contra.

J. Sancho: Aquest concepte que Déu parla amb la veu del poble, jo no el veig en els capellans.

Bisbe: Ho he dit molt. En les pastorals sempre he escoltat la gent. Des del concili el clergat no té l’exclusiva de l’Esperit. I l’Esperit parla a través de moltes persones. Hauríem d’estar tan ben formats que sabéssim discernir la veu de l’Esperit. I necessites la comunitat per discernir. Ara a Mallorca jo estic observant coses i sé que hauré de dir “mos hem de seure”. Molts han pres pel seu aire i falta una certa comunió. Quan la gent té esperit de comunió no se’n va per les rames. Hi ha el perill de reduir la cosa a lo merament sentimental. Avui es fan tants d’aniversaris. L’altre dia un 49 aniversari. I per què el 50 sí i el 53 no?. Hi ha una obsessió per celebrar. Mentre celebrem a vegades tapam.

Toni: Celebrar vol dir tornar a...

Bisbe: Però aquest tornar ha de ser per catapultar el futur. Per exemple, jo duc 46 anys de capellà i no he celebrat mai cap aniversari. Haviem de celebrar els meus 25 anys amb els 50 de casament dels meus pares. Però el meu pare morí 4 mesos abans. Vàrem dir una missa per ell a la qual assistiren tots els superiors del seminari. On mos du tot això? És com tot el buc de les festes populars. Jo crec que hi ha parròquies que haurien de començar a plantejar-se, sense rompre amb les tradicions que són vàlides, ajudar a donar-los contingut. L'altre dia vaig reunir tots els presidents i consiliaris de totes les confraries de Palma. Va ser una sorpresa per a ells. I els vaig donar una explicació de lo que em sembla la Setmana santa i sobre la vida que els confreres haurien de dur durant tot l'any.

Toni: I vos varen entendre?

Bisbe: Molt. Els vaig fer una pregunta: Quan treis aquesta imatge al carrer per què ho feis? Què voleu dir amb aquesta imatge? És tracta d'un llenguatge visual. Tots la contestaren, confraria per confraria.

J. Sancho: És una catequesi.

Bisbe: Efectivament. Jo intentaré dir-vos què vol dir aquesta imatge. Hi pot haver processons d'un tipus o d'un altre. A Menorca hi ha llocs on ningú no la mira perquè tothom hi va. I la processó camina per damunt les aceres. L'any que vaig passar a Madrid vaig recórrer Sevilla (Gran Poder, Macarena), Astúries, Burgos, Zamora, Valladolid, etc. I jo em pregunt: Amb tanta secularització com és que hi ha aquesta revifalla religiosa? Té un perquè? I els vaig dir: vull que mos seguiguem veient. A més els vaig dir: Em costa creure que ho feis per ostentació. Duis la cara tapada. No es pot dir "aquest ho fa perquè el vegin". Hi ha d'haver unes altres intencions. Dins una diòcesi has d'anar veient i anar ajudant i no és fàcil perquè hi ha molts de fronts i molt diferents. Ara hi ha un "boom" de coses de joves. Coses que van apareixent a Catalunya. També ho he vist a València i a Madrid. Aquí sortiren els cursets de cristiandat. Ahir jo era a València i vaig dinar amb el cardenal Baltasar Porras de Veneçuela. Parlàrem de la situació d'allà, que és espantosa i també comentàrem la religiositat popular, mesclada de moltes coses. La nostra feina és purificar-la d'aquestes coses. Aquí tenim les festes de St. Sebastià, o St. Antoni o de l'estendard, que és quan digueren de mi: Ha fet una homilia preciosa però poc adequada. Clar, jo no vaig parlar del rei que vengué a matar moros. En el segle XXI jo no puc fer un sermó de la reconquesta. Sé que qualcú ha dit que jo m'he apropiat d'aquest sermó i que ja no el deix fer a altres capellans. Jo no me l'he apropiat, però pens que si presideixes la Missa has de predicar tu. Jo aquí no he volgut imposar, però he volgut donar la doctrina que sé que he de donar. He rebut cartes després. M'han arribat a dir de tot. I ara jo els he cridat.

Toni: I han vingut?

Bisbe: Sí, sí, han vingut i hem parlat. I almanco se'ls ha obert una altra llum. També a nivell de cultura, no només de religió. Hi ha problemes d'ignorància religiosa. A un poble vengueren els dimonis a saludar-me. Jo no tenc cap inconvenient, però ho hem d'aclarir un poc. A Sa Pobla, una preciositat aquelles completes. Donen gust. Hi vaig poder fer una homilia senzilla. Vaig dir: "que mos deixam il·luminar o enlluernar? St. Antoni estava enlluernat per la riquesa i es va deixar il·luminar per l'evangeli. I deixà tot allò. Si un cotxe no posa els llums curts et deixa enlluernat. Tampoc no pots mirar el sol de front. Hi ha d'haver un filtre. A Sóller, mirant els vitralls, vaig fer una cosa molt semblant. Els vaig dir: "els vertaders vitralls són la comunitat cristiana. De colors diferents, però junts cream una bellesa impressionant".

J. Sancho: Una pregunta vos vull fer. A lo millor trobau que vos queda un episcopat curt. Jo no és que el vulgui curt, però ho veig així. I pens que hi haurà més temps per aplanar terreny que per construir.

Bisbe: "Ut evellas et destruas...et aedifices et plantes".

J. Sancho: Jo vos diria que penseu que convé destruir coses.

Bisbe: Sí.

J. Sancho: Heu de deixar aplanat per al que vengui després.

Toni: Parlant de destruir, aquí pot entrar la paraula reestructuració. Seré concret: hi ha llocs amb molts de capellans i diversos pobles que només en tenen un entre tots ells.

Bisbe: Ja he parlat de la disponibilitat abans.

Toni: Ja ho sé.

J. Sancho: Jo no ho veig així. Jo crec que els capellans sobren, si hi ha seglars. És el futur.

Bisbe: Hem de reestructurar la diòcesi. Ho estic treballant. Hem de pensar en uns 30 capellans que tinguin càrrecs en llocs claus. I en torn d'ells un equip d'altres capellans, religiosos i laics. Jo vaig per aquí.

J. Sancho: És inevitable. Això vendrà.

Bisbe: Ja ho estam fent i en alguns llocs ja ha començat a donar resultats. En tenim més de pensats. Ara hem de pensar en la persona adequada. Perquè en un poble pot haver-hi 10 capellans i a un altre només un i fer-hi més feina que en el primer.

J. Sancho: A Inca se n'ha anat en Toni. A Manacor en Genovart vos demanarà per jubilar-se...

Bisbe: Fa un any que parl amb ell.

J. Sancho: I aquests són dos pilars

Bisbe: Sí, el cas d'en Genovart és per prescripció mèdica. L'any passat no va estar bé.

J. Sancho: Sí, va perdre el món de vista.

Toni: És cosa del cor?

Bisbe: Sí

J. Sancho: Són dos pilars.

Bisbe: Dos? I els que vénen. Per què creis que em despert a les tres de la matinada?

Toni: Jo som de Sencelles i noltros desitjam qualche cosa.

Bisbe: Sí, Sencelles hi entra. Ara farem el consell de presbiteri i el de pastoral i després el del laïcat. A la pastoral no la vull fer com a cosa meva. Treballem-la i posem-la en pràctica. Això ho he vist a Barcelona.

Toni: A Sencelles, a causa de circumstàncies que vos coneixeu més que jo, hem tengut una suplència meravellosa: en Toni Riutort. Aquest home hauria de venir, però supòs que tothom el deu festejar.

J. Sancho: en Toni ja en du massa.

Bisbe: Quan vas a veure els capellans, és un gust perquè aprens tant...i veus una disponibilitat... Aquí tenim un exemple claríssim que fa obrir els ulls als laics. Això és pedagogia.

J. Sancho: Jo he pensat moltes vegades que la mesura de la vocació és la disponibilitat. Estant a Comillas em meravellava de la disponibilitat d'en Sebastià Salom. Ell deia: jo no som de l'Institut Juníper Serra, però...

Bisbe: Quan el bisbe a l'ordenació t'agafa les mans, què et demana? L'obediència no és altra cosa que disponibilitat. Puc comptar en tu? Jo ho vaig dir el dia de l'entrada. Jo quan dic que sí a Jesús quan em pregunta si l'estim, desitj que ho diguin amb mi tots. Una família que estava devora la porta del fons, em digué: Vàrem sentir que t'agafàvem les mans i et sentíem molt a prop. Això t'emociona. La vida es fa de coses així. I què importa estar a una parròquia o a una altra?

J. Sancho: Per segons qui vol dir molt.

Bisbe: Jo vaig dir la primera missa dins una cotxeria amb un cotxe aparcad. I només vaig tenir una estola blanca que em va fer ma mare. A vegades poses tota l'atenció en la parafernàlia i tot lo altre es va buidant.

Toni: Jo crec que a Mallorca hi ha hagut un parèntesi entre D. Teodor i vós. Un gran parèntesi. És així

Bisbe: Per tant és allò que heu dit. És ver que hem d'aplanar molt, però també hem de començar a construir coses. Si no, pot quedar desert.

J. Sancho: O sense aplanar.

Bisbe: O que torni a rebrotar.

Toni: En J. Sancho té molt present lo dels cinc anys

J. Sancho: És que cinc anys volen.

Bisbe: Per això vaig ràpid. Després puc quedar de vicari o adscrit a qualche parròquia.

J. Sancho: Estupendo! Els capellans mateixos ho diuen: jo vull deixar la responsabilitat.

Bisbe: O que em posin a Monti-sion de rector o a Lluc, o...

J. Sancho: És que això és lo ideal. Has acabat la teva tasca.

Toni: Aquí tenguérem un bisbe, D. Rafael, que era un sant home. Ell es considerava més un rector que un bisbe. Jo li dec algunes coses importants. Idò quan se n'anà d'aquí es girà al seu retrat i digué: "ahí te quedas"

Bisbe: Quan va ser administrador de Menorca li demanàvem qualche cosa i ell mos deia: "¿te lo puedo conceder?" Li dèiem que sí i ell deia: "pues te lo concedo".

Toni: Ara ja ho podem donar per acabat. Això és el que sortirà en el proper número. I d'aquí a uns mesos mos podem tornar a trobar amb altres temes. Moltes gràcies.

Taula rodona

CÀRITAS, UN PILAR FONAMENTAL DE L'ESGLÉSIA

El dia 13 de març de 2018 ens reunírem al Seminari Nou cinc persones, convidades a la trobada, juntament amb alguns membres de l'equip de redacció de "Modèlics i modelicons", per tractar el tema que prèviament havíem plantejat per aquesta Taula Rodona: "Càritas, en la seva vessant parroquial i diocesana".

Les persones convidades foren: na Joana Alomar Serra, de Càritas Sa Pobla, na Maria del Mar Moll Bonet, treballadora social que treballa a Càritas, en Pep Morell Castañer, de Càritas de la Vall de Sóller, na Margalida Maria Riutort Cloquell, Directora de Càritas Mallorca i Mn. Guiem Vaquer Homar, Delegat episcopal de Càritas Mallorca.

De l'equip de redacció de la revista hi fórem presents en Jaume Sancho, en Domingo Mateu, en Macià Llabrés, en Pere Amengual i en Jaume Gual.

Joana Alomar Serra

Som Joana Alomar Serra, nascuda a Sa Pobla el 30 d'abril del 1965, estic casada des de fa 32 anys, som mare de 4 fills, soc advocada des de fa 2 anys i som poblera. M'agrada fer molta de feina per ajudar a la gent. He estat i estic donant una mà a diferents associacions, una d'elles, Càritas Sa Pobla.

Crec que si tots donam una mà a la gent que realment ho passa malament, podem fer que vegin una llum que els ajudi a tenir ganes de lluitar i seguir endavant. No és fàcil el dia a dia de cada un de nosaltres, però, així i tot, cercam un moment per ajudar i donar una mà.

Maria del Mar Moll Bonet

Som nascuda a Porreres l'any 1985. Vaig estudiar a l'escola pública de Porreres i vaig cursar els meus estudis de secundària i batxiller humanístic a l'IES de Felanitx. Anys més tard, vaig finalitzar la carrera de Treball Social a la UIB.

He viscut tota la vida a Porreres passant els estius a Ses Salines i a la Colònia de Sant Jordi. M'he criat en el si d'una família senzilla, treballadora i amb uns valors de humilitat, respecte i compromís, que sempre han estat molt arrelats dins mi.

A l'actualitat estic casada i amb una filla de dos anys.

M'agrada llegir i aprendre sempre coses noves. Soc amant i defensora de la natura i d'aquelles persones que lluiten per un món millor.

Pep Morell Castañer

Vaig néixer a Sóller l'any 1944, casat i amb 4 fills. He treballat a una farmàcia i a un banc. Em consider una persona crítica sense defugir de les responsabilitats. Als 17 anys, juntament amb altres amics, introduírem l'escoltisme a la nostra ciutat, jo hi vaig formar part uns 26 anys, a pesar que mai me n'he deslligat totalment.

Des de l'any 1990 form part del grup d'Acció Social de la parròquia, com a coordinador. Durant 10 anys he format part del patronat de la Fundació Natzaret.

Sempre he estat lligat a grups parroquials i a col·lectius socials del municipi, i per a molts d'anys!

Margalida M. Riutort Cloquell

Vaig néixer a Son Sardina el setembre de 1963. Soc Diplomada en Treball Social.

He treballat exercint funcions d'Assistent Social i Coordinació al "Puig des Bous", Comunitat Terapèutica especialitzada en el tractament, rehabilitació i reinserció de persones alcohòliques i marginació adulta i que fou assumit per Càritas Mallorca l'any 1988 fins a l'actualitat hi he exercit diferents funcions:

Treballadora Social i Coordinadora del Programa d'Inserció i Ocupació de Càritas Mallorca.

Secretària General de Càritas Diocesana de Mallorca i Directora de l'entitat. Membre del Consell de Càritas Espanyola.

He estat membre del Consell de Càritas Espanyola. Represent l'entitat a diferents xarxes d'entitats socials i a comissions d'assessorament i participació.

En altres aspectes:

He estat membre, més de 30 anys, del Cor de Cambra Studium.

He participat al Moviment Escolta i Guiatge de Mallorca.

He treballat, de forma voluntària, al Moviment Veïnal, especialment a l'Associació de Son Sardina.

He participat directament a diferents parròquies i moviments d'Església (Consell de Laics, Moviment d'Acció Catòlica Obrera).

Particip, de forma activa, a diferents associacions de caire cultural, social i reivindicatiu.

Guiem Vaquer Homar

Vaig néixer a Palma l'any 1949

Ordenat de prevere el 17 d'abril de 2005 pel bisbe Jesús Murgui Soriano.

Consiliari diocesà d'Acció Catòlica Obrera entre el 2006 i el 2012.

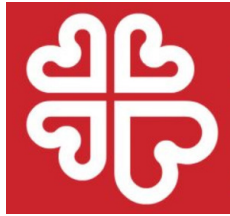
Rector de la parròquia de Sant Roc de Son Roca, des de juliol de 2005 a l'agost de 2015.

Nomenament de Delegat de Pastoral Caritativa i Social pel bisbe Javier Salinas Viñals, el setembre de 2013, amb els càrrecs de Delegat Diocesà de Càritas, Vicepresident de la Fundació Social La Sapiència i de la Fundació Joana Barceló.

Consiliari de Mans Unides, membre del Patronat Home Lliure de Projecte Home Balears.

Rector de la parròquia de l'Encarnació des de setembre de 2015.

Fetes les presentacions corresponents, acomodats a la sala noble del seminari nou, començam la taula rodona.

1a pregunta.

En un moment eclesial a Mallorca difícil i complex, quin és el paper que hi té Càritas, tant des del caire parroquial com diocesà?

Guiem Vaquer. Càritas és la mateixa Església que s'esforça en ser cada vegada més comunitat efectiva de l'amor que Jesús ens demana.

És la vessant per on discorre l'acció comunitària de l'amor cristià. Amor que Jesús ens demana com a cristians.

És el mitjà pel qual les accions personals o comunitàries concretes d'amor als altres se sumen, se complementen, se condicionen i adquireixen una màxima eficàcia; on se canalitza tot.

És un espai també lliure per a la reflexió, el diàleg i l'acció on els qui ho vulguin puguin viure i manifestar al món la solidaritat amb els germans i el desig apassionat de construir un món més juts i més humà.

És també la concreció del nostre compromís cristià en una doble vessant (personal i comunitària) amb la realitat humana i del món d'avui. Aquesta inserció dins la realitat és un dels principis més importants de Càritas; a més de tenir la persona com a centre; saber des d'on ho feim, des de l'amor i de l'Església com a sacrament.

És un signe que vol fer visible i intel·ligible a tothom la manera d'estimar de Jesús que es fa present en els homes i dones i en les comunitats de l'Església.

Càritas no l'hem d'entendre com una associació benèfica o assistencial. Això ho fa quan és imprescindible.

Càritas lluita per eliminar les causes de pobresa i exclusió. Té per tant una tasca en certa manera reivindicativa.

Càritas no és una organització de voluntaris que han sentit la vocació per fer el bé als altres. Té voluntaris però no és una organització de voluntaris.

Càritas som tots els cristians. Almanco ens hem d'interessar pel que fa Càritas.

Saber contribuir de qualque manera, es pot ser soci, subscriptor, voluntari, etc.

Qualsevol cristià, grup, comunitat, parròquia, institució o associació que es desentengui de Càritas hauria de ser conscient que també es desentén de l'Església.

Jaume Gual. El que passa és que la gent entén més Càritas com una institució de beneficència.

Guiem Vaquer. Hi ha diferents camins. També ha d'ajudar, com he dit, amb beneficència, donar aliments, però no és la seva missió exclusiva ni molt manco. Hi ha altres aspectes molt importants, com és la inserció laboral amb projectes que ajudin a les persones a viure.

Margalida Riutort. En relació al que comentàveu sobre la beneficència, pens que cal distingir, tant a nivell eclesial, diocesà i parroquial, tres pilars inseparables, anunci, celebració i caritat.

Moltes vegades, dins la nostra església, tenim tendència a separar els tres pilars claus que la conformen i no és possible, són inseparables: per una banda tenim l'anunci, entès com donar a conèixer el missatge de Jesús, per l'altra la celebració quan cada vegada que compartim la fracció del Pa revivim el fet de donar-se per Amor a tot el món i en darrer lloc la caritat com a l'acció de compartir els nostres béns amb els més pobres, els qui més ho necessiten.

Si a un tamboret de tres cames, una cama és més llarga que una altra no seurà pla o si una no hi és no s'aguantarà. Per tant la caritat no és un afegit perquè ens solidaritzem amb aquells que manco tenen, és un element constitutiu de la nostra Església. No només es tracta d'anunciar i celebrar la Bona Nova de l'Amor de Déu, sinó que cal testimoniar-la curant les ferides dels més sofrents, tal com s'expressava al Sínode dels Bisbes sobre la nova Evangelització.

A nivell diocesà, ara ja acabam el segon pla estratègic de Càritas. Quan vàrem fer el primer, fa vuit anys, que també vàrem revisar els Estatuts, dèiem que la seva finalitat és promoure, orientar i coordinar l'acció de la caritat i la justícia social dins l'església de Mallorca. Això engloba moltes de les accions que en Guiem ha comentat.

Promoure, compartir, que molt sovint es fa a nivell parroquial, no només els béns materials sinó tot allò que me permet estar devora, tenir i fer vicle amb la persona més empobrida, aquests eren els preferits de Jesús. Per tant l'Església estarà més o menys a prop de Déu i de la seva missió, en la mesura que estarà més o menys propera a les persones més empobrides. Respondre a aquest clamor dels pobres, de les persones en situació de vulnerabilitat i exclusió, "els descartats" com diu el Papa Francesc, és el gran desafiament del món d'avui, però especialment de Càritas, com Església al segle XXI.

A la definició del que és Càritas intentàvem incloure el que és la promoció, l'orientació i la coordinació d'aquesta acció a nivell eclesial, amb les parròquies, amb els grups de voluntaris, amb els tècnics, amb coordinació amb els serveis públics. No som un element que hagi de funcionar en paral·lel a un servei públic,

sinó en complementarietat, aportant iniciativa i el que faci falta perquè tenim la sort de ser sempre molt més àgils i més pròxims a la realitat, que no les administracions.

Jaume Sancho. *Margalida has dit una cosa que jo no he entès molt bé. Quina part proporcional destinau a lo que anomenam justícia social?*

Margalida Riutort. *La justícia social crec que és el leitmotiv pel qual Càritas funciona. El lema de Càritas és treballar per la justícia. La justícia social jo la veig i l'entenem baix la mirada dels drets humans, dels drets de la persona. Per tant tota persona és una irrepetible, tota persona val el mateix que qualsevol altra. La justícia social és a partir de projectes, a partir de la denúncia, amb les ganes de transformar la nostra realitat i la nostra societat.*

Jaume Sancho. *Teniu mitjans per fer-ho?*

Margalida Riutort. *Des de Càritas feim anuncis i denúncies, feim acompanyament a les persones i feim també reclam a les administracions.*

Jaume Sancho. *I assessorament?*

Margalida Riutort. *Assessorament jurídic, assessorament d'acompanyament, formació. Tot això són feines que tenim a l'abast de tothom.*

Jaume Sancho. *Això és molt interessant, la gent no ho coneix. Crec que hi ha gent, que jo conec, que necessitaria aquest assessorament i no el demana per desconeixement.*

Margalida Riutort. *És cert que costa molt canviar el xip de la gent, molts creuen que Càritas només ha de repartir aliments i ha de fer beneficència i res més. No és així, l'objectiu primordial de Càritas és la promoció de la persona; que les persones que estan amb més dificultats tinguin un paper protagonista a dins el món, perquè tothom té capacitats i potencialitats per explotar i aportar a aquesta societat.*

Jaume Sancho. *Això a la pràctica ho podeu fer?*

Margalida Riutort. *Ho intentam, no sé si ho aconseguim.*

Joana Alomar. *Només vull posar un petit exemple. Nosaltres a Sa Pobla tenim un taller en el qual hi ha una comissió que ho gestiona. Tenim un apartat que és ajudar els que estan a "S'Albergue" de Sa Pobla en assessorament personal, jurídic i social. Teníem dues persones, una que recentment havia sortit del Projecte Home i una altra en problemes alcohòlics. A aquestes dues persones els hem donat una mà i hem aconseguit que puguin tenir la documentació en marxa; no tenien ni DNI ni carnet de conduir; que tinguin la targeta de l'atur, que puguin tenir accés a fer qualche curs per formar-se. Si no hagués estat per aquesta ajuda no ho haurien aconseguit. Aquesta és una de les petites coses que podem fer. A poc a poc s'han integrat i han pogut anar a cercar feina.*

Pep Morell. *Les ajudes que donam, quasi sempre queden supeditades a qualche compromís. Uns serà anar a cursets de castellà o català per així poder optar a un lloc de feina. D'altres serà un compromís per solucionar una mancança en l'educació, la alimentació, etc. La nostra opinió és que donar per donar no soluciona el problema. Ara, això sí, aquesta ajuda ha d'esser des de el respecte i l'estima.*

Maria del Mar Moll. *Està clar que la promoció i l'acompanyament és bàsic. La majoria de vegades darrere una demanda directa, normalment solen ser demandes materials, hi sol haver altres demandes que són de cobrir necessitats bàsiques, no d'alimentació, sinó de sentir-se escoltat, acompanyat. Hem de pensar que molt sovint són persones que ja venen molt cremades, que han passat per altres llocs i s'han sentit rebutjades, no s'han sentit escoltades.*

Avui dia, a vegades vas a les administracions i te tracten malament i amb indiferència. Quan aquestes persones veuen que se'ls escolta, encara que no se'ls doni una solució immediata, se'n van contents.

Guim Vaquer. *És clar que el protagonista és la persona. I l'Església, com a comunitat, és signe de compromís envers els més pobres. Evidentment que vivim un món canviant, avui hi ha unes necessitats que abans no hi eren.*

Margalida Riutort. *Amb aquests anys de crisi, a vegades s'ha respost amb unes mateixes eines de fa 40 anys per assistir als necessitats. S'ha de canviar pensant que vivim una altra època, són altres temps*

Pep Morell. *Vull comunicar-vos una petita reflexió que duc dins el gavatx i l'he de dir. Personalment crec que actualment a Mallorca es viu un temps molt esperançador, un té l'esperança de tornar als temps on ens vàrem il·lusionar amb una Església oberta, valenta i propera a la comunitat, eren el temps del Concili Vaticà II, jo vaig viure molt el Concili, tenia 20 anys. Després me'n vaig dur aquella gran desil·lusió, que no ser si per tenir por de perdre poder o no sé el per què, aquesta il·lusió va quedar difuminada.*

A pesar d'aquesta visió esperançadora, també em fam por, i molta que me'n fan de por aquestes noves generacions de clergues, que surten dels nostres seminaris, que pareix que encara viuen els temps del Concili de Trento, allunyats de les realitats en què vivim les persones, i estan pendents de ritus ja caducs i de formes ja superades.

Dit això, aquesta societat on vivim constata el que hauria de ser i la realitat que vivim. Càritas ha de tenir un paper d'acollida, d'escolta, d'orientació, d'acompanyament i de denúncia.

Ara aquesta tasca costa i no és gens fàcil, bé sigui per manca de mans, de temps de dedicació, de preparació. I molts de pics per manca d'implicació del clergat de torn. Aquest no és el nostre cas a Sóller, tot el contrari.

2a pregunta.

Qui ve a Càritas actualment a demanar ajuda, tant a Palma com en els pobles?

Maria del Mar Moll. Ara mateix qui ve a demanar ajuda, tant pot ser una persona tota sola, com pot ser una família. Canvia molt el perfil depenent del barri.

Per exemple, a nivell de tercera edat, ens trobam moltes persones que tal vegada cobren una pensió no contributiva que no els hi basta per poder cobrir les necessitats que tenen, lloguer, necessitats bàsiques. Altres, que tenint una pensió contributiva més alta, tenen a ca seva altres persones de la família, fills, nets dels quals se n'han de fer càrrec.

També ara tenim persones nou vingudes, abans s'havia restringit un poc perquè el temps de crisi no eren favorables, però ara ja, poc a poc, torna venir gent de fora. Hi ha molts de països sud-americans que sofreixen una problemàtica forta,

difícil i complicada. Aquesta gent surt del seu país amb les mans damunt el cap. A vegades venen amb una idea del que se trobaran, que és totalment equivocada per mala informació dels que ja estan aquí de fa temps i ja estan estabilitzats amb permís de feina; mentre que els que venen no ho tenen així. Aquestes persones quan arriben aquí totes les seves perspectives queden anul·lades i no saben molt bé cap on tirar. Molts de la família no tenen feina o són feines molt precàries i els ingressos no són suficients per cobrir totes les despeses de lloguer.

Pep Morell. A nosaltres s'ha canviat el tipus de gent que ens demana ajudes, abans majoritàriament eren famílies d'immigrants, actualment el percentatge de famílies del poble que atenem és superior al col·lectiu d'immigrants. Majoritàriament la gent del poble que ens sol·licita ajudes són famílies monoparentals o persones jubilades que han d'ajudar als seus fills i nets. Actualment tenir feina no és garantia de res.

Margalida Riutort. Les persones majors constitueix el grup més petit que atenem, perquè, d'ençà de la llei de dependència, les administracions públiques han començat a posar serveis i aquesta llei ha afavorit que hi hagués una atenció, sobretot a les persones majors més desateses.

El que és cert el gruix nostre és de persones més joves, entre 35 i 55 anys, amb infants, les persones estrangeres suposen més del 50% a nivell diocesà. A qualche moment hem atès a més del 80 % de gent immigrant, la majoria no comunitària, de Llatinoamèrica, com Equador, Colòmbia, Bolívia; d'Àfrica, el Marroc, Senegal i Nigèria. Atenem a Càritas gent de més de 60 països. D'Àsia en tenim més pocs.

Jaume Gual. La gent nativa d'aquí, de Balears, ¿tenen necessitats peremptòries, imprescindibles per tenir un nivell de vida normal i suficient?

Margalida Riutort. La gent espanyola i mallorquins arriba a la mitat, en els pobles un poquet manco. Els espais petits, els pobles petits, agombolen més les situacions, hi ha més facilitat d'integració; no així als pobles més grans i que

tenen un col·lectiu més gros de persones immigrants com és el cas del marroquí a Manacor, Inca, Sa Pobla, Muro per exemple, costa la integració.

Jaume Gual. Heu dit que a vegades heu atès a un 80 % de persones, immigrants no comunitaris?

Margalida Riutort. Abans de la crisi, fa deu anys, l'any 2004, 2005, hi va haver un creixement molt important de gent immigrant que va venir a Mallorca. En aquells moments inclús vàrem crear un programa específic d'immigració, se va arribar a atendre un 82 % de gent immigrant.

Guem Vaquer. Un aspecte a ressaltar és l'augment del número de dones, això ha fet que hi hagi una feminització de la pobresa. Avui la pobresa té nom de dona.

Pep Morell. Nosaltres a Sóller ens trobam amb moltes famílies monoparentals. A Sóller trobam, en relació al que comentau de feminització, que la dona té un o dos infants, i no pot anar a fer feina i per això no guanya.

Maria del Mar Moll. La majoria de persones que venen a demanar ajuda són dones que no vol dir que estiguin totes soles però són elles les que donen la primera passa.

Tots els components de la Taula Rodona convenen a dir que les dones són les primeres que van a demanar ajuda.

Margalida Riutort. En temps de crisi es va equiparar el percentatge de demandants entre homes i dones. Un cop va passant la crisi, els homes tenen feina i augmenta el percentatge de dones que acudeixen a Càritas. Dijous passat —fa referència al dia internacional de la dona— era un exemple molt clar de la precarietat de la dona a nivell de reconeixement de la seva feina, reconeixement econòmic i social.

Pep Morell. Nosaltres ens trobam amb un problema al poble, a la gent del poble li costa molt demanar. Alguns diuen que han estat empegueïts.

Jaume Gual. Quina és la col·laboració que hi ha als pobles de les administracions, ajuntament i altres institucions?

Joana Alomar. Nosaltres a Sa Pobla hem aconseguit complementar-nos amb els serveis socials, cosa que feia anys que s'intentava. Els serveis socials de l'Ajuntament i Càritas repartien aliments. Actualment hem aconseguit unificar-ho. Tothom que va a recollida d'aliments, passa primer pels serveis socials de l'Ajuntament i després nos ho comunica a nosaltres i hem aconseguit que els serveis socials atenguin a un 50 % i Càritas l'altre 50. No atenem a les mateixes famílies i així eliminam la duplictat que abans no es controlava.

Ens trobam que hi ha aquelles famílies que són de poblers poblers, que estan incorreguts, diria que tenen vergonya, entre cometes, d'anar a demanar als serveis socials que els donin aliments. Mai no hem deixat de donar una bossa d'aliments a la persona que vengui a nosaltres, encara que no hagi passat pels serveis socials. Per altra part hem aconseguit que si nosaltres, o ells tenen una mancança d'aliments, ens ho passam i ens completam.

Pep Morell. A nosaltres va ser just a l'inrevés. Els serveis socials de l'Ajuntament ens varen demanar si nosaltres ens volíem fer càrrec, única i exclusivament, del repartiment d'aliments. Vàrem dir que sí, però comptant amb Creu Roja i els serveis socials de l'Ajuntament. Ells són els que fan l'estudi dels que demanen i després ens els envien. Nosaltres, a nivell de roba, no feim res, ho fa Creu Roja. No duplicam les coses. Això per nosaltres és molt important, molt educatiu. Feim feina en xarxa.

Jaume Gual. Crec que a Palma aquest tipus de funcionament és més mal de controlar.

Margalida Riutort. A Palma, dins l'església mateix tenim molts de problemes. El tema del protagonisme fa que embullem a la gent. Nosaltres llavors deim "és que abusen", però nosaltres els ho donam en "bandeja". Massa coses. Saben que si no en tenc d'aquí, en tindrè d'allà. A vegades hem tengut problemes amb alguna parròquia i resulta més fàcil entendre'ns amb algunes de les institucions de fora de l'església que amb algunes de la mateixa Església. Hi ha gelosies, protagonismes, hi manca que tots anem a la una.

Jaume Sancho. Jo et vull fer una observació perquè conec un poc aquesta situació de parròquia. N'hi ha algunes que en el fons no confien en Càritas. Pensen que és com una organització que els passaran un poc en cançons. Que són ells els que toquen les situacions reals i han de donar solucions reals, immediates. Pot ser una desconfiança o tal vegada un desconeixement.

Margalida Riutort. Però també és ver que no hi ha voluntat d'escoltar. Actuem de manera igual de fa cinquanta anys en un món diferent. Llavors no hi havia serveis socials, ni un mitjà tècnic de coordinació. En aquest moment la crisi ha donat un repunt per donar respostes amb solucions immediates. Adoptam l'actitud de salvadors. La gent necessita altres coses, amb l'excusa dels aliments, ve per altres coses perquè se l'escolti, per si podrà arreglar altres necessitats, si m'oferiran altres coses.

Maria del Mar Moll. L'altre dia, sense anar més enfora, va venir un home tot angoixat a cercar aliments. Vàrem xerrar més d'una hora de moltes altres coses; i després se'n va anar i havia deixat la targeta dels aliments; va ser en la darrera cosa que va pensar.

Guiem Vaquer. També és important com dones la bossa d'aliments.

Pep Morell. Nosaltres a Sóller no els donam els aliments. Són ells els qui els trien. Això és molt important perquè et donen una gran oportunitat per parlar amb ells. Abans quan donaves la bossa, et deien gràcies i se n'anaven. Ara podem parlar amb ells d'altres coses.

Jaume Sancho. Com ho feis ara?

Guiem Vaquer. Amb punts i trien el que necessiten. Això evita que no se n'enduguin el que no necessiten.

Jaume Sancho. I a Palma com funciona?

Guiem Vaquer. Per agrupacions de parròquies.

Margalida Riutort. Sí. Tenim a Palma cinc centres de distribució d'aliments (CDA), que agrupen un parell de parròquies. Aquests centres estan a Sa Vileta, a Santa Brígida, a s'Olivera, a la parròquia de Sant Josep Obrer i a Sant Jaume en el casc antic. Ni ha a Sóller, un a Inca, inaugurat la setmana passada, també a Manacor, tots aquests són interparroquials; a Lloseta, a Artà. A llocs on encara no tenim un centre, el voluntariat de les parròquies també reparteixen aliments.

Guiem Vaquer. Hem sortit un poc del tema. La pregunta era de qui va a Càritas. Jo voldria ara fer una reflexió i preguntar-me, Càritas a qui va? A qui sortim a camí? Hi ha molta gent en els nostres pobles, com hem dit abans, que estan avergonyits d'anar a Càritas. Crec que els voluntaris fan molt perquè són conscients del problema del seu entorn. Fan una feina callada. Nosaltres hem de donar la nostra disponibilitat però ells també han de donar qualque passa.

Margalida Riutort. És ver hem de ser capaços de sortir a camí a aquells col·lectius als quals ens fa més pesa.

Abans de passar a la tercera pregunta, hem cregut interessant, ja que parlem de quines persones van a Càritas a demanar ajuda, fer un petit resum del que recull la Memòria de Càritas de l'any 2016, sota el títol,

Les persones que acompanyam

Total persones ateses: 7.885 persones, suposen un 17% manco que l'any 2015.

Per sexe: 61% dones i 39% homes, més dones que homes. Feminització pobresa. En relació a anys enrere ha crescut el número de dones.

Per edats: El col·lectiu majoritari és de 30 a 50 anys, mares i pares de família. Població adulta però a l'hora ben jove i en edat laboral. Només als pobles és on més s'està atenent gent major tot i que el nombre és ben reduït, un 4'7%, acompanyament, visites, problemes de soledat i aïllament.

Per nacionalitat: Espanyols el 44 %. Comunitaris no espanyols, és a dir d'altres països d'Europa 4'1% (majoritàriament de Bulgària i Romania).

Llatinoamèrica i Carib 18'2% (majoritàriament de Bolívia, Colòmbia i Argentina)

Àfrica 32% (majoritàriament Marroc, Senegal, Nigèria, Mali)

Àsia 1'4%

Total d'extracomunitaris el 51 %.

Situació legal. Del total de persones immigrants un 12'4 % està en situació irregular. Un 1'4 % està sense documentació. Un 0'3 % està en situació de refugiades o sol·licitants d'asil

Situació laboral: La Memòria distingeix entre persones inactives i actives. Un 33'8 % són inactives i un 64'4 % són actives. D'aquestes un 57'6% son aturats, un 4'5% treballant per compte d'altri, un 0'6% compte pròpia i un 1'7% treballant sense contracte.

Per tipus de formació: En general la formació és baixa. Estudis primaris un 34%. Estudis secundaris un 19%. Només un 3% té estudis superiors o formació professional de grau superior. Un 6% té el batxillerat o formació professional de grau mitjà. Un 10% té educació infantil. Hi ha un 14% sense alfabetitzar o que no ha finalitzat estudis. Finalment hi ha altres persones de les quals no es té registrada aquesta informació.

3a. pregunta.

Quines són les problemàtiques socials més urgents que Càritas ha d'afrontar a Mallorca en aquests moments?

Margalida Riutort. Jo diria que una de les problemàtiques més serioses d'avui, és el problema de l'habitatge. Lloguers alts, amb el tema dels lloguers vacacionals que per a molta gent constitueixen un sobresou, la cosa s'ha disparada. Jo entenc que si una persona té una casa i la pot llogar per treure'n un rendiment econòmic ho faci, però el que no entenc és que hi hagi empreses que absorbeixin tota la

demanda en lloguers, pugin els preus i treguin persones al carrer perquè no poden pagar el lloguer abusiu que demanen. Molt manco ho lloguen a persones immigrants.

Un altre problema que a mi em preocupa és la integració amb les persones immigrants. Fa dos anys que es va començar amb el tema del refugi, refugiats sí, immigrants no. Això em fa mal. Per què? És clar, els immigrants no surten de ca seva per anar a la ventura, aquest és un percentatge molt petit. La gent que surt de la seva terra, deixa la família,

els amics i s'arrisca a passar un desert, a venir i estar un any i dos, fins a deu, sense papers, sense família, és molt dur. Si nosaltres no som capaços d'ajudar a integrar, de fer-nos propers, de fer comunitat, el que passarà és que es crearan guetos.

L'altre tema crec que és el laboral, la precarietat de treball. Aquí els sindicats han perdut els menuts, els empresaris s'han aprofitat. Tota la lluita dels treballadors ha acabat en orris. És ver que hem de donar eines de formació. El mercat és molt competitiu. Els joves ho tendran molt malament en el futur. En tot això, Càritas té una feina de denúncia i reclamar un mínim de dignitat.

Altres problemàtiques: Ajudes en educació. Serveis d'Assessoria jurídica. Ajudes a salut. Problemes de salut mental, depressions, persones que es troben soles, que se senten rebutjades.

Maria del Mar Moll. En aquest aspecte no hi ha serveis que puguin atendre les persones que es troben en aquesta situació de manca de salut mental. Hi ha estudis que confirmen que això anirà en augment en el futur.

Un altre problema és la pobresa energètica, ara mateix és una vergonya el que està passant. Hi ha famílies que venen i et diuen que no tenen res encès, que apaguen el llum per no gastar. Arriba la factura i quasi no hi ha res de consum però el rebut està amb uns conceptes afegits d'imposts, energia contractada, manteniment de la potència, això suma, a vegades a més de 90 euros.

Pep Morell. A França està prohibit, des de s'octubre al març, tallar el servei d'energia elèctrica. Les companyies diuen que no han tallat, és ver que no han tallat perquè abans ho paga l'Ajuntament o altres institucions. etc.

Guiem Vaquer. És molt forta la problemàtica de les famílies amb dificultats (famílies desestructurades, problemàtica familiar, sobrecàrrega de treball domèstic, mares soles amb fills petits, etc.)

Malgrat la baixada de l'atur en aquests dos darrers anys, continua augmentant la pressió de la poca qualitat del mercat de treball, tal com indiquen l'alta taxa de temporalitat, l'increment dels contractes a temps parcial, els baixos salaris i la dificultat de la població jove per accedir al món laboral. No podem obviar un tipus de problema que sol predominar en persones amb dificultats especials per a la inserció laboral com són les situacions cròniques d'atur o subocupació en treballs marginals.

Integració de les persones immigrades, les dificultats amb l'idioma i el desconeixement per part de la persona immigrant de l'entorn social i institucional.

Promoció d'habitatge social de lloguer i l'atenció a la pèrdua de l'habitatge.

Protecció a les persones sense sostre.

Acompanyament de persones amb soledat.

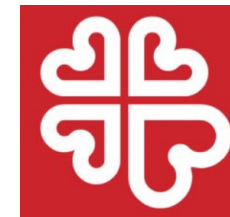
Pep Morell. Hauríem de ser valents amb la denúncia contra les injustícies que dia a dia creen un esclavatge humà més subtil i més cruel que el dels segles XVII i XVIII.

Ens preocupa la gent de més de 50 anys que han perdut la feina i l'esperança de tornar-ne trobar una. Quin futur els espera?

L'augment de famílies monoparentals, on normalment és la dona la qui es fa càrrec de pujar-la, en tot el que comporta de dedicació a la família i a la seva pròpia realització com a persona.

Joana Alomar. En molts d'aquests aspectes consider que és bàsica la implicació de les administracions per tal de resoldre moltes d'aquestes problemàtiques. Pel que fa a la pobresa energètica, només es resoldrà si hi intervenen les administracions.

Arribat a aquest moment, havíem passat ja quasi bé més d'una hora i mitja parlant. Restaven tres preguntes més, que les hem resumit amb les respostes, que per escrit han aportat els convidats i amb algunes de les intervencions que es produïren.

4a pregunta.

Quins són els projectes que Càritas té en marxa actualment?

Margalida Riutort. Jo crec que el més significatiu són els grups d'Acció Social de les parròquies, que són els grups de voluntaris, que tenen molts de projectes.

Joana Alomar. A Sa Pobla tenim "s'Albergue" on hi ha usuaris que dormen, allà

hi tenen sopar i berenar el matí. En aquests moments n'hi ha quatre. Aquests van a fer feina a can Cirera Prim que és un parc, van a fer net i s'Ajuntament ens dona una ajuda de 3.000 euros anuals. Tenim el menjador social, juntament amb la fundació "dones de sa Margal". També tenim "el rober", que és allà on fan la recollida de roba, la trien i la posam a la venda.

Tenim el Taller d'ajuda social que donam als necessitats.

Pep Morell. Nosaltres a la Vall de Sóller atenem amb les següents accions:

Entrega quinzenalment d'aliments, durant el 2017 hem atès 371 persones distribuïdes en 118 famílies que han representat uns 1.130 lliuraments. Hem repartit uns 31.000 quilos d'aliments. Un projecte de microcrèdits ajudant a pagar rebuts de subministraments, lloguers, menjadors escolars, etc. Un projecte on la gent que no pot tornar el microcrèdits en doblers ho torna en treballs per a la comunitat. Un taller de manualitats per a dones per tal d'afavorir un espai

de relació en temps d'oci. Dos projectes; un de futbol i l'altra de karate per a joves. Tenim en projecte, també, un programa per a atenció a persones majors que es troben soles. Per Nadal ja férem una prova, vàrem anar a visitar set persones que estaven totes soles, els vàrem dur una barra de torró, melmelada i una felicitació de la parròquia. Jo vaig quedar meravellat, no mos deixaven partir. Vaig concloure que aquest tema l'havíem de treballar.

Guem Vaquer. Dins aquests projectes hi podem posar el que anomenem Campanyes: Campaña de sensibilització: "Compartiendo el viaje". Mobilitat humana, refugiats i immigrants. Campaña sobre Ecologia integral: "Si cuides el planeta, combats la pobresa", juntament amb altres entitats diocesanes com Mans Unides, Confer Mallorca, Delegació de Missions. Eines per a la inserció: Empresa inserció laboral per al tractament de roba usada, per exemple.

Margalida Riutort.

a) Acció de base, que és l'atenció des de les parròquies.

Espais d'acollida i escolta. La seva tasca consisteix a escoltar, fer-se propers a les persones, reivindicar la seva dignitat, cercar amb elles respostes a les seves necessitats i redescobrir les seves potencialitats.

Acompanyament de persones i famílies. 4.019 persones acompanyades; un 81% de persones acollides i acompanyades des del treball individual i familiar, i un 41 % de persones participants d'activitats grupals i comunitàries. Aquest acompanyament es concreta amb el seguiment i orientació personal o familiar, la gestió i/o tramitació d'ajudes i prestacions, la derivació a altres serveis i la coordinació, la relació de proximitat des de sentir-se veïnats o membres de la comunitat. També l'acompanyament tant tècnic com a través de voluntaris de famílies que participen al projecte d'habitatge iniciat recentment.

Centres de Distribució d'Aliments, alternativa grupal i comunitària de suport personal o familiar, a través de noves metodologies en l'entrega de productes en espècies (aliments i altres productes d'higiene o neteja). Projecte que suposa la racionalització dels recursos, la sensibilització, la dignificació de l'entrega, ésser més equitatius, potenciar l'autonomia i participació i el treball en xarxa

Intervenció amb famílies que es du a terme des de diferents projectes i metodologies: Espai d'aprenentatge familiar. Punt de trobada. Mediació familiar – Bon Acord. Escoles de mares i pares, espais per a la parentalitat positiva i criança saludable. Espais educatius i d'aprenentatge per als menors. Reforç escolar i animació a l'estudi i tallers amb els pares i mares. Ludoteques i activitats de lleure, també durant l'estiu. Activitats d'esport. Treball amb adolescents. Acompanyament a persones grans amb problemàtica de soledat.

Cursos de Formació de llengües, alfabetització, diferents nivells de castellà, català, anglès.

Ampliació a més parròquies.

Grups de dones per l'adquisició d'habilitats personals i cognitives, desenvolupament de la seva autoestima i enfortiment de les relacions d'ajuda. Suport a grups específics com "las flamencas" que son dones d'ètnia gitana.

Espais de trobada per a adults especialment persones amb atur de llarga durada per recuperació de l'autoestima, trobada i suport, formació i apoderament.

Promoció i participació dels propis participants en la dinamització del seu barri o poble, conèixer i gaudir dels recursos del territori, implicació a associacions i grups.

Espai de ciutadania, espai de formació i presa de consciència dels propis drets, deures i del que ens envolta. Paper de les administracions, espais de participació i denúncia.

Tallers. Cuina, manualitats, confecció.

Activitats de convivència. Sortides. Activitats culturals, trobades interculturals.

Hort urbà de Sa Vileta, vinculat a l'ocupació de persones amb problemes de salut mental.

Assessoria Jurídica, assessorament individual i grupal en matèria de drets.

Treball en xarxa, amb entitats de l'entorn, associacions, escoles, centres de salut, ...

b) Acció per a la inserció sociolaboral: Tallers Prelaborals, Verge de Lluc (Palma) i Bona Traça (Manacor). Taller de recerca de feina, Club de premsa. Formació: Cursos i tallers. Orientació laboral. Intermediació laboral, captació d'empreses col·laboradores. Kolute, projecte formatiu en confecció de roba.

c) Accions de sensibilització: Comunicació, pàgina web, xarxes socials, butlletí "A prop"; Memòria anual; relació amb socis i donants, amb empreses, etc. Animació: xerrades a escoles principalment, associacions, grups. Cooperació i codesenvolupament, comunicació cristiana de béns, projectes de cooperació a països dels que hem rebut molta immigració.

5a. pregunta.

Quins camps no estan encara atesos? I quins reptes de futur té plantejats Càritas a Mallorca?

Guem Vaquer. Incorporar voluntariat jove. Implementar el III Pla estratègic. Major

i millor relació de les Càritas parroquials amb Càritas Diocesana. L'autorització dels serveis de Càritas que la pot invalidar davant futures subvencions, contractes o concerts. L'any passat iniciàrem gestions per poder autoritzar els diferents serveis, el que suposa primer de tot la llicència d'activitats, i aquesta suposa el compliment de normativa específica per a cada servei. A diferents espais això suposa la realització d'obres i a altres escriure el funcionament específic de cada servei segons les demandes de l'Administració.

Margalida Riutort. No és que siguin camps no atesos però l'Església hi hauria de fer més

Habitatge. Hem iniciat un projecte d'habitatge temporal. S'iniciaran obres a un edifici per dedicar

també a estades temporals i/o d'emergència. Tenim alguns pisos que hem rebut d'herències però necessiten molta inversió econòmica per poder ser habitables. Seria important veure com estan alguns espais parroquials, rectories per exemple que no s'usen i que es podrien dedicar a lloguer social o semblant.

Integració de la Immigració. Hauríem d'entendre que el futur passa per aquesta integració, la societat seria molt diferent, nosaltres ho hem de possibilitar. Quan a una persona immigrant li coneixes nom, saps d'on ve i que li passa, comences a saber per què va donar aquella passa i per tant estableixes una relació amb aquesta persona, ja no és un immigrant del munt, és n'Omar, en Rachid, n'Estrella, n'Amèrica, etc. Establir aquesta relació, créixer en integració, essent amic, veïnat, però establint una relació amb la que tu comptes per ell i ell per a nosaltres és el que ens manca.

El tema de refugi és una vergonya. Càritas no ha volgut gestionar serveis de l'administració estatal perquè està fermat de peus i mans. No accepten ni corredors humanitaris, ni s'amplien places. Ni hi ha els suports necessaris als programes d'integració.

Tema medio-ambiental, ecològic, cuidat de la terra. Crec que ens cal esser més proactius i sensibilitzar al respecte. Com diu la campanya, "Si cuides el planeta, combats la pobresa". Crec que cal posar en pràctica i esser pioners, invertir en sostenibilitat, donar valor a les coses senzilles, deixar de consumir tant i respectar la terra.

Animació Comunitària. Estimular la consciència de formar comunitat i actuar com a tal.

Altres temes. Implicació política. Més mobilització i denúncia; això vol dir formació, estudi, actuació reivindicativa, cal dedicació de temps, per seguir reclamant els drets de les persones. Creure en la participació des del propi entorn, barri, poble i possibilitar de bon de veres aquesta participació a les persones en situació d'exclusió, són els qui ho pateixen que s'han d'implicar en la recerca de respostes. Usar més alternatives reals com les finances ètiques (Fiare, Caixa Colònia)

Pep Morell. Per a nosaltres un dels camps a atendre és el de la gent major. I uns dels reptes més preocupants que tenim és com ampliam el voluntariat a gent més jove.

6a pregunta.

Quins són els recursos amb què compta Càritas, econòmics, de locals, de voluntariat, etc.?

Guiem Vaquer.

Recursos econòmics. Per activitat pròpia (Donatius, subscriptors, campanyes Nadal i Corpus, herències i llegats, Càritas Espanyola, Cabildo de la Seu, vendes articles dels tallers i comerç just, etc.). Administració pública (IRPF, Govern Balear, Ajuntament de Palma, Ajuntament Inca, Consell Insular de Mallorca, Fons Social Europeu, etc.) i altres institucions

Locals. Casa Església, on està la seu de Càritas. Fundació Joana Barceló del carrer Socors. Tallers Verge de Lluc (recuperació juguetes i paper). Nau a Son Castelló. Menjador social d'Inca. Parròquies (espais per acció de base i comunitària). Botiga solidària del carrer de Sant Felip Neri de Palma. Botigues solidàries a pobles (espais cedits per parròquies)

Personal contractat: 75 (64 dones i 11 homes)

Pep Morell. Nosaltres ens finançam amb donatius que ens fa la gent. Amb actes que Entitats organitzen a benefici nostre. Amb un caixonet que hi ha a la Parròquia per rebre les almoines. I des de fa dos anys amb una subvenció de l'Ajuntament.

Els locals són cedits per l'Ajuntament i la Parròquia.

El voluntariat és pot dir que són persones que fa poc s'han jubilat.

Margalida Riutort. Jo volia dir una cosa en relació a la part econòmica. És ver que, com es pot veure a la Memòria del 2016, hi ha molts d'ingressos, tres milions i mig són moltes coses, però vos vull dir la diversitat dels ingressos. És cert que aquests anys de crisi vàrem arribar a una quantia que no havíem superat mai, vàrem donar més d'un milió d'ajudes directes, en lloguers, aliments, beques per a formació, transport, medicaments. Aquests dos darrers anys ja han minvat un poquet. Aquests dos anys que arribàrem a un milió, donava més ajudes Càritas que el Consell de Mallorca a través dels ajuntaments de Mallorca.

Diversificació, això què vol dir? Molta feina de fer projectes, de justificar amb total transparència, tenint en compte que de cada vegada l'Administració complica més la paperassa. Això és una feinada que no es veu perquè són persones que estan darrere, però du molta de feina.

Per altra part, és cert que durant aquests anys hi ha hagut donatius dels quals no en fèiem comptes, de gent que ha deixat quantitats directes i llegats importants. També s'han fet contactes amb empreses o persones. Darrerament hem establert una relació amb una família, que ahir ens va ingressar 50.000 euros. És una ajuda anual, no sabem quin temps durarà. És curiós perquè aquesta gent havia donat uns doblers a un ajuntament, que en lloc d'emprar els doblers per ajudes socials els va destinar a altres coses, es varen emipar molt i varen dir "nosaltres anirem a una entitat social". Els vàrem parlar molt clar, "segons quines coses no ens les demaneu"; ho volien dedicar a un poble determinat i nosaltres prioritzam les necessitats i mancances. Aquí hi ha d'haver la comunió cristiana de béns. Allò que en un costat sobra s'ha de poder destinar allà ho hi falta. Hem minvat en ajudes de l'Administració pública i hem augmentat en ajudes d'empreses i particulars.

Jaume Sancho. D'això feis campanyes?

Margalida Riutort. Sí. La campanya de Nadal, Corpus i altres. Informació sobre el marcar les dues creus a la declaració de renda, perquè una quantitat mos vengui per a projectes socials. Vull dir que la feina de la gestió econòmica és complexa i molt diversificada. Empreses que col·laboren en diferents campanyes. La diversificació ens dona més estabilitat, ens permet que nosaltres puguem decidir on posar la prioritat. Si hem de gestionar accions de l'Administració volem dir-hi la nostra, no gestionar per gestionar, no ens volem fer sense poder dir la nostra. No som una ONG o entitat social que vulgui gestionar serveis.

A nivell nacional dins Càritas Espanyola hi ha hagut molta reflexió sobre si gestionar o no projectes de refugiats. Perquè gestionar un servei suposava fer-nos i no poder dir la nostra davant d'uns col·lectius determinats (exemple quan les persones han de sortir del centre sense que s'hagi concedit la documentació, o quan acaben els terminis d'estada i la situació no s'ha resolt, entre d'altres).

Jaume Gual. El fet que rebeu ajudes com la que has comentat de 50.000 euros diu molt a favor de la vostra serietat i la confiança que amb vosaltres té la gent, perquè veu que administreu bé.

Jaume Sancho. Jo conec uns vellets que diuen que volen deixar al testament que els seus béns vagin a Càritas, perquè diuen que així arribarà als pobres.

Margalida Riutort. Avui matí tenia una reunió a Manacor amb Andreu Genovard. Ens havien donat uns doblers per dedicar a la zona de Manacor. Hem de respectar la voluntat del donant, per això aquests doblers, amb un any, dos o tres, es dedicaran a la zona de Manacor. Ho tenim clar.

Bé. Hem passat més de dues hores. Crec que s'han clarificat moltes coses i ara sabem molt més de Càritas, la seva bona i desinteressada feina i el seu compromís cristià envers la nostra societat d'avui.

Volem agrair a tots els convidats les seves aportacions. Tots ells avui si que també han actuat com a voluntaris responent a la nostra convidada. Moltes gràcies.

Jaume Gual i Mora

Recordam lo que ja publicàrem a la revista núm. 44 (maig 2017)

Opinió.

Per suggeriment d'en Toni Colomar, us posam tot seguit les adreces on podeu enviar les vostres opinions o suggeriments que vulgueu que surtin a la revista, com si fossen el que es solen dir "Cartes al director" i que nosaltres solem posar baix el títol de "OPINIÓ".

jaumesancho@yahoo.es
bencinasar10@hotmail.com
jgualm@gmail.com
domingomateuconti@gmail.com
seb.salom@gmail.com
maciallabres@gmail.com

Si el vostre escrit, tant per la seva temàtica com per la seva llargada, ens donàs entendre que se tracta més bé d'un article, serà igualment ben rebut però anirà a la part interior de la revista com tots els altres articles. En aquest cas us demanam que li poseu un títol.

"És evident que cada OPINIÓ correspon exclusivament a l'autor i no suposa en cap moment que sigui o no compartida per la revista".

50 ANYS DE CÀRITAS DIOCESANA DE MALLORCA

“Modèlics i modelicons” em demana un breu resum de la història dels darrers 50 anys de Càritas Diocesana de Mallorca... “casi res!!” Per a una informació exhaustiva, teniu a mà dos llibres: “Don Teodor Úbeda, 25 anys Bisbe”, editat pel Bisbat l’any 1995, i “Una llarga història de servei, Càritas Diocesana de Mallorca (1961-2011)” d’en Pere Fullana, editat per Càritas l’any 2011. El resum que teniu a les mans beu en gran part d’aquests dos llibres.

Gabriel Pérez Alzina

Els inicis i fonaments.

Com no podia esser d'altra manera, Càritas és un reflex clar del model d'Església i del model de societat present a la nostra Illa. Neix molt unida a l'Acció Catòlica i durant anys es canalitza a través de senyores de confiança del rector de cada parròquia que donen ajudes puntuals a persones i famílies necessitades. El que més la visualitza, a més de la “Hoja de Caridad”, la tómbola i les col·lectes del Dia Nacional, és la distribució de la llet amb pols, el formatge i la “mantequilla” que ens arribava de l'Ajuda Social Nord-americana.

En una època de **profunda transformació socioeconòmica**, el bisbe Enciso vol donar un nou impuls a la pastoral social. El 19 de novembre de 1959 es crea l'**Escola d'Assistents Socials** i el 8 de desembre de 1961 el bisbe Jesús Enciso erigeix la Càritas Diocesana de Mallorca com entitat jurídica.

Els anys seixanta del segle passat a la nostra Illa es produeix una transformació profunda, tant a nivell social com dins el món eclesial. Podríem destacar-ne:

1. La **“revolució” del Concili Vaticà II**. Nova actitud de cara al món. Nova reflexió teològica i bíblica. Diàleg més ample i obert a l'interior de l'Església.
2. Les **noves generacions de preveres** que havien viscut el Concili durant els darrers anys de Seminari.
3. Xoc de la nostra Església diocesana, mitjançant els **missioners**, amb el **Tercer Món**: Perú i Burundi. Qüestiona moltes rutines de la nostra Església.
4. **“Boom” turístic**: Els mallorquins passam d'esser emigrants a ocupar bons llocs en els establiments turístics i rebre emigrants per a les tasques més humils. Dones de classe mitjana s'incorporen al mercat del treball. Canvi de mentalitat afavorida pel contacte amb persones de cultures molt diverses. Allau immigratòria: noves pobreses i marginacions.
5. Neixen **grups d'afectats** negativament per la nova situació: vivenda, atur, alcohol, drogues, desarrelament, marginació...
6. **Sacerdots mallorquins estudien** teologia, sociologia, Bíblia, moral, a diverses universitats i països. La seva reflexió afavoreix un canvi de mentalitat i il·lumina noves línies de treball.

7. **Venen sacerdots i seminaristes de la Península i treballen**, junt als seus feligresos, en les feines més humils de l'hostaleria. Les anàlisis i les celebracions d'aquests grups, amb la participació de sacerdots, religiosos i laics mallorquins, genera noves dinàmiques.

Tot i que no es poden oblidar les significatives realitzacions de Càritas durant els anys cinquanta (**Patronat d'Habitatges Verge de Lluc, amb guarderia; Vivendes socials de Son Busquets, Ca's Capiscot**), és durant la dècada dels seixanta quan Càritas va evolucionant de la mera beneficència a la reflexió i **anàlisi sobre les causes de la pobresa**. Es fa present la denúncia i es valoren les tasques de prevenció; es reclama més justícia.

Tant el bisbe Enciso com el bisbe Álvarez insisteixen en la necessitat de potenciar Càritas i d'una millor organització. Una fita important serà l'erecció oficial de Càritas i el nomenament d'un delegat.

Aquests anys es produeix un fenomen que s'anirà repetint al llarg de la història de Càritas de Mallorca: Fruit de l'ambient social i eclesial d'aquell moment sorgeixen noves respostes als nous reptes que presenta la societat; i són liderades per grups o persones plenes d'empenta i creativitat, però sovint estan mancades d'**una cobertura institucional que Càritas pot oferir**. Recordem la important i renovadora presència de grups cristians (capellans, religiosos, monges i seglars) en el món de l'hostaleria: **Acolliments** de S'Arenal, Plaça del Progrés i Magalluf, guarderies, assessoria laboral...). Les **colònies d'estiu** per a nins en risc. El **Secretariat Gitano**, amb l'*escola unitària* de Son Banya i les **escoles pont** d'Es Jonquet i Sa Calatrava. La Sapiència, casal d'acolliment que vol respondre a les situacions d'emergència provocades per l'esclat de l'atur. **Hogar del Transeunte** (el bisbe Rafael s'acomiada amb una pastoral on demana que la “l'almoïna penitencial” d'aquella quaresma (1972) vagi dedicada a aquesta obra.

Aquest mateix any la Conferència Episcopal publica el document: “Si quieres la paz, trabaja por la justicia”. Tot un repte.

L'impuls donat pel bisbe Teodor Úbeda

L'arribada a Mallorca del **bisbe Teodor Úbeda** suposa un punt d'inflexió determinant per a la nostra Església diocesana. Per un costat recull tota l'empenta i expectatives que havia despertat el Concili Vaticà II i per l'altre hi aporta la seva joventut i la seva experiència com a fill d'empresari. Emprèn una reestructuració profunda dels organismes diocesans.

A partir d'aquí s'inicia un camí llarg i fecund, que dona compliment a coses ja iniciades abans i obri la porta a noves respostes davant la nova realitat social i eclesial que viu la nostra Illa.

Això va generant un nou estil de feina i una **vinculació cada vegada més estreta entre les distintes entitats**. Càritas hi serà molt present; unes vegades de manera formal i d'altres més informal o ocasional.

El 1972, des de l'Institut Catòlic d'Estudis Socials de Barcelona, es crea l'*Escola de Formació Social de "Mar 6"*, lloc destacat de formació obrera, de la qual naixerà, anys més tard ***l'Escola de Treballadors Familiars***, que passarà a Càritas. Vol atendre una nova necessitat social: famílies o persones que necessiten una ajuda domiciliària per a no haver de deixar ca seva i passar a engrandir les institucions. Per això fa falta capacitar tècnicament i humana els treballadors familiars. Els treballadors i treballadores que surten d'aquesta escola formen una cooperativa i ofereixen els seus serveis a les distintes institucions públiques i privades.

D. Teodor visita el poblat gitano de Son Banya i el juliol de 1973 crea la "**parroquia personal de gitanos**", que treballarà de forma molt estreta amb Càritas.

Com a continuïtat de les colònies infantils organitzades per Càritas, comença a funcionar l'Escola d'Esplai per a la formació i titulació dels monitors de temps lliure. Més tard, 1978, neix, com a filial de Càritas, la **Federació de Grups d'Esplai de Mallorca**.

A les distintes Assemblees Diocesanes hi ressonava el que es vivia a les comunitats cristianes i als grups eclesials: La necessitat d'una dedicació més intensa als més desvalguts de la nostra societat; a les noves marginacions que genera el canvi social que viu la nostra Illa.

Una fita molt important pel treball social dins l'Església de Mallorca, i particularment per a Càritas, és la **creació de la Delegació Diocesana d'Acció Social** l'any 1979. L'objectiu de la Delegació era harmonitzar, coordinar, crear sinèrgies entre totes les institucions d'Església que treballaven en el camp social a la nostra diòcesi: "Animar i coordinar tot el que sigui en l'Església diocesana

expressió i testimoni de l'Amor de Déu Pare". Tasca no gens fàcil, perquè moltes d'elles estaven tancades damunt si mateixes, molt instal·lades en inèrcies envellides, que veien les noves aportacions al treball social i la coordinació com una amenaça.

A partir de la posada en marxa de la Delegació Diocesana d'Acció Social es farà cada vegada més freqüent l'inici de projectes amb **la participació compartida de diverses institucions**; entre elles Càritas, que aportarà la seva capacitat professional i la seva estructura jurídica.

Aquests anys sovintegen les *setmanes, jornades i cursets* sobre la justícia i la caritat. També s'inicia un "**Bolletí de premsa**" oferint opinions i materials que troben ressò en els mitjans de comunicació; més tard "**Arran**" intentarà seguir en aquesta línia.

1980. Càritas fa un acord amb OBINSO i obri l'alberg "**Oscar Romero**", per a joves sense llar.

L'any 1981 Càritas obri un **pis d'acollida, Tramuntana**, per a vuit dones amb problemes. També neix el **Grup Cristià d'Objectors de Consciència**. A distints departaments de Càritas hi prestaran servei objectors de consciència. També s'obri l'**Alberg de Transeünts** de Ca'n Pere Antoni.

Davant l'allau de demandes que rep Càritas i l'escassetat de recursos, l'any 1983, el bisbe es dirigeix a totes les persones de bona voluntat i els proposa la "**Campanya mil per mil**". Es tracta que mil persones es comprometin a donar mil pessetes cada mes per poder atendre els pobres. El primer any respongueren a la cridada del bisbe 1.108 persones. Aquesta campanya s'ha mantingut viva fins als nostres dies.

1984. S'intensifica, cada vegada més la **formació del voluntariat**. Unes vegades Càritas participa en formacions més obertes, com els *Cursos de Formació Social*, que organitza la Delegació amb la col·laboració del CETEM, i d'altres seran formacions més específiques per als treballadors i per als voluntaris de Càritas. S'organitzen trobades per arxiprestats i generals; tant a Palma com als pobles. Els voluntaris de pobles, durant quinze cursos, es reuneixen mensualment, cada mes a un poble distint, a fi d'afavorir la coneixença mútua, refermar la consciència de grup eclesial i anar adquirint els coneixements doctrinals i tècnics indispensables per a oferir una atenció de qualitat al sector més feble de la nostra societat. Igualment rep el mateix tipus de formació el voluntariat de Palma. I de tant en tant es fa una trobada general.

L'any 1985 es signa un **Conveni d'Assistència Social** amb la Conselleria de Sanitat i Seguretat Social del Govern Balear que comprèn programes de formació social, pisos d'acollida i reinserció i ajudes immediates. També es signa un altre conveni amb la mateixa Conselleria per a posar en marxa un **Programa de Tractament de Toxicomanies**. La Delegació i Càritas cuiden de la recerca del programa que sembla més adient, de les persones que el poden dur endavant i de la formació de l'equip terapèutic. Es concretarà en la **Fundació Projecte Home** i Càritas formarà part del Patronat.

A l'antiga vaqueria de Son Gibert, en el Seminari Nou, s'hi obri l'any 1987 la **Fundació Deixalles**. Els patrons són el Bisbat (Delegació i Càritas) i la Petita i Mitjana Empresa de Mallorca. A través del reciclatge d'objectes de segona mà

(mobles, electrodomèstics, roba, paper, botelles, etc.) un grup cada vegada més nombrós d'homes i dones en risc d'exclusió tenen una feina digna. Es crea un Gabinet d'Orientació Laboral a fi d'afavorir el pas de la Fundació al mercat normal de treball. També es crea un Gabinet Mediambiental que realitza tasques de conscienciació entre col·lectius joves i entre la societat en general. L'**enorme col·laboració dels grups d'Acció Social i Càritas de moltes parròquies de Palma i dels Pobles**, així com de les cases religioses, va esser determinant perquè aquesta experiència anàs assolint la fermesa i el desenvolupament que li ha permès arribar fins al dia d'avui, malgrat tots els entrebancs.

Per a afavorir la dimensió caritativa de les comunitats parroquials, per a formar i acompanyar els grups de voluntaris que es van creant, per a atendre les necessitats el més a prop possible del lloc on sorgeixen, Càritas fa el que anomena la **“descentralització”**. Amb el suport del bisbe, vicaris

episcopals i rectors de les parròquies de Ciutat, les assistents socials de Càritas aniran a les parròquies i acompanyaran els grups d'Acció Social aportant-hi el seu suport professional i coordinant el treball amb els Serveis Socials de l'Ajuntament. Es creen vuit zones a Ciutat.

La **“descentralització”** suposarà un canvi molt important per a tot l'equip de Càritas: S'incrementarà notablement el nombre de professionals. Serà important crear un equip de treball cohesionat. S'hauran de tenir en compte les peculiaritats de cada parròquia. S'haurà d'aclarir i perfilar millor la tasca del voluntari i la del professional. També caldrà trobar el lloc davant uns Serveis Socials de l'Administració que fa molt poc que s'han posat en marxa i veuen amb recel la presència de Càritas. Tot plegat suposarà una **tasca intensa de formació interna**: Assumir la cultura de la institució (tant de Càritas, com de l'Església mallorquina, com de la Doctrina Social de l'Església), despertar i alimentar la motivació, assumir noves tècniques de relació interpersonal i grupal, tècniques de treball comunitari, com fer front a les causes de la pobresa i accentuar la lluita per la justícia...

1986. Es signa un acord amb l'Ajuntament de Palma per a seguir dirigint i administrant el **centre d'Acollida i Promoció Social** de Ca'n Pere Antoni.

El 1988 se signa un altre Conveni amb la Conselleria de Sanitat i Seguretat Social per dur endavant un programa de **“Bosses de pobresa”** per atenció a les famílies més marginades.

Aquest mateix any Càritas obri un **“menjador i servei d'higiene”**, a la cotxeria del Temple, per a quinze persones majors pobres dels barris del Socors i Calatrava.

El 1989, amb un acord amb l'Ajuntament de Palma s'obri el **“Centre d'Acollida a la Dona i Família”**. Anys més tard, en Conveni amb l'Institut Balear de la Dona i el suport dels ajuntaments dels pobles de la comarca, s'obriran els centres d'Inca i de Llevant.

Se signa amb la Conselleria de Sanitat i Seguretat Social un conveni per a **“l'atenció a persones de la tercera edat més necessitades”**. També se signa un conveni amb l'Ajuntament de Palma en matèria de Serveis socials: **Centre d'Acollida per a Dona i Família**; **Taller Ocupacional** per a dones en greu marginació (prostitució); **Menjador del Temple**; suport a la **Reinserció laboral** de Deixalles.

Aquest mateix any Càritas arriba a un acord amb la **Fundació Joana Barceló**, ubicada en el cor d'un dels barris més malmesos de la Ciutat, el Socors, i hi posa en marxa uns **Tallers per a Dones** que necessiten ajuda i adquisició d'hàbits que les capacitin per a una inserció laboral.

El problema de l'habitatge ja es presenta com un problema greu per a les persones i famílies més necessitades. Càritas participa a la **Taula Informativa de l'Habitatge**, promoguda per l'Ajuntament de Palma.

Al llarg d'aquests anys es va harmonitzant i consolidant una **relació amb les Administracions públiques** que s'han mantingut fins el dia d'avui. Serà motiu de **reflexió constant dins Càritas** el que l'Església no eximeixi les Administracions Públiques de la responsabilitat que tenen d'oferir uns serveis socials dignes a tots els ciutadans, perquè és de justícia, ni es converteixi en una empresa de serveis barata. Però tampoc pot renunciar a l'exigència evangèlica d'estar a prop dels més pobres, sobretot quan encara no hi ha hagut resposta de les administracions per a ells. Uns cristians optaran per integrar-se en organitzacions civils, i les comunitats cristianes també crearan les pròpies mediacions per a realitzar aquest servei cuidant la motivació i la qualitat. Càritas n'és una d'elles. La generositat, tant amb edificis com amb persones voluntàries, de les congregacions religioses presents a la nostra diòcesi fa un efecte multiplicador sense el qual no hauria estat possible tanta riquesa de servei.

1990. Càritas, amb un acord amb les Filles de Caritat, obri en el Seminari Nou la **Residència Sant Vicenç de Paül**, amb quaranta habitacions individuals per a vells i velles pobres.

1992. Conveni amb la Conselleria de Treball i Transports per al desenvolupament del **Curs de Treballadors/es Familiars**.

1994. Deixalles obri una nau a Ca'n Puig de Sóller amb el suport del grup d'Acció Social i Càritas local. Més tard, també amb el suport dels grups d'Acció Social i Càritas, s'obriran les naus de Deixalles d'Inca, d'Artà i de Felanitx. Amb un conveni amb l'Ajuntament d'**Inca s'obri un menjador social** en aquesta ciutat. Serà un gran dinamitzador de la Càritas Interparroquial.

Conveni amb el Consell Insular de Mallorca per a la realització d'un programa d'actuació sobre **situacions d'urgent necessitat social i pobresa**.

1995. Conveni amb el Consell Insular de Mallorca pel qual **reconeix la Xerxa d'Atenció Primària de Càritas de Mallorca**.

1997. D'acord amb el Secretariat de Pastoral Penitenciària, Càritas cedeix **un pis per als presos** que tenen uns dies de permís o que en sortir de la presó no tenen on anar.

Encara que la major part de les fites que esmentam es refereixen a Palma (per moltes raons bones de comprendre com són volum de població i problemàtiques, ubicació de les Administracions, etc.), seria absolutament injust oblidar **l'enorme treball dels Grups d'Acció Social i Càritas, acompanyats per les treballadores socials, a la majoria de pobles de Mallorca**; amb estreta relació amb els programes diocesans i creant sinèrgies amb els respectius ajuntaments.

En Pere Fullana descriu el sexenni 1995-2011 com "De l'eufòria econòmica a la crisi social. La consolidació de Càritas Mallorca".

De 1995 al 2001 són anys on es van consolidant molts dels projectes abans esmentats. I, encara que Càritas mantengui una presència al seus respectius patronats, van assolint una major autonomia a mida que es fan grossos (Projecte Home, Deixalles, La Sapiència...). Es viuen amb normalitat els projectes posats en marxa anys abans, amb tanta il·lusió com inseguretat: Taller de juguetes, Taller d'emmarcament, Taller de paper reciclat i enquadernació, Botiga Filosa, Els Reis de Vidre...

Pere Fullana segueix descrivint aquest sexenni com un temps en què la societat mallorquina creu viure en un vermell d'ou, en un pseudoparadís, amb una renda per càpita elevadíssima. Càritas es manté lleial a l'esperit evangèlic, a l'esperit de denúncia i de lluita a favor de la justícia. Sempre tenint com a principal objectiu l'atenció als individus i sectors més empobrits i sense perdre de vista que uns sectors s'empobreixen perquè d'altres viuen en l'abundor. **Es manté el model d'acció descentralitzada i treballa amb el teixit parroquial i eclesial.**

Junt amb Deixalles i altres institucions, Càritas participa en la creació de **REAS** (Xarxa d'Economia Alternativa i Solidària). Sensibilitzarà la societat i les Administracions sobre el comerç just, l'estalvi ètic, el salari social, l'economia alternativa.

Molts dels programes que du endavant Càritas de Mallorca són possibles gràcies a la generosa ajuda dels Servicios **Generales de Cáritas Española**. Gràcies a ells, i amb l'oposició de les Administracions autonòmiques locals, Càritas Mallorca participarà en els **Programes Europeus de Lluita contra la Pobresa**. També amb la seva ajuda es realitzarà l'**Informe FOESSA**. Estudi sobre la pobresa.

A partir de 1997 es fa especialment punyent la presència d'immigrants africans i sud-americans. Càritas posa en marxa el projecte "**Viure plegats**" i, per l'impacte mediàtic que va tenir, cal citar el projecte d'acollida a famílies Kosovars.

Càritas és present a moltes plataformes que treballen a favor dels més desfavorits i a favor de la justícia. Entre elles el Consell de Cooperació.

A finals dels noranta, junt amb la Creu Roja, inicia a Mallorca la **EAPN** (European Antipoverty Network) un lobby europeu de lluita contra la pobresa. A la vegada Càritas i Deixalles creen el **PAI** (Programa d'Actuació Integral) com a resposta a la nova realitat social de Mallorca que genera noves formes i nous llocs de marginació. En el marc d'aquest programa es realitza el projecte **Filosa**, un taller de bugaderia, sobretot de roba de segona mà, per a persones amb problemes laborals, que assorteix les botigues que voluntaris de Càritas atenen a Palma, Inca i Cala Rajada. L'inici del projecte ve de la col·lecta que es fa al final del Sínode Diocesà com a gest de solidaritat amb la gent més necessitada.

En una visita institucional de Càritas i Deixalles al President del Govern es produeix la sorpresa pel fet que, com anys abans havia succeït amb el tema de les drogoaddiccions, el President ens demana ajuda per fer front a la nova problemàtica que viuen les Illes. D'aquí naixerà el "**Macroprojecte Codesenvolupament i Migracions**".

Amb la decisiva ajuda de Càritas Española s'elabora un macroprojecte amb la col·laboració de les Càritas de Mallorca, Menorca, Eivissa, Càritas Española, el FEPP (Fondo Ecuatoriano Populorum Progressio), Càritas Colòmbia i Càritas Equador; i amb l'important suport econòmic del Govern de les Illes Balears. Mentre s'està elaborant el projecte es produeix la mort sobtada del bisbe Teodor. Sols els bons oficis de Mn. Andreu Genovard, fins aleshores Administrador Apostòlic, aconseguiran que el nou bisbe, Jesús Murgui, signi el conveni amb el Govern Balear.

Els inicis del segle XXI

Pere Fullana parla dels inicis del segle XXI com a temps de canvi a l'interior de Càritas i primers símptomes de tempesta social. Si l'arribada del bisbe Teodor Úbeda significa el desplegament d'unes expectatives i l'obertura a la societat, l'arribada del bisbe Jesús Murgui (desembre de 2003) suposarà un **tancament** que afavorirà -és una opinió personal- un replegament de l'Església en si mateixa i una "funcionarització" de bona part del clergat.

Serveixin tres anècdotes. El primer dia fener, guiat per n'Andreu Genovard, D. Jesús Visita els tallers de Càritas al barri Verge de Lluc. El Director de Càritas es presenta i li diu que és membre de la Fundació Marginats La Sapiència. D. Jesús li respon que a Roma hi ha l'altar "de los Siete Santos Fundadores". Quan li comenten el volum del Macroprojecte ell respon, tot preocupat, que si els islamistes posassin una bomba a Son Sant Joan, s'aturaria el turisme i hauríem d'hipotecar La Seu. A

la primera visita de la Comissió Permanent de Càritas al nou bisbe, aquest comenta que Càritas de Mallorca és un transatlàntic molt gros i no el podem dur; es tracta de “tirar coses per la borda”. Tenir tants de treballadors fa pensar que qualsevol dia es podrien manifestar davant el palau episcopal....

A partir de l'any 2005 la Delegació Diocesana d'Acció Social es dirà **“Delegació de Pastoral Caritativa i Social”**. Ja s'ha iniciat un nou temps. Diverses circumstàncies provoquen que la Fundació Deixalles es desvinculi de l'Església; el Projecte Home deixa en mínims la Fundació Home Lliure (presidida pel bisbe) i crea fundacions civils; es tanca la Residència de Sant Vicenç de Paül; Càritas deixa de gestionar els Centres d'Acol·lida a “Dona i família”... Els temps marquen unes noves prioritats. Des del Bisbat s'insisteix a no tenir projectes que generin pèrdues. Al contrari, tots els edificis de l'Església han de produir beneficis... Bona manera d'optar pels més pobres! Si les dècades anteriors Càritas havia canalitzat el batec evangèlic de la comunitat cristiana de solidaritat amb els més necessitats, ara li tocarà la tasca recordar el clam dels pobres a **una Església temptada d'aburgesament i funcionariat pietós**.

Durant vuit anys, 2004-20012, es realitza el programa “Codesenvolupament i Migracions” amb una visió constructiva del fenomen migratori. Es tracta de crear situacions de productivitat i justícia en els països emissors per tal que no es vegin forçats a l'emigració (en front del “efecto llamada” cridar l'atenció sobre el “efecto expulsión” que fan les nostres multinacionals en aquells països amb les seves actuacions colonialistes). Aquí es treballa per crear unes condicions favorables per a la normalització ciutadana dels immigrants facilitant la inserció laboral i cultural; i l'acollida fraternal que alleugera l'absència de la família i dels amics. Coneixement i estima dels valors de les diferents cultures; enriquiment mutu.

En els darrers deu anys la nostra diòcesi ha tengut tres bisbes i dos períodes d'administrador apostòlic. També és ver que sempre han manifestat la seva valoració de la feina de Càritas; que ha continuat fent feina.

Hem viscut una greu crisi, econòmica, social, de valors, d'identitat, de referents. Amb aquests anys s'ha arribat a màxims històrics de desigualtat, afectant amb duresa i persistència a una gran part de la nostra societat. Persones i famílies que no han tengut ni tenen el mínim per viure i han perdut o van perdent de forma continuada l'accés

a prestacions, ajudes, drets,... mentre que molts pocs han crescut en poder adquisitiu, creant així una fragmentació de la societat cada vegada més palpable dins la ciutadania. **Feia molt de temps que no es percebia una desigualtat d'aquesta magnitud.** La crisi ha estat intensa, extensa i crònica per la densitat i dificultat de les situacions, perquè ha afectat a moltes persones, i s'ha perllongat

en el temps; i amb aquest temps ha empitjorat cap a una vertadera fractura. Càritas ha arribat a xifres d'atenció com mai s'havia fet; i també de doblers invertits en ajudes directes, projectes i serveis.

Precisament en uns moments en què no hi havia una línia de feina diocesana clara, Càritas de Mallorca s'ha sentit **molt recolzada per la Confederació de Càritas**. En aquest sentit, des de Càritas Espanyola s'ha avançat en eclesialitat, acompanyament tècnic i anar fent criteris; i un treball molt de conjunt, amb una forta participació de les diferents Càritas Diocesanes. Càritas Mallorca s'ha sentit beneficiada del bon reconeixement de Càritas en general dins la societat espanyola. I viceversa, les Càritas Diocesanes han fet visible una Càritas Espanyola que representava la Confederació (posicionaments i denúncia davant la crisi, estudi Foessa,...).

Càritas Mallorca ha afrontat aquesta crisi amb valentia, ja que el fet d'iniciar el 2007-2008 una reflexió en clau estratègica i aprovar l'any 2009 el **1er Pla Estratègic de Càritas** la va posicionar favorablement davant la situació que es vivia. De fet, en aquest I Pla es definiren les següents línies a prioritzar:

1. *Increment de l'activitat de dinamització del teixit eclesial i social per a una acció social més relacional, comunitària i transformadora.*
2. *Progrés en la reubicació de l'activitat de Càritas més transversal i innovadora i manco encaixada en la prestació de serveis estandarditzats de responsabilitat pública.*
3. *Aposta decidida per la sistematització de bones pràctiques, formació, acompanyament, anàlisi i, en general, gestió del coneixement.*
4. *Racionalització de l'estructura i millora de la qualitat en la gestió de Càritas.*
5. *Enfortir la comunicació, la gestió de les relacions, la sensibilització i la denúncia.*

Pel que fa al **2^{on} Pla**, que comptà amb una participació molt més forta, més de 350 persones, contractades o voluntàries, s'implicaren en la seva confecció. Definia així les prioritats pe als anys 2014-2018

1. *Construir Càritas Mallorca com a espai de proximitat i acollida, trobada i acompanyament, i veu de denúncia a favor de les persones en situació de vulnerabilitat i exclusió social.*
2. *Impulsar el treball significatiu i innovador, afavorint la coordinació i el treball en xarxa per a un canvi real de les condicions de vida de les persones més vulnerables.*
3. *Des dels valors evangèlics avançar en l'anàlisi, la reflexió i les propostes sobre la realitat social i la societat en general, l'Església i la nostra pròpia entitat, promovent estratègies i actuacions per a una transformació social.*
4. *Enfortir la identitat i l'organització de Càritas, mitjançant la renovació contínua, el compromís actiu i la millor contribució de totes les persones que la fan possible dia a dia.*

Aquestes línies de feina han marcat durant aquests anys actuacions molt concretes en el sentit de reclamar a les Administracions el compliment que per llei els toca i, alhora, donar resposta a allò que els poders públics no han arribat. Això ha fet que es deixassin de gestionar segons quins projectes per iniciar o donar continuïtat a altres per tal de **donar resposta a les necessitats de les persones amb majors dificultats** (persones immigrades, moltes d'elles en situació irregular, persones amb problemes de salut mental, famílies amb menors, persones adultes sense possibilitats d'incorporar-se novament a un treball, entre d'altres).

Quan estàvem abocats de ple a les tasques de reinserció sociolaboral i a la lluita per la justícia, la crisi ens ha fet retrocedir a situacions que creïem superades: el repartiment d'aliments per a la mera subsistència de persones i famílies. Amb la intenció d'atendre aquesta tasca el més humanament i digne possible, hem obert la xarxa de **Centres de Distribució d'Aliments (CDA)** atesos per voluntaris; una espècie de supermercats de productes bàsics a l'abast dels més necessitats.

Intentant **enfortir el paper del voluntariat** dins les pròpies comunitats parroquials, fent una passa més en el marc de l'**Economia Social i Solidària**, iniciada molts anys abans, amb la creació d'una **Empresa d'Inserció**, engegant projectes específics com la xarxa de **Botigues Solidàries de Càritas** i el projecte **Koluté** junt amb Càritas Senegal (un projecte de confecció de peces de vestir amb

telesimportades de Senegal i treballades per senegalesos que són aquí); participant activament a diferents xarxes i plataformes tant a nivell intraeclesial com extraeclesial, intentant ésser i fer una intervenció cada vegada més comunitària en vistes a una transformació de la societat.

Tot i tenir la sensació d'haver fet un escrit massa llarg (per tant, mal de llegir),

un també queda amb la mala consciència de no haver mostrat suficientment l'extraordinària riquesa que s'emmagatzema en aquests cinquanta anys de Càritas de Mallorca. Voldria retre un homenatge especial a tants voluntaris i professionals, els noms dels quals molt poca gent coneix, que han estat uns extraordinaris samaritans. Gràcies!

També ens ompl de satisfacció comprovar com Càritas ha estat el bressol on han nascut molts de serveis als més desvalguts del nostre poble. Al llarg del temps alguns d'aquests serveis han anat assumint una total autonomia (en forma de cooperatives, fundacions, etc.) i d'altres han estat assumits per les Administracions Públiques perquè són un dret ciutadà.

Tancam aquests records quan s'encenen guspires d'esperança en una Església mallorquina temptada de tancar-se en el seu benestar cultural i egoista, passant de llis al costat del germà ferit i tirat a la cuneta: Acaba d'arribar el bisbe Sebastià que no es cansa de recordar-nos cap a on ens crida el seguiment de Jesús. Segur que, com recordam en aquest temps de Pasqua, avui també trobarem Jesús "a Galilea", a les afores.

DELEGATS DE CÀRITAS / DELEGATS D'ACCIÓ SOCIAL

1960	Mn. Dionís Sastre Alonso	Delegat Càritas
1972	Mn. Gabriel Lliteras Miralles	Delegat Càritas
1977	Mn. Josep Roig Ferrer	Delegat Càritas
1979	Mn. Bartomeu Bennàssar Vicens	Delegat Acció Social
1984	Mn. Gabriel Pérez Alzina	Delegat Acció Social
1999	Mn. Josep Noguera Arrom	Delegat Acció Social
2007	Mn. Antoni Vera Díaz	Delegat de Pastoral Caritativa i Social
2013	Mn. Guillem Vaquer Homar	Delegat per a Càritas

DELEGATS DE CÀRITAS MALLORCA

1972	Mn. Josep Roig Ferrer
1977	Pere Calleja Balaguer <i>Coordinador Consell Diocesà</i>
1979	Antoni Pagès i Dalmau
1982	Pere Ballester Morey
1995	Maria Salleras Juan
2001	Mn. Antoni Garau Garau
2007	Mn. Antoni Vera Díaz
2013	Margalida Maria Riutort Cloquell

SECRETARIS GENERALS DE CÀRITAS MALLORCA

1979	Jesús Bosch
1980	Bartomeu Torrens Torres
1984	Bartomeu Morey Ferrando
1998	Sebastiana Santmartí Garau
2007	Margalida Maria Riutort Cloquell
2013	Joan Francesc Planas Rosselló
2016	Catalina Mateu Vicens

Treball i vulnerabilitat social: dificultats i realitat.

Laura Cadenas

Coordinadora del programa d'Accions per a la Inserció Sociolaboral

Com a breu introducció...

A les nostres societats, l'ocupació i la seva evolució ha estat sempre un factor important a l'hora de determinar el grau d'inclusió social d'una persona a la societat en la qual viu. La crisi estructural iniciada el 2008 va suposar una forta destrucció d'ocupació a nivell estatal, que va tocar sostre el 2013 i que encara té conseqüències no tant a nivell quantitatiu com a nivell qualitatiu. Moltes persones varen quedar fora del circuit laboral, d'una manera encara avui irrecuperable, i les que ja tenien dificultats per accedir a ell, es varen situar encara més allunyades que abans respecte a les possibilitats d'inserir-se dins un lloc de treball ordinari. Això es va traduir en la cronificació de moltes situacions de desestructuració socioeconòmica, en la conformació d'un bretxa laboral de cada vegada més àmplia i d'un mercat laboral on no tothom ni tenia, ni té cabuda en l'actualitat.

Situació laboral actual i sectors econòmics.

La situació socioeconòmica de la nostra CCAA ha tengut una evolució molt més dinàmica que a la resta d'Espanya en tots els nivells, realitat que pot justificar-se per l'existència d'un sector predominant, el dels serveis, que encara que ha tengut diferents moments d'evolució, sempre ha mantingut una evolució creixent. Les taxes d'atur a les Balears, se situen per davall del conjunt estatal, i si feim referència a la pròpia Comunitat Autònoma, segons dades extretes de l'Observatori de Treball de les Illes Balears, els resultats mostren milloria respecte als mateixos períodes en anys anteriors. No obstant, malgrat que les dades quantitatives són positives, qualitativament hi ha molts d'altres aspectes a tenir en compte. Ens trobam amb tres realitats: mercat laboral, capital humà (oferta i demanda) i polítiques d'ocupació.

Fent referència al mercat laboral, específicament als sectors econòmics, podem dir que la indústria i l'agricultura ja eren àmbits estancats els darrers anys abans de la crisi, oferint pocs llocs de feina, mínimament reconeguts i escassament remunerats, pels treballs i despeses que realment suposen les feines mecàniques, de producció i/o de camp. La construcció havia viscut un moment explosiu, de creació d'ocupació fins al punt que molts de joves abandonaren estudis i peons i oficials tengueren molta rotació laboral moguts per ofertes econòmiques. Va ser el sector més perjudicat i que actualment comença a denotar una millora, encara que més selectiva i exigent.

Si bé, el sector serveis que ja esmentaven és el predominant i gran responsable del creixement quant a creació de llocs de feina, contractes de treball i altes en la

seguretat social, la seva estacionalitat és una realitat prou coneguda. El 85% dels contractes que es registren a les Illes Balears mensualment, solen ser temporals segons dades aportades per la Secretaria de CCOO, i si tenim en compte el testimoni de la Consellera de Serveis Socials, les sol·licituds d'ajudes socials i subsidis disminueixen durant els mesos de juny a setembre, tornant-se a disparar per octubre. El sector serveis registra alts índexs de contractació a partir del mes de maig, però també dispara les taxes d'atur durant el mes de desembre. La temporalitat és, per tant, un dels trets característics de la nostra ocupació, però no l'únic. A nivell general, l'existència de molts de contractes a temps parcial, deterioren un poc més la qualitat de l'oferta laboral de les illes. Les hores extraordinàries no sempre es contemplen i en el cas de fer-ho, la remuneració no sempre és l'adequada. La tipologia de contractes no sempre es corresponen amb la realitat quant a durada i categoria professional pactada i la quantitat salarial que s'ofereix segons quins tipus de contractacions no permet en molt de casos la subsistència en dignitat dels treballadors que viuen a una CCAA on el nivell de vida és superior a moltes d'altres comunitats d'Espanya, on per exemple, el preu de l'habitatge, una de les altres grans problemàtiques socials actuals, es troba disparat. Evidentment, i com a darrera connotació, esmentar que totes aquestes condicions, dificulten la cotització per a la tramitació de prestacions i subsidis posteriors a la finalització de la feina.

La realitat dels col·lectius més vulnerables.

Tenint en compte la recuperació, i més enllà de les condicions laborals i contractuals que ofereix el mercat, podem anar un poc més enllà: els requisits i exigències del mercat són cada vegada més competitiu, i se cerquen candidats formats, però també experimentats, amb una edat no molt madura i amb unes competències laborals molt específiques. Un mercat exigent que deixa fora moltes persones. A més, l'anàlisi i reflexió de la realitat constata que hi ha factors particulars que dificulten encara més la consecució d'una feina. Les persones majors de 45 anys, la situació d'atur de llarga durada (1 any o més en situació d'atur), la baixa qualificació, el sexe, els joves amb manca d'experiència i/o formació... es veuen més allunyades del mercat laboral, aspecte que es traduirà en desmotivació, manca d'autoestima, deteriorament personal, desconfiança...

Les polítiques actives d'ocupació per aquests col·lectius amb majors dificultats s'han fomentat durant els darrers anys, promocionant programes d'acompanyament a la recerca de feina, formació dual, contractes protegits de duració determinada... programes específics, però molt concrets i de durada determinada. No obstant, no tots els col·lectius hi tenen cabuda. Càritas Diocesana de Mallorca aposta per la integració i la inserció sociolaboral de les persones en situació de vulnerabilitat social des d'una perspectiva àmplia, tenint en compte la individualitat de les persones i les diferents necessitats tant formatives com laborals que hi puguin tenir.

Càritas Mallorca i el seu procés d'acompanyament.

El programa d'ocupació de l'entitat va més enllà de la necessitat d'obtenir una feina o desenvolupament d'un programa i/o acció concreta per promoure l'ocupació d'un sector de població determinat. Hi pot haver altres necessitats derivades de la situació d'atur o ja existents prèviament, de tipus psicosocial, familiar, de suport educatiu, que s'han de treballar prèviament i simultàniament a la recerca de feina. Des de l'entitat es pretén tenir en compte totes les dimensions que conformen la persona i treballar el seu empoderament, per la qual cosa s'ofereix un programa

integral, en el qual la persona determina el seu procés personal i el tècnic l'acompanya abans i durant la seva consecució de feina.

El treball en la dimensió personal és indispensable. Però no es pot obviar la part competencial i formativa. Els darrers 10 anys 13.381 persones aproximadament han passat per les diferents accions de formació i orientació laboral de l'entitat, actuacions que pretenien la capacitat, la promoció i la inserció professional. Són moltes les accions dutes a terme, des de tallers prelaborals a càpsules formatives, cursos de formació específica, certificats professionals... L'objectiu és orientar la feina dels professionals voluntaris i contractats a la l'oferta del mercat laboral i a la demanda dels col·lectius atesos, cercant el punt entremig que permeti apropar ambdós actors: l'empresa i el treballador i així augmentar les possibilitats d'inserció laboral de col·lectius amb majors dificultats. En l'actualitat, i durant 2017 fins aleshores s'han duit a terme 22 accions de formació de diferents nivells, que poden completar-se i complementar-se entre si, i es col·labora amb més de 70 empreses i més de 200 particulars, que ens permeten anar adequant la realitat formativa a l'exigència laboral. S'han atès 1.914 persones, amb una taxa d'inserció del 19,80%.

També dir que, més enllà d'adequar la formació, capacitar i apropar a les persones ateses per l'entitat a la realitat laboral, aquestes relacions empresarials han de tenir un caire d'incidència i sensibilització. És aquí on tornam al punt inicial. No podem acceptar i conformar-nos amb una millora quantitativa del mercat de treball. S'ha de treballar per unes condicions laborals justes, decents i dignes, denunciar les situacions d'abús i promoure el compromís i la responsabilitat social de corporacions i associacions empresarials. No ens podem quedar amb un sector serveis que crea oportunitats laborals temporals, derivades d'un turisme econòmic, a vegades poc respectuós amb el medi, perquè la nostra responsabilitat és també la cura de la creació. Treballar amb les empreses des d'un ideari ètic, de transformació, que tengui en compte la persona, la seva dignitat, la cura dels treballadors des d'un model de prevenció de riscos laborals, plans de gestió medioambiental... A més de treballar per la recerca de noves oportunitats laborals, nous filons d'ocupació.

L'adhesió i participació a campanyes concretes com per exemple "Església pel Treball Decent" o "Si cuides el planeta combats la pobresa" en coordinació amb altres organitzacions d'Església, que es desenvolupen també a nivell estatal, és una eina de sensibilització, incidència, denúncia i transformació social. Campanyes que volen implicar a la societat en general i a tots els agents que la conformen, fent veure la importància de treballar junts cap a un altre tipus d'economia, que posa al centre a les persones, perquè canviant la mirada podem canviar els resultats.

En la construcció quotidiana de la justícia: Càritas acompanya en Drets Humans.

"Llavors s'obriran els ulls dels cecs, les oïdes dels sords se destaparan. Saltarà el coix com un cérvol, la llengua del món cridarà de goig, perquè en el desert naixeran corrents d'aigua i torrents a l'estepa." Isaïes. 35,5.

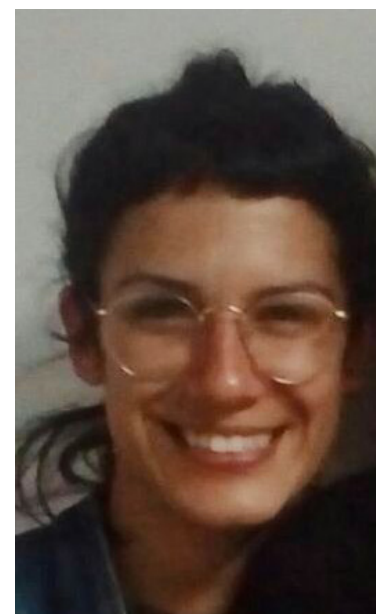
El cristianisme va resultar revolucionari perquè va parlar per primera vegada dels humans en termes d'universalitat. Basta apel·lar a l'etimologia de la paraula Catòlic, "per a tots".

Per ser cristià no havies de ser ciutadà d'algun lloc o tenir un determinat color en la pell o pertànyer a una casta determinada. Per ser cristià n'hi havia prou amb voler ser-ho.

Ser cristià és adquirir un compromís, però no un donar-se qualsevol. És un compromís especial, que neix de la fe en un Déu Trinitari, que és pare i estima incondicionalment cada filla i cada fill i els confereix la mateixa dignitat.

El Papa Francesc ens recorda, a la Laudato Si' les paraules de Sant Joan Pau II. **L'amor especialíssim que el Creador té per a cada ésser humà li confereix una dignitat infinita. Els qui treballen per a la defensa de la dignitat de les persones poden trobar en la fe cristiana els arguments més profunds per a aquest compromís. El Creador pot dir a cadascun de nosaltres: «Abans que et desenvolupessis en el sí de la teva mare, jo et coneixia» (Jr 1,5).** ¹⁾

Pel que fa a la comunitat internacional, van haver de passar milers d'anys per dur a terme el projecte de reconeixement dels Drets Humans. Més de dos mil anys d'història que ens van portar a escriure en un paper, 30 articles per recordar on resideix la nostra dignitat i en quins casos aquesta es veu vulnerada. A l'any 1948, Eleanor Roosevelt va aconseguir el seu propòsit i va comprometre a 48 països en la solemne Declaració de Drets Humans, impulsada per ella i a la qual, amb el temps, la majoria dels estats del món s'hi han anat sumant. Sí, va ser i és un gran assoliment, no hi ha dubte. No obstant això, no és més que la primera passa.

I els vostres fills i les vostres filles profetitzaran, els vostres joves veuran visions i somiaran els més grans. (S. Pere. Fets. 2.17.) Càritas es posiciona davant la realitat que vivim i acompanya les comunitats i les persones perquè siguin veritablement subjectes de drets, o el que és el mateix, que les persones siguin actives i que puguin exercir els seus drets pel fet de ser persones, totes amb la mateixa dignitat. Davant

la realitat que ens interpel·la, Càritas fa una tasca de denúncia per vetllar que les actuacions de les diferents administracions es col·loquin al nivell de la declaració de Drets Humans i d'altres pactes i ratificacions que s'han signat posteriorment en aquesta matèria. Càritas ha de vetllar, juntament amb la comunitat, perquè els estats formulin i executin polítiques públiques i socials que atenguin les necessitats de totes les persones, especialment de les més desfavorides. La mirada de Drets en l'acompanyament social de Càritas ens duu a l'arrel, a la dignitat de la persona, la qual cosa fa que els acompanyaments, que són la clau dels processos, es vegin enfortits. La intervenció social des de la mirada de drets està implícita al Model d'Acció Social de Càritas: **"Sense dubte, els drets humans suposen una gran empenta en la universalització de la satisfacció de les necessitats, inherents a la dignitat de les persones i modulats per la justícia ens conviden a construir un "nosaltres" col·lectiu, tan ample com el món".**²⁾

"Està en joc la consecució de la promoció integral i del ple desenvolupament personal i social de les persones, de les comunitats humanes i de tots els pobles del món".³⁾ Ja no lluitem només per combatre la pobresa i l'exclusió. En ple segle XXI ens enfrontem a una cosa més grossa. Amb la nostra acció constatem un debilitament dels sistemes de protecció i de garantia de drets. Es normalitza la pobresa i la desigualtat i en definitiva, es qüestiona el manteniment de l'estat de benestar. No obstant això, per desenvolupar i fer possible l'article 28 de la Declaració Universal de Drets Humans, els Estats proposen, consensuen i duen a terme les polítiques públiques necessàries per aconseguir "l'ordre social i internacional en el qual els Drets i Llibertats proclamats en aquesta declaració es facin plenament efectius".

Des de Càritas, d'acord amb la Doctrina Social de l'Església, som cridats a defensar la subsidiarietat de l'Estat. És a dir, que és tasca de la comunitat cristiana que les poders promoguin les condicions necessàries perquè els drets siguin efectius.

Des de Càritas feim feina coordinada amb les administracions públiques, serveis i entitats que treballen a favor de les persones més vulnerables i s'engresquen en la transformació d'una societat i model econòmic que genera exclusió.

Molt sovint ens trobem amb situacions on veim amenaçats els drets i els de les persones que atenem, per aquest motiu el nostre acompanyament el feim des d'una mirada de drets humans, i l'objectiu general de la nostra intervenció és la realització plena dels drets. Per tot això des de fa anys Càritas Mallorca compta amb un programa d'assessorament jurídic per a persones que es troben en situació de vulnerabilitat i en risc d'exclusió social.

L'entitat té una llarga trajectòria, d'atenció a persones en situació de pobresa i/o exclusió social. L'any 2001 Càritas Mallorca davant el gran nombre i la realitat social de les persones nouvingudes es planteja posar el marxa un espai d'informació i orientació en matèria d'estrangeria. Aquest programa s'ha anat modificant segons els canvis socials i les necessitats presentades per part dels i les participants.

QUI SOM I AMB QUÈ COMPTEM?

El projecte d'assessoria jurídica de Càritas compta amb dues tècniques socials contractades i amb un equip de persones voluntàries juristes o bé expertes en determinades temàtiques que tenen com a objectiu acompanyar les persones més vulnerables perquè els seus drets com a ciutadans i ciutadanes siguin garantits.

Per una altra part, des de fa 4 anys comptem amb el projecte de clínica jurídica. aquesta iniciativa sorgeix del conveni entre la Facultat de Dret de la Universitat de les Illes Balears, l'Illustre Col·legi d'Advocats de les Illes Balears i Càritas, en la qual hi participen alumnes de dret, supervisats per advocats i advocades del col·legi. Aquest projecte suposa una formació pràctica per a l'alumnat i posar en marxa la sinergia entre persones especialitzades del món jurídic i social.

A més, com a Càritas Mallorca comptem amb l'equip de suport jurídic de Càritas Espanyola, que tenen com a missió donar suport a les diferents Càritas Diocesanes que no tenen els recursos o coneixements necessaris en determinades situacions.

QUÈ FEIM?

El nostre programa consisteix a acollir, donar informació, assessorar i acompanyar les persones a fi que puguin accedir als seus drets, per tal de resoldre les seves necessitats o preocupacions.

Segons la problemàtica que es planteja, l'equip dona informació, assessorament o inclús acompanya físicament les persones a les administracions o espais. D'aquesta manera es dona a conèixer a les persones participants les gestions a realitzar, disminuir la por davant les situacions en les quals es troben, accedir als seus drets i apoderar-les.

Les demandes d'informació i orientació més sol·licitades són en primer grau en matèria d'estrangeria, però cal destacar que han augmentat les consultes en temes de deutes, accés a la justícia, habitatge, salut, relacionades amb els canvis socials.

COM ENS ORGANITZEM?

En l'àmbit individual es realitza una entrevista amb la persona per tal de conèixer la seva situació, establir un pla de feina acordat i analitzar les gestions a realitzar, siguin consultes o acompanyaments. En l'àmbit grupal es duen a terme tallers informatius sobre temes concrets per tal de donar a conèixer els drets a col·lectius que presenten una mateixa problemàtica.

COM ACCEDIR-HI?

Per a contactar amb el nostre programa les persones poden venir directament a la seu de Càritas, o bé derivades per altres professionals i voluntariat.

L'ACOMPANYAMENT DES D'UNA MIRADA DE DRETS : L'ACCÉS A UN HABITATGE DIGNE

Càritas Mallorca a través dels Grups d'Acció Social, aposta per estar al costat de les persones que es troben en determinades situacions de vulnerabilitat i injustícia social, intentant potenciar les seves capacitats per tal que puguin resoldre les seves problemàtiques.

Darrerament a Càritas hem treballat molt intensament perquè les persones que acompanyam tinguin dret a un habitatge digne.

Des de Càritas, volem fer una proposta diferent, fonamentada en la dignitat de la persona, incidint en unes polítiques públiques que entenguin la ciutat, els espais públics i l'habitatge com un dret humà de totes i de tots.

Entenem pel dret a l'habitatge alguna cosa més que tenir una propietat, alguna cosa més que un sostre. Des de Càritas partim de l'habitatge com una llar, un lloc on poder ser, viure, desenvolupar-se i créixer en un entorn segur i de confiança. El dret humà a tenir un habitatge és la base. És el centre des d'on sorgeixen altres drets que cal garantir.

A les portes de l'aprovació de la primera llei d'habitatge de la CAIB, i reconeixent l'esforç que ha fet l'Administració pública pel que fa al dret a l'Habitatge, la qual cosa no s'havia tengut present fins el dia d'avui, la realitat ens mostra que les mesures adoptades són del tot insuficients. El principal obstacle és que la llei, entre d'altres coses, se centra exclusivament a atendre l'emergència, la qual cosa fa que no es projectin plans de futur que puguin garantir una de les necessitats més bàsiques de la vida humana.

Fins ara s'han utilitzat mètodes subsidiaris com a mitjà per facilitar l'accés a un habitatge, com poden ser les prestacions econòmiques, encara que els preus desorbitats dels lloguers de la CAIB no garanteixin que les persones i famílies que reben ajudes econòmiques per part de l'administració puguin accedir a un habitatge.

Des de Càritas apostem, entre d'altres coses per:

- * Garantir l'efectiu accés a un habitatge digne i adient
- * La creació d'un parc públic d'habitatge social.
- * L'ampliació del mercat de lloguer tant públic, com privat, que resulti assequible i sostenible.
- * Coordinar les polítiques d'habitatge amb les d'intervenció social, amb especial atenció als sectors vulnerables o exclosos.

Les persones més vulnerables són l'eix central del nostre acompanyament, un acompanyament que inclou tots els àmbits de la persona, defensar la dignitat humana en tots els seus aspectes.

La nostra experiència i història al costat de les persones i famílies en situació de vulnerabilitat i exclusió social ens ha dut a tenir una mirada des de la justícia i treballar per garantir l'accés als drets fonamentals. **"Promoure la dignitat de la persona significa reconèixer que posseeix drets inalienables, dels quals no pot ser privada arbitràriament per ningú i, menys encara, en benefici d'interessos econòmics"**. Fragment del discurs del Papa Francesc en el Parlament Europeu, a la seva seu d'Estrasburg (França).

Raquel Rios – Coordinadora Acció de Base

Bàrbara Picornell – Coordinadora Acció de Base

Marga Cortès – Treballadora Social d'Assessoria Jurídica

1) *Laudato Si*

2) *La persona com a centre. Model d'Acció Social de Càritas*

3) *Políticas Públicas y Derechos Humanos en regresión. Revista de Documentación Social*

Pistes per a una jubilació productiva i estimulante

Toni Bennasar

El títol d'aquest article pot semblar teòric i força pretensions perquè, ¿com es poden donar pistes sobre com viure la jubilació si aquesta és necessàriament diferent per a cada persona?

Tal volta seria més prudent parlar de les pistes que m'estan marcant la meua jubilació, per si poguessin ser útils a qualcú.

Per començar he de dir que les vivències d'un jubilat constitueixen un vertader test. Què pretenc dir amb això? Senzillament que quan els jubilats ens mirem amb sinceritat i ens preguntem pel sentit de la nostra vida i què és el que sustenta el nostre ànim, ja no podem apel·lar a la majoria de coses que ens motivaren en la nostra vida laboral activa.

Aleshores les fonts d'energia i els sentiments de plenitud ens solien venir de l'èxit social entès com el reconeixement de la nostra competència i del treball ben fet. Però el jubilat ha perdut la majoria d'aquests "aplaudiments". Ja no es pot mirar en l'efecte produït pels seus encerts en les persones del seu entorn. (Em contaren en certa ocasió que una persona important quan es va jubilar digué que enyorava el so del telèfon que amb assiduitat l'obligava a respondre les consultes dels seus subordinats o admiradors. Aquell so el feia sentir reconegut i en certa manera necessari).

Què és, doncs, ara el que dona sentit i plenitud al jubilat? Pens que són els valors consolidats i l'autèntica realització aconseguida. Aquelles conviccions que s'han anat enfortint a mida que hom ha actuat d'acord amb elles.

Aquestes vivències fan innecessàries psicològicament les disfresses que conscient o inconscientment hom ha anat fent servir al llarg de la vida. Aleshores era tan intens l'esforç i el desig de satisfer les expectatives creades que sovint era oblidada la pregunta existencial sobre què era el que vertaderament sentia i desitjava, confonent l'armadura amb la pròpia identitat.

La jubilació és l'etapa de la veritat crua. Veritablement perds molts d'antics estímuls però t'acostes a tu mateix, a l'autèntic "jo". Ara els verbs "tenir" o "parèixer" perden el significat estimulante que tenien en benefici del "ser". És l'etapa del retorn a la pròpia casa.

Fa temps vaig llegir un article aparegut al diari "El país" (29 d'agost de 2016). L'article es titulava "Envejecer te hará feliz". L'autor afirmava que el grau de satisfacció creixia a mida que s'envellia. I basava aquesta afirmació en un estudi fet a EEUU i publicat a la revista Journal of Clinical Psychiatry de la Universitat de S. Diego.

Aquest estudi constatava que, malgrat el deteriorament físic, la salut mental millorava amb el pas dels anys, així com baixava l'estrès i la depressió.

Els autors de l'estudi explicaven aquest fet defensant que pot haver-hi una reserva emocional que ajuda a contrarestar el deteriorament físic així com alguns sistemes cognitius que equilibrin la pèrdua de capacitats.

La meua explicació és que el ser humà té un instint autoprotector apel·lant als recursos més disponibles, aquells que l'envolten, de forma especial l'estima i la valoració social, i quan aquests minven, apel·la a la veritable realitat interior. Què hi troba? El que ha anat semblant durant la vida.

Però també vull afegir un tema que per a mi és crucial.

Quan et jubilen és com si et diguessin: "Amic, gràcies per la teua contribució. Ara ja pots fruit del premi merescut. Pots fer el que vulguis. Disposa de tot el temps perquè a nosaltres ja no ens fas falta".

Sí, és veritat que no els fas falta però això no vol dir que la teua feina estigui acabada, ni d'un bon tros.

Jo veig la vida com un constant creixement. Cada activitat ens fa créixer i ens ensenya. I ara no em referesc especialment a l'aprenentatge teòric o acadèmic que, sense cap dubte, també és important. (Pensem en aquell senyor, Miquel Castillo. Un senyor de 80 anys i amb 4 bypass que superà un examen d'Erasmus per anar-se'n a estudiar història).

Em referesc al fet que tot el que vius t'ajuda a madurar, a descobrir o entreveure característiques de tu mateix que no coneixies i et sents convidat a explorar-les i desenvolupar-les. I ara ho pots fer perquè temps no te'n manca.

No fa gaire vaig assistir a una conversa entre els dos membres d'una parella que es recriminaven els conflictes produïts per les seves radicals diferències. En un moment de la discussió, un digué a l'altre: "Saps quin és el principal problema entre tu i jo? Doncs, que, mentre jo encara tenc projectes de millora, tu ja creus que ho has fet tot".

I és que no és el mateix parlar de jubilació laboral que de l'existencial. Aquesta mai no hauria d'arribar. I mai no arriba si es manté una actitud oberta.

Parlant d'actitud, vull citar una distinció entre dos mots que vaig trobar en el llibre "Caminando con Marcos" de Teodor Suau. La distinció és entre "memòria i record".

Ell diu que el record és una representació passiva dels fets succeïts i la memòria és llur recuperació activa.

Estic plenament d'acord amb aquesta distinció. Tothom sap que la persona major té un bagatge molt ample de fets a l'espatlla i que per això el record ocupa un ample espai del seu temps. Però per llàstima crec que tenim molts de records i manco memòria, entesa com l'actualització d'aquells fets que modificaren la nostra vida, que ens transformaren en persones qualificades, la que ens enriqueix existencialment transcendent els purs fets.

Els que ja hem arribat a aquesta etapa "jubilosa", a més de sentir-nos agraïts per haver-hi arribat, hauríem d'intentar viure-la amb la convicció certa que no tot està fet, aprofitant la saviesa que ens concedeix la "memòria" dels fets succeïts.

ALEGRAU-VOS SEMPRE EN EL SENYOR

Antoni Vadell i Ferrer. Bisbe auxiliar de Barcelona

El passat 9 d'abril ha fet set mesos que vaig ser ordenat de bisbe, juntament amb el bon germà i amic, Mns. Sergi Gordo. Potser aquets mesos donen un marge significatiu per reflexionar un poc el que estic vivint ara, a Barcelona, després d'aquest canvi tan "radical" dins la meua vida (potser sigui atrevit usar aquest terme).

Reconec que el que em va angoixar més, sobretot a l'estiu, després que es fes públic el nomenament i abans de l'ordenació, és perdre la vida parroquial. Me resistia molt a deixar el que fins ara havia estat la manera concreta com havia respost a la vocació al presbiterat. Cert que havia compaginat la parròquia amb la tasca educativa al Seminari o a l'escola, però la parròquia sempre havia estat una part molt important dins la meua missió. A més, em donava molta seguretat tenir una referència comunitària tan concreta. De fet, quan des del setembre de 2006 al juny de 2009 vaig anar a estudiar a Roma, vaig cercar una parròquia (i concretament, en ella, un agrupament escolta) on poder compaginar l'estudi i un cert ministeri pastoral.

En els exercicis espirituals que vaig fer en el mes d'agost, previs a l'ordenació, el prevere que ens acompanyava m'ajudà molt a veure que el Senyor havia irromput en la meua vida, i me cridava a una nova missió. I em va convidar, tal i com havia fet en altres ocasions, a fiar-me, que Ell ja em guiaria. Em vaig adonar que estava més pendent de les conseqüències de la crida, que de la crida mateixa. Sens dubte, una actitud auto-referencial, enlloc de mirar el Senyor.

En aquests moments, després de 7 mesos de l'ordenació, he de reconèixer que estic molt bé, me trob bé vivint aquesta nova missió. Certament el prevere acompanyant en els exercicis tenia raó. Not molt com el Senyor m'està cuidant... Puc dir que estic sorprès de com estic, de la meua serenitat i pau. Som molt conscient que estic aprenent un nou ofici pastoral, on el meu dia a dia és bastant diferent d'abans, i també not amb molta evidència que em ve molt gran, potser massa... però estic molt serè. Els que me coneixeu sabeu que m'agrada molt tenir les coses controlades, i a una diòcesi tan gran com Barcelona, és impossible. El viure tres anys en una unitat de pastoral de vuit parròquies ja va ser un gran motiu de conversió en aquest sentit, però en aquests moments li dic al Senyor: "ara, ja t'has passat". Em supera, ho sé i ho not; però així i tot, estic molt serè i molt bé.

Quan me deman per què, trob algunes respostes i descobriments:

En primer lloc, em dóna molta serenitat viure en fraternitat amb el Cardenal Ome-lla, el Bisbe Sergi i Mn Marc (secretari particular del cardenal). Una comunitat molt lliure i oberta, de bisbes missioners que en molts moments som a fora de casa, per tants d'afers pastorals a parròquies, reunions, moviments, visites, etc... Però que sobretot tenim un moment sagrat als matins: molt prest ens trobam els quatre a la capella per pregar junts en silenci, i a una hora determinada resam junts laudes i celebrem l'Eucaristia, si no la tenim prevista a fora. Aquest moment llarg de silenci a les primeres hores del matí em dóna molta de pau, i pens que és el moment que el Senyor aprofita per fonamentar molt bé la nostra missió apostòlica en fraternitat, mirant-lo i escoltant-lo a Ell. És un moment privilegiat per recordar com el Senyor ens crida per estar amb Ell, i per enviar-nos,... no per enviar-me, sinó per enviar-nos...

Per altra part, el ministeri del bisbe és molt pastoral, pot ser molt pròxim, i ho estic descobrint. La proximitat que sentia amb moltes persones de les parròquies ara ho trob en persones de la diòcesi, i això em sorprèn, i molt... M'explic. A les parròquies, el capellà viu molt a prop de la gent, te la trobes a la parròquia i enmig del carrer. Hi ha un seguiment, mutu, del prevere amb la comunitat, i aquesta amb el capellà. Ara no ho visc així. Ara em trob amb moltes més persones, però no hi ha la possibilitat del seguiment com era abans... Però estic descobrint una nova relació pastoral, no tant contínua, però potser més intensa... I sobretot, el que descobresc és que no som jo que provoca aquesta intensitat, és el Senyor. Me direu: "però, ja era així en el ministeri de prevere". Certament, teniu raó, però per a mi no era tan evident que fos un instrument en mans del Senyor. Ara, no només ho sé; ara, ho sent, me n'adon, m'és quasi evident, me sorprèn a mi mateix... Vas a una parròquia, i notes que les persones (preveres, religiosos/es, laics) amb molta facilitat et confien pesars que porten a la seva motxilla existencial, i de sobte veus que el Senyor estableix un vincle... Però no cerquen en Toni, cerquen el Senyor; i no es troben amb en Toni, es troben amb Ell...

Estic descobrint una diòcesi nova, amb moltes coses semblants a Mallorca, però amb una gran diferència: la grandària. La ciutat de Barcelona és molt plural, i l'Església també. Hi pots trobar de tot, moltes sensibilitats i carismes... El tamany de la gran ciutat afavoreix l'anonimat, i també la pluralitat... Aquí el gran repte és viure la comunió. Pens que és un dels grans reptes que té l'Església a Barcelona: entendre i viure la comunió.

No falten veus que demanen: però quina és la línia de l'arxidiòcesi?, o una altra expressió que a vegades se sent: "aquests no juguen la nostra lliga"... Pens que darrera moltes d'aquestes expressions hi ha plantejaments ideològics, però, no pastorals. Fixem-nos com el Papa Francesc posa sobretot l'accent en l'actitud, en viure de l'encontre amb el Senyor... Quan dóna tanta d'importància a una Església en "sortida", no està parlant tant de sortir al carrer, com de sortir dels nostres

plantejaments auto-referencials... que minen la comunió. Estones em sembla escoltar allò de "nosaltres som de Pau, i nosaltres som d'Apol·lo". Però la nostra lliga és el Crist, i la línia és catòlica, és a dir, universal, oberta, on hi poden entrar molts de plantejaments, sempre que neixin d'aquest encontre amb el Senyor.

A vegades m'agrada usar molt la metàfora que "l'Església és com una gran tenda de sabates". I tothom hi troba la seva.

A vegades necessites una sabata més rígida, més tancada, que et doni més seguretat a l'hora de caminar. Altres moments necessites una sabata més lleugera, que et permet anar més a l'ampla... Però totes les sabates o espadenyes tenen el mateix objectiu, ajudar-te a seguir el Crist. Aquesta és la missió de l'Església. Però, saps una cosa? En el Paradís el Senyor ens vol descalços! Les sabates ja no faran falta... Som un enamorat de la bellesa de la pluralitat dels carismes dins l'Església... El Senyor ens va suggerint tantes sabates per seguir-lo!... Me sent molt convidat com a bisbe a treballar per aquesta Església, a servir la comunió, a acompanyar-la, a discernir els criteris i actituds de comunió. Mirant el Senyor i deixant-nos mirar per Ell, la diversitat pot esdevenir riquesa i bellesa...

Vaig participar en una assemblea parroquial on es va parlar molt de la participació activa dels laics, i sobretot es debaten dues qüestions: "laics en missió pastoral" amb nomenament, i la participació en les decisions... El mateix dia vaig sopar amb dos joves universitaris que em contaren com se sentien enamorats del Senyor, i com desitjaven compartir-ho amb els altres... Em va donar molt que pensar...

Laics en missió amb nomenament... Me parlaren sobretot de serveis parroquials... Quan me sembla que la missió més important dels laics, que ens indica el Vaticà II, està enmig del món, enmig de la ciutat, en la família, en el món de la cultura, de l'educació, de la política, en l'empresa... Allà on hauríem d'aspirar de participar és en els òrgans i institucions on es prenen decisions per a la societat. I per ser pare de família, o participar en la cultura o en la política, que és la missió prioritària, no es pensa en nomenaments. Vols dir que hem de fer nomenaments per un responsable de catequesi... ? No és una manera subtil de clericalitzar el poble de Déu?

Estones me sembla que hem passat d'una Església molt clericalitzada, i com a moviment pendular normal, voldríem una Església sense preveres... I me semblen tan estèrils aquestes disputes... El que necessitam és que cadascú respongui a la vocació a la que el Senyor l'ha cridat, amb nou ardor, amb passió d'anunciar Crist.

Hem de reconèixer que hi ha un virus a la nostra Església europea: "una fe vergonyant". Moltes vegades en nom de la prudència, o del respecte i la tolerància, emmascaram la nostra por a manifestar que en Crist ho hem trobat tot. Quan un està enamorat i parla de la seva enamorada, no pensa constantment si els altres s'ofendran si parl del meu amor... Es pot ser molt respectuós i dialogant, i no deixar de dir que el que ens salva és l'Amor de Déu. I estic cada vegada més convençut que en els propers anys, la nostra missió com a cristians està en fer molt present en la nostra societat al Déu que ens revela Jesucrist, anunciant-lo explícitament i tenint-lo com a referent per viure la realitat. No ens podem conformar en fer programes i projectes pastorals basats en l'altruisme, en l'educació en valors... Estam privant el món de l'essencial, de l'origen de tot, que és Déu... Certament, sense pretenir ser l'única veu, faltaria!... Però pens que aquesta, s'ha de sentir.

Crec que en moltes converses nostres es parla en "disjuntiva": culte o pastoral? Laics o capellans? Homes o dones? Acció o contemplació? Progres o carques? Tot això només ens duu a la divisió. Potser cal descobrir el significat de la Iniciació Cristiana que intenta descobrir la bellesa de la vida del deixeble del Crist. I tal i com anima el Vaticà II, el cristià viu de l'encontre amb el Senyor que trobam en la pregària, i sobretot és en l'Eucaristia on aprenem a viure la comunió, per després anar als germans a anunciar-los la bellesa de viure la nostra humanitat, la nostra realitat, traspasada pel Crist.

Què podem fer com Església perquè Crist continuï il·lusionant? El que hem fet sempre: donar la vida per Ell amb alegria.

DESPRÉS D'EL MEU PRIMER DIA MEMÒRIES DEL SEMINARI MENOR 1959-1964 (2)

Pere J. Amengual

A les nou i mitja del dematí, després de berenar i haver pegat quatre corregudes voltant el pati, sonava el timbre per a començar la primera classe. Uns minuts abans, en Francisco, el porter, havia aturat la DKW, de color verdet, davant la porta a l'extrem del porticat que anava per la dreta del pati on hi havia les classes dels llatínistes i dels humanistes, i que servia de sortida als camps d'esports.

A l'interior, vora aquesta porta, hi deixàvem cada setmana les bosses amb la roba bruta i hi recollíem la bossa amb la roba neta i el companatge pel berenar del capvespre. L'organització del Seminari havia previst que tothom pogués fruit cada dia, pel berenar de les cinc de l'horabaixa, dels aliments, llepolies i tot, que les famílies, amorosament, ens deixaven dins la bossa. El Seminari hi posava el pa. Hi havia, adossat al menjador, el quarto de les gàbies, on cadascú estotjava dins un armariet folrat de reixeta el companatge que li havien duit. S'hi podien veure bocins de llangonissa, sobrassada, botifarrons, xocolata, galletes d'Inca, fuagràs, tomàtigs de ramallet, galletes maria, un potet de confitura... alguns hi guardaven un setrilet d'oli per fer pamboli; fins i tot, hi havia una gàbia més grossa que les altres, on hi podíem deixar el companatge que ens sobrava per a aquells que, de vegades, es quedaven sense.

La furgoneta traslladava els professors des de Ciutat al Seminari i viceversa. Es feia servir, igualment, per a tragar els queviures que es compraven a plaça i tota mena de coses, com el paper de vàter, la compra i càrrega del qual va estar una grapada d'anys a càrrec del meu condeixeble i paísà Pere Ramis, el qual partia amb en Francisco un horabaixa cap a Ciutat i carregaven a vessar la imprescindible mercaderia, llavors en Pere la col·locava en el quartet que feia de magatzem i procurava que mai en fes falta. La DKW entrava al recinte del Seminari des del carrer Jazmín, retallava per un camí sense asfaltar el camp de futbol del Seminari Major, deixant a la dreta la banda del

Seminari encara en obres, passava per davant Ca Ses Monges i les cuines, i deixava els professors davant la porta. Tots, ensotats de negre, caminaven, agrupats, cap a la sala de professors per fer la xerradeta abans de començar la classe. Quan feia fred, compareixien amb la sotana i l'abric, alguns amb el capell posat i la cartera en una mà i l'altra al pit o a la butxaca. Un cop hi vaig veure pujar, de tornada a Ciutat, el rector don Francisco Payeras, amb la sotana brillant i, voltejada damunt el braç, elegant, la capa ornada de plecs i d'unes borles. Em xiuxiuejaren: va a veure el bisbe. Alguns dels professors tenien el vici, o el costum segons es miri, de fumar. Don Pepito, excel·lent llatí i bon amic de les lletres, que el tenguérem de llatí i de literatura a quart, era un home molt baixet i magre, amb ulleres i calbet, tenia els dits grocs de fumador que era. Quan caminava cap a la sala del piano color de cirera, enmig d'aquell estol de bubotes, afnaves primer el fum que no aquell homenet. Traduírem amb ell Tit Livi i alguna Catilinària. Era un professor molt sec, sempre amb el mateix to, mai posava zeros, un u era la nota mínima, un catxo, que deia ell. N'hi havia que venien amb cotxe propi, com don Bernat Julià, el director de la Schola Cantorum, que tenia un quatre-quatre; també don Llorenç Escalles, que el tenguérem a tercer, bon mestre, ell, de llatí i de més coses: un dia es presentà amb la Minyonia d'un infant orat, de Llorenç Riber, ens en va llegir uns trossos... amb emoció, ens motivà molt a esforçar-nos, a estudiar, sovint s'havia de passar un mocador pel front per eixugar-se la suada que li regalimava, que deien si patia del cor; i don Bruno, botava del mil quatre-cents tot estirat amb la botonada vermella de canonge i la capa volant que, quan passava pel pati del Seminari Menor cap a les classes del Seminari Major, escampava al seu entorn una oloreta penetrant i agradable que ens prenia l'alè; impol·lut i pulcre, compareixia el delfin que conduïa el senyor Batle, el professor de francès i, a cinquè, de llatí. Vaig aconseguir un nivell acceptable de francès, no en som un bon xerrador, però entenc l'escrit i me defens escrivint; traduírem fragments de l'Eneida, i entràrem en aquell món fascinant dels hexàmetres, els dàctils, els espondeus, el ritme del vers...; un dia aparegué, blanca com un ou, una Iseta, la menava don Guillem Fiol, professor de Física i Química, que va ser director de Ràdio Popular i vicari general. A més de don Guillem Fiol, vaig veure desfilar, camí de les classes, altres personatges històrics com don Bartomeu Quetgles, don Sebastià Garcías Palou, don Bartomeu Torres Gost, el pare Munar, que era dels Coritos, don Rafel Caldentey, el professor d'anglès...

Arribava alhora, puntual, conduïda per un d'ells, la furgoneta de color gris que traslladava de Palma al Seminari, per a les classes, els seminaristes de la Sapiència, tots amb la beca vermella. Botaven els sapientins de la furgoneta, no xerraven ni s'entretenien, en silenci i de pressa cada un anava a la seva aula.

El temps d'estudi i el temps de lleure s'alternaven adientment, teníem un temps per estudiar abans de les classes i temps d'esbarjo entre i entre. Cada un tenia la seva taula a la sala d'estudis, on ens hi agombolàvem

els de primer, segon i tercer. Era una sala quadrada, espaiosa, amb grans finestrals que s'obrien al camp de la possessió de Son Gibert. Les taules, de diferents mides, - cadascú havia duit la seva - les folràvem de paper blau. Cadascú tenia cura d'ordenar els llibres i quaderns, la qual cosa puntuava a la nota d'aseo. A l'enfront, presidia una tarima des d'on els prefectos vigilaven que tothom estudiàs i ningú aixecàs el cap encalçant mosques, baix pena que et caigués una falta d'estudi. N'hi havia que ja duïen rellotge i el posaven damunt la taula per seguir com corria el temps; jo no en vaig tenir fins que vaig fer tercer, un Duward.

M'anaven bastant bé les assignatures de lletres, llevat del grec. Vàrem tenir, a quart i a cinquè, don Pedro Amorós, de professor de grec, que en sabia moltíssim, però mai no es va saber imposar a la classe de massa bona persona que era. I, clar, el grec em quedà penjat de l'eimi, de les parasangas pente i del lio, de la qual cosa sempre me n'he penedit, més encara quan tenc present que amb don Pedro érem família, de lluny, però estàvem emparentats. Em sap greu. Tanmateix, i malgrat esser un mal estudiant, don Pedro aconseguí que em quedàs amb moltes etimologies i que m'interessàs per la cultura clàssica, cosa que, el llatí ensems, he sentit, des dels primers temps al Seminari, com a cosa pròpia; conserv, encara ara, l'anhel de tornar a l'estudi d'aquesta llengua que vaig menysprear, la qual cosa, n'estic segur, alegraria aquell home bonadós. D'Història universal -matèria que compartíem els dos cursos d'Humanitats- tinguérem don Llorenç Pérez, que era doctor en Història, molt sabut i més bona persona que bon professor, gens presumit i amb uns aires molt desimbolts; un dia, que vengué revolucionat, malgrat la seva aparença d'home tranquil, s'exaltà quan demanà a tota la classe què era la piedra Rosetta, i tots ens quedàrem muts, llevat, al cap d'uns moments de silenci anguniós, d'en Joan Martorell que gosà a dir cosa de les piràmides, de quan en Napoleó va invadir Egipte, uns arqueòlegs havien trobat...

-Menos mal, el va interrompre, que alguno ha leído algo...

Llavors ho explicà, la transcendència d'aquesta troballa; el seu aspecte bohemí feia que ens caigués bé, i d'ell aprenguérem la importància de conèixer i entendre la història. Ens deia *distingue tempora et concordabis iura*, assenyades paraules. A cinquè ens feu la Literatura don Bartomeu Torres, home seriós i de veu tan greu que et feia recular una passa quan el te trobaves; tot i això, en tenc un record agradable de les seves classes, ens ajudà a redactar i ens transferí estimació pels autors i les obres que tractàrem.

Però no me'n sortia, de les matemàtiques, ja des dels primers cursos. Vos vaig contar que a segon havia estat malalt i em vaig perdre casi tot el segon trimestre. Si bé és cert que de llatí i d'espanyol vaig aconseguir posar-me a nivell dels altres companys, no va ser així de les altres matèries com geografia o ciències naturals i, especialment, de matemàtiques, que era aritmètica aquell curs. Estudiar a l'estiu m'haguera fet bé, no m'haguera costat gaire, i, sens dubte, al setembre haguera assolit el nivell dels meus companys de curs. El senyor Reus em passà amb un sis, d'aritmètica; el senyor Ollers m'aprovà de geografia i el senyor Soler, de ciències naturals. No sé si va ser per aquest fet o perquè no tenia gaire afecció per les matemàtiques, la veritat és que sempre n'he anat coix. De Geometria i d'Àlgebra, a quart i a cinquè, en vaig passar un calvari, no vaig aconseguir un nivell, diguem, acceptable. El senyor Amer em passà amb un cinc, sempre pel juny. Amb els anys, he pensat que les assignatures que dèiem de ciències -matemàtiques, física, química...- eren secundàries, no és que no fossin importants -companys meus foren eminents en

aquestes matèries- però pesava més el llatí, l'espanyol i, per damunt tot, la conducta personal: havies d'esser capellà, i, si eres bon al·lot, tenies el cel obert. No cal dir que aquesta circumstància, als meus anys d'aprenentatge, no em va fer gens de bé.

El llatí i l'espanyol eren cabdals, l'un i l'altre es complementaven mútuament. El senyor Soler, el tinguérem de professor d'espanyol a primer i a segon. Si haguera de qualificar el seu ensenyament, li hauria de posar una bona nota, tal vegada un excel·lent. Em va ensenyar molt: la sintaxi, l'ortografia, l'anàlisi d'oracions, férem molts de dictats... encara avui escric del que vaig aprendre amb ell. D'altra banda, a més de professor d'espanyol, el senyor Soler era el Praefectus disciplinae, i he de reconèixer que la disciplina funcionava, i de valent, al Seminari Menor. Amb l'ajuda dels prefectos, l'ordre d'aquella casa feia enveja a qui en sabia noves i era l'admiració dels familiars quan ens visitaven. El senyor Soler era el responsable de la disciplina, de l'ordre, de l'estudi. Era el Superior, la presència del qual imposava respecte, i crec que se'n sentia orgullós. A més de les classes d'espanyol, al migdia, després de la mitja hora de cantar doremifasol llegint el Solfeo de los Solfeos, ens reunia a tots els llatínistes a la sala de tercer, la primera després de la sala d'estudis, on sèiem a uns bancs més vells que el pastar, i, durant un temps, ens donà lliçons d'Urbanitat: obria un llibre enquadernat de tapes de color marró i ens explicava com

es parava una taula, com havíem de menjar sense tocar els aliments amb els dits, com es tallava una poma amb forqueta i ganivet, com es pela una taronja, el pan -ens llegia - ni se pincha ni se corta, el ganivet, ens deia, no es posa a la boca, que no era de bona educació fer mullons o passar part del nostre plat al de l'altre; també ens ensenyava com ens havíem de comportar quan anàvem pel carrer: que si havíem de donar la dreta al més majors, que era el més jove el qui havia de botar de la voravia, quan era estreta; que havíem de cedir el seient a les persones majors, quan anàssim amb l'autobús... tot un seguit de normes, que ens han servit per a tota la vida, i que ens va fer arribar amb un ànim relaxat, satisfet del que feia. ¿Recordau aquelles explicacions, els que hi éreu? Un tarannà d'home preocupat, seriós, amant de la bona organització, de l'ordre, de la disciplina, però també serè i respectuós, anava amb ell; els dies que anàvem d'excursió, que de vegades ell venia, o d'acampada a l'estiu, mostrava aquesta imatge. Pels Reis, que feia festa, mon pare m'acompanyà uns anys a felicitar-lo a ca seva, a Inca, on feia cap a un pis del que cuidava la seva padrina jove. El vaig conèixer un home amable, amatent i afable, paraules que deia i repetia molt sovint.

Encara ara no m'ho acab d'explicar: aquest mateix home, el Sr. Soler, s'imposava com el praefectus disciplinae, fins al punt que el respecte es transformava en por, sí, li teníem por, especialment els de primer i segon. Jo no record haver vist ningú que pegàs en el Seminari, ningú sinó ell: a les classes d'espanyol, i a la sala de tercer, a la qual acabàrem dient la sala de tortures. No entenc com aquesta mateixa persona, que ens predicava amabilitat i afabilitat, castigà els nins que érem de la manera com ho vaig haver de veure. Companys meus sofriren fort ferm el càstig. Quan acabava el dia, abans d'anar a la capella, i, després, a dormir, ens reunia als llatinistes a la sala de tercer i passava revista. Els prefectos, obedients custodis de la disciplina i de l'ordre, anotaven, durant la jornada, en un quadernet, les faltes segons t'havien aglapit parlant en temps de silenci, havies arribat tard a la fila o tenies el cap alt quan tocava estudiar. Pobre del qui tenia dues faltes, o més, de silenci, de puntualitat o d'estudi. Et feia pujar a la tarima davant tots i, a més de la renyada en públic, humiliant, t'agafava el moll davall el braç i et pessigava revinclant els dits, l'índex i el polze, que et feia gemegar i aixecar-te d'en terra de mal que et feia. El càstig només el rebien els llatinistes, no ho he dit bé, volia dir els de primer i segon; alguns de tercer, vaig sentir com els renyava, però no els agredí físicament; molts de vespres repetien els mateixos, els bons al·lotets no rebérem mai, estàvem com a d'espectadors davant aquell escenari, impotents i ignorants. Els castigats eren nins i al·lots que no s'adaptaven a la vida en comunitat, que no els agradava estudiar, que no sabien estar en silenci... alguns no eren bons estudiants, però altres sí. N'hi va haver que deixaren el Seminari, altres continuaren, a pesar de la desfeta. Mai vaig veure rebre a algú de tercer, quart o cinquè, i, en tots els anys que vaig rodolar per aquesta gran casa, no vaig sentir a dir que s'haguera pegat a ningú, més que en el cas que vos cont; perquè no vos ho volia contar, no ho volia deixar escrit, però unes memòries, si han de ser qualche cosa, han de ser veres i transparents, tant per allò que ens agrada com pel que no. Hi va haver companys, bons amics ara, que ho passaren molt malament. Avui encara, no sé com explicar-ho, si és que aquells temps eren dies de la letra con sangre entra: els mestres, les monges, els frares als col·legis, tothom pegava i molts d'al·lots rebien; mon pare era mestre i no era pegador, però feia ús del para sa mà, com molts d'altres. El càstig físic a l'ensenyament era habitual, fins i tot amb l'aquiescència dels pares. Tanmateix, el Seminari havia d'haver estat diferent dels altres centres d'ensenyament, s'havia d'haver avançat a una pedagogia que rebutja el càstig i fomenta la motivació. No entenc com, des de dalt, el senyor Rector, altres superiors, directors espirituals, no posaren fre a aquell turment. Els al·lots i els nins que el sofriren, no oblidaran mai. Els quedà com una taca a la pàgina, aleshores en blanc, de la seva existència. Un bon amic em comentava, referint-se a un dels que havien rebut, i fort, que, a la nit, al dormitori, essent veïnats de llit, jo el vaig sentir gemegar, no sé si de ràbia o d'impotència, grinyolava com un canet tupat.

Quan sortíem d'aquella passada, anàvem a la capella per a la darrera pregària del dia. Allà ens esperava el senyor Orvay. Jo crec que ell sabia el que passava a la sala de tercer, però mai li vaig sentir cap comentari: el senyor Soler era el praefectus disciplinae i ell era el moderator spiritus, sense interferències. Ell tancava la jornada dirigint la pregària de les tres avemaries, hi posava fe, les oferia a la Mare del cel per problemes molt pròxims, familiars; era molt proper, el senyor Orvay, consolava la tropa, posava ungüent a les ferides, tenia paraules sempre d'ànim, beneïa la nit i obria l'esperança d'un dia nou. No obstant això, vos he de dir que companys meus que havien rebut càstig, els vaig veure, quan resàvem les avemaries, amb el cap cot, la cara entre les mans.

Aquesta desfeta, com m'agrada anomenar-la, de la sala de tercer, és un greu esborrany en aquells anys del Seminari Menor. M'ha costat ferm pair-la, han hagut de passar anys i panys i moltes xerrades amb els condeixebles. No el justfic, el senyor Soler, encara que no li guard odi ni ràbia, ans al contrari, li guard respecte i li agraesc, a pesar de la llàstima que em fa aquesta desfeta, els anys en què la disciplina dura i l'ordre rigorós que ens imprimia forjaren la meva personalitat. Me consta i comprenc, per altra banda, que els que reberen càstig del senyor Soler, alguns condeixebles meus, no pensin igual i diguin que no el perdonen. Quant a ell, després de parlar-ne molt entre nosaltres, crec que estava convençut que el que feia estava bé, que era el que havia de fer, que no veia mal en la seva manera d'actuar. Com una deixa feréstega d'anys pretèrits.

Malgrat aquesta desfeta, l'enyorança que m'entabanava i una temporada d'escrúpols que el senyor Orvay tractà sàviament, tenc un bon record dels anys de llatinista i els anys d'humanitats. Vaig viure un temps molt obert a l'estudi, a l'esforç personal, als esports, al cultiu de l'esperit. S'imposava arreu l'adagi *Mens sana in corpore sano*, que el Senyor Orvay, espiritual com era, magnificava, recitant-nos *Las islas Canarias son como el Teide Gigante, nieve en el semblante y fuego en el corazón*. I tot ajudava: l'espai del Seminari obert, enmig del camp, a l'aire fresc de la Serra, a la sortida i a la posta del sol, al torrent Gros que tancava la possessió de Son Gibert, a la lluna i als estels a la nit, a la natura que ens envoltava i ens convidava a mantenir l'esperit net i el cos a punt.

El ritme de vida diària -allò que li dèiem la rutina- es trencava el primer dijous i el primer diumenge de cada mes, l'horabaixa, quan els llatinistes teníem assignat el dia de visites. Venien els familiars a veure els al·lots que estudiaven a s'examinari. N'hi havia que arribaven amb moto i altres amb cotxe, com els meus pares, amb el Citroën; els pares d'en Joan Martorell, amb un Stromberg; els d'en Toni Galmés i els d'en Joan Bonet, amb un Balilla; però molts d'ells venien amb el tren o l'autobús i, llavors, a peu pel carrer Jazmín des de la carretera d'Inca; fins que, tira a tira, començaren a arribar els populars sis-cents i els quatreles de la dècada dels seixanta. Mon pare s'entretenia a la sala de visites, situada a l'esquerra de l'entrada, davant per davant de la porteria i la saleta del telèfon, observant el Cuadro de Honor, on

figurava el nom dels alumnes distingits de primer, segon i tercer per les bones notes i la bona conducta. Tal honor, efímer i estimulante alhora, requeria gairebé sobre els mateixos alumnes cada mes amb lleugeres variants. Pel vostre coneixement, vos diré que jo mateix hi vaig figurar qualque vegada, mai el primer. Les famílies no es feien massa entre elles, cadascuna aprofitava el temps per estar amb els seus. Mon pare saludava, sempre que es trobaven, el pare d'en Macià Llabrés, amb qui havia coincidit fent el servei militar, a Intendència, amb el comandant Fe, i xerraven una estona; ens vèiem amb la mare d'en Joan Canyelles, amb en Rafel Corró i na Catalina Mira, els pares d'en Pere Ramis; i amb l'amo en Joan, de Son Roca, el pare d'en Martí Serra; record el pare d'en Joan Caballero i el d'en Toni Vidal, que eren guàrdies civils; els pares d'en Miquel Jaume, el llubiner, de Ca sa Molinera, els d'en Pere Galache, d'en Miquel Mulet, d'en Tomeu Ripoll, que mon pare ja l'havia conegut a Sta. Llúcia, els d'en Biel Gomila, Paco Díez, Guillem Vich el pare del qual venia amb el camió de l'agència de S'Arraco...els tenc presents a molts d'ells, encara que guard un especial record de la família d'en Toni Galmés, de Son Macià.

Els dies de festa major, el Seminari obria portes i es podia visitar l'interior per a fer una visita als dormitoris, la capella, les aules, les sales d'estudi, els patis... un dia d'aquests, passejant per l'esplanada que dona a les cases de la possessió, ma mare es quedà quieta, la mirada fita, sense dir res. Mon pare i jo vérem, no gaire lluny, dirigint-se cap a nosaltres, el pare d'en Buele. Ma mare l'havia vist, alguna vegada, a Ciutat, a l'establiment on treballava, però se'n va dur com un regiro quan el vegé tan de prop. Exclamà, fluixet:

- *És el negre de Ca'n Matons !!!*
Jo li vaig dir: - *És son pare d'en Buele.*
I ma mare: - *Qué ho és de negre!*
Mon pare, senzillament, comentà:
- *Sí, els de la Guinea són negres.*

Ma mare el seguí amb una mirada d'admiració i d'estranyesa, a la vegada, mentre aquell home, de bracets amb la seva dona, passava devora nosaltres. Es fixà en ma mare, que no el perdia de vista, feu una lleugera capada i ens saludà amb un somriure.

Els diumenges i els dijous, que no teníem visites i el temps acompanyava, sortíem, espesses vegades, a caminar. Tot i que el Seminari era un lloc espaiós, allà hi estàvem tancats, i les sortides ens posaven en contacte amb el món exterior, vèiem altra gent, altres espais, carrers, edificis...i caminàvem. Partíem els llatínistes de primer i segon vestits de paisà, els de tercer i els humanistes amb la sotaneta, i els prefectos, sotana posada i la beca que lluí el color del cel. No anàvem tots plegats, uns partien cap a un lloc i altres cap a un altre, de la mà d'un prefecto, o dos, segons els cursos. Vora vora del torrent, tot un espectacle salvatge i tumultuós el temps de pluges, anàrem molt sovint a Son Ferriol, on hi havia el camp de futbol molt prop de la carretera de Manacor, davant Ca'n Tunis, i allà jugàvem tot el capvespre; era també una eixida freqüent caminar fins a l'aeroport de Son Bonet, a tocar del Pla de na Tesa, per córrer i estirar les cames a una banda d'aquell camp immens; algú recordava que, feia pocs anys, un avió havia aterrat de mala manera al Seminari, davant les cuines, encara que no hi havia hagut morts ni ferits. Cala Gamba, que li deíem Cala Brutes, per els munts d'alga que s'hi posaven, en es Coll d'en Rabassa; la Riba, als peus de la Seu; el castell de Bellver; Son Macià; una vegada ens estiràrem fins a Sant Marçal; ja entrant la primavera, les platges, encara nues, d'Illetes o de Palma

Nova -agafàvem l'autobús- on fèiem la primera nedada de l'any amb l'aigua encara gelada; més dins l'estiu, platges solitàries, on no hi havia gent a penes, per por que no ens enganxàs la deessa que habita l'illa de Voluptas, com era la platja militar d'Illetes o voreres de la mar, de roques, sense arena: Eren destinacions habituals, de les quals la sortida a Son Macià em deixà empremta.

Son Macià era una possessió del terme de Marratxí, que vorejava el terme de Palma per la barriada de Sa Indioteria. Hi anàvem des del Seminari cap a la carretera d'Inca, passàvem pel costat de Son Rullan i creuàvem la via del tren cap a Son Cladera i Sa Indioteria; de d'allà, passant per damunt el torrent Gros, ens fèiem endins, per un camí de carro enmig dels camps, fins que ens plantàvem davant el casal blanc de l'emblemàtica possessió de Marratxí. Tornàvem, desfent el camí que havíem fet abans, o tiràvem, per dins Sa Cabana, cap en es Pont d'Inca i de cap en es Vivero, passàvem per davant l'església de Cristo Rey, i ja érem al carrer Jazmín. L'aire net, l'espai sense límit d'aquelles terres, els camps llaurats, el verd dels sembrats, els sementers daurats, el rostoi a la terra eixuta, els ametllers en flor, els garrovers, les eines del camp, els carros, les bísties, les ovelles, els esbarts de coloms, les gallines i els galls, l'hort, els cans lladra que lladra, el ca del pastor... la piscina, a l'estiu...tot esdevenia grandios i lliure; i exhalava un aire fascinant el pinar que sembrà D. Alfonso just darrere les cases, al lloc d'on havien arrabassat la vinya quan emmalaltí de la fil·loxera.

D. Alfonso Barceló, de la família Barceló, va ser el darrer senyor de Son Macià; i l'amo en Llorenç Galmés i madò Catalina Busquets, els darrers amos. En Llorenç arribà a la possessió de Son Macià de la mà dels seus pares, pagesos, provinents de Son Crespi, de Manacor, quan només era un nin de sis o set anys. Va créixer a la nova possessió i es va fer home conrant aquella terra. Na Catalina habitava a la Cabana dels Frares, pels indrets de Son Sardina, prop de la carretera de Sóller. De joveneta, amb la seva família, anà a viure a Ca'n Peroguer, a la barriada de Sa Indioteria. Era costum dels pagesos de la contrada anar a missa els diumenges a l'església de Sant Josep del Terme, a Sa Indioteria. En Llorenç era un amo jove, no gaire alt, cepat. Na Catalina era una al·lota morena, feiner, alta i fina, com una espiga. Un d'aquells diumenges, sortida de missa, en Llorenç de Son Macià va mirar na Catalina, i na Catalina es quedà mirant en Llorenç. Se casaren. I la nova parella s'establí a la possessió de Son Macià, d'on amb el temps en varen ser l'amo en Llorenç i madò Catalina. I, anava a escriure, com a les rondalles, visqueren anys i més anys i si no són vius són morts i si no són morts són vius i al cel mos vegem tots plegats, amén, però no. Allà s'establiren, allà treballaren la terra i allà moriren. Tengueren sis fills, quatre nines i dos nins. El segon de la mainada va ser nin i li posaren Toni, el nom del padrí patern. En Toni va ingressar al Seminari Nou l'any 1958, un any abans que jo, però el curs 60/61 es va incorporar als del curs del 59, esdevenint, a segon, un condeixeble més d'aquella guardeta de trenta-tres.

La meva relació amb la gent de Son Macià ve d'enrere. Jo no en sabia res, però, quan vaig haver fet les primeres passes pel Seminari, ma mare em presentà, un capvespre de visites, una dona que no coneixia, i em digué aquesta senyora és la tia de Son Macià. Era la mare d'en Toni, acompanyada del seu home que, a partir de llavors, va ser el tio Llorenç. Espigolant papers antics he pogut confirmar que el parentesc ens ve de part de les mares: La tia Catalina i ma mare eren, així com ens expressam els mallorquins, cosines d'enfora.

La relació, emperò, no va ser només de família. Son Macià era una possessió com moltes altres de l'Illa, tenien ramat d'ovelles, llauraven, sembraven, recollien les messes a l'estiu, hi havia parells i parellers, un pastor, arades, jous antics... i collien els esplets d'ametlles i garroves, quan n'hi havia. A ca nostra, fèiem feina al camp i, a l'estiu, se'ns ajuntava la recollida d'ametlles i garroves amb l'elaboració del pebre; tot plegat era molta feina, que aconseguíem fer gràcies a la gent que contractàvem, de Pòrtol. Amb la invasió del turisme, molta d'aquella mà d'obra abandonà el poble per fer feina als hotels i deixà per a quatre vells el conreu dels camps. Per a recollir les messes i arregar les ametlles i les garroves, l'amo en Llorenç de Son Macià es va haver de servir de treballadors, que ell se'n cuidava d'anar a cercar, i que venien de la Península amb les seves famílies. Durant uns anys, a finals del seixanta, principis del setanta, el tio Llorenç ens deixà un d'aquells nouvinguts (1), un bon treballador, n'Emiliano, que visqué amb nosaltres, a casa nostra i ens ajudava a la feina de l'estiu; i, adesiara, ens arribava un tall d'aquella gent per fer un aixec un dissabte i un diumenge. A més de veure'ns sovint al Seminari, aquesta relació de bonhomia, de pagesos avinguts, feu més gran la coneixença i l'estimació entre les dues famílies.

Perdonau que m'hagi estès per uns viaranys més personals que no de memòries del Seminari, però no he pogut estar d'exposar-vos, recordant aquells horabaixes de joia a Son Macià, aquest sentiment envers d'aquella bona gent, aquells camps i aquella terra. Encara avui, quan vaig per l'autopista i pas per damunt Alcampo, sent, per un instant, com es retura el temps contemplant el gran casal blanc abandonat a la plana de Marratxí. Tal vegada, vosaltres compartiu aquest mateix sentiment.

Ja no hi ha ningú. El 31 de març d'enguany, en Rafel, el germà d'en Toni, que havia tengut cura, amb tot i encara, del conreu de les terres de la possessió des que inconfessables operacions especulatives i la folia urbanitzadora l'anorreassin, tancà la porta i lliurà les claus.

Ja no queda res. Només la memòria inesborrable.

A l'aguait del sol de ponent,, vetllant el gran casal, romanen, impassibles, les palmeres datileres.

Abril de 2018

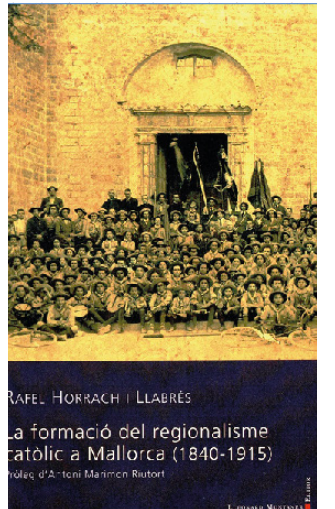
(1) Eren de Terrinches, província de Ciudad Real, la Mancha. Els comandava el señor Isidoro, que era amb qui tractava l'amo en Llorenç.

COMENTARI: “La formació del regionalisme catòlic a Mallorca (1840-1915)”¹ Rafel Horrach i Llabrés

Teòricament aquest escrit hauria d'anar sota l'epígraf de RECENSIO i no així com finalment he resolt que vagi: COMENTARI. Per fer una recensió d'un llibre, es dona per suposat que el que assumeix la tasca de bastir-la ha de ser suficientment pèrit en la matèria per tal que les seves paraules tenguin la solidesa o autoritat científica suficient per engrescar els possibles lectors. Aquest no és el meu cas. Jo sols puc aportar un testimoniatge profà, però interessat, en el tema.

Aquest comentari és sols fruit d'una lectura atenta de part meua i de l'admiració que profès per aquelles persones com en Rafel Horrach, que són capaces d'engrescar-te en un tema que d'antuvi no valoraves abastament. Aquest llibre seu va caure en les meves mans com un immerescut present de part del bon amic Lleonard Muntaner, que me'l va recomanar i crec que amb tot mereixement.

Gairebé tots els lectors d'aquesta revista nostra coneixen abastament la persona d'en Rafel Horrach i les seves tasques com a capellà i, sobretot, com investigador i com activista cultural. No cal, per tant, insistir en aquest aspecte. Aquest comentari vol abastar només el contingut d'aquest darrer treball seu que jo diria que és un treball de síntesi, sense voler convertir-se en cap moment en una investigació a partir de fonts primàries, de les quals, però, en dona complida referència en cada cas, obrint així el camí a qualsevol que vulgui resseguir l'itinerari fins a les arrels primeres. En aquest sentit em sembla una obra més destinada a la divulgació seriosa dels fets – per a persones com jo mateix i molts dels nostres lectors, no especialitzats ni en la història ni en la socio-cultura d'aquella època – que als investigadors ja ben introduïts dins aquest camp.

A mi m'ha interessat especialment el resseguiment del procés des de la Renaixença, passant pel Modernisme i el Noucentisme, fins al seu esclat a principis del segle XX amb figures dins el món cultural catòlic – el llibre té també referències paral·leles del vessant laic, ben interessants – especialment destacables com el bisbe Pere Joan Campins, ben acompanyat pels canonges Costa i Llobera, A. M^a. Alcover i M. Rotger, entre d'altres, i amb figures com els futurs bisbes Miralles i Pascual, etc. M'ha interessat també poder emmarcar, dins tot un conjunt (“la mata de jonc”) de fets anteriors, els nostres Certàmens del Seminari així com també les possibles arrels de la nostra Schola Cantorum, com a conseqüència d'un corrent coetani ja ben establert de creació d'orfeons dels darrers anys del s. XIX a Mallorca, etc. Sense esser exactament el mateix, hi té semblances.

Valguin aquestes quatre retxes meves per animar als interessats en aquest tema a llegir aquest llibre que us pot ajudar a entendre millor les fonts d'on brotaren algunes realitats que nosaltres encara coneixerem i visquem i que d'alguna manera encara ens fou donat poder-ne participar.

Jaume Sancho

1) Horrach i Llabrés, Rafel. *La formació del regionalisme catòlic a Mallorca*. Palma (Mallorca): Lleonard Muntaner, Editor, 2017, 216 p. PVP (17 euros). Per a més informació: www.lleonardmuntanereditor.cat

He llegit ...

Sàpiens és “una breu història de la humanitat”, com ho anuncia el subtítol. De l'autor Yuval Noah Harari.

Un llibre fascinant, de 580 pàgines, que no podia amollar de les meves mans. Una conjunció de la història més remota amb les conquestes més recents. Una mescla de fets i reflexions.

Mentre el llegia, com a creient que som en el Déu de Jesús, hi trobava a faltar la dimensió transcendent del pensament humà, ni que fos una simple guspira de possibilitat o de sospita de l'existència del més enllà. Però he acabat per comprendre que la història de la humanitat no és la història de les religions, encara que la paraula i el concepte de religió hi siguin ben presents. Citaré solament tres reflexions de l'autor sobre el tema:

“És impossible organitzar un exèrcit només per mitjà de la coerció. Com a mínim uns quants comandants i soldats han de creure realment en alguna cosa, ja sigui en Déu, l'honor, la pàtria, els homes o els diners”.

“No hi ha manera de sortir de l'ordre imaginat. Quan fem caure les parets de la presó i correm cap a la llibertat, en realitat estem entrant en un pati més espaiós d'una presó més gran” (a la pàgina 173).

“De fet, es podria dir que el sincretisme és la gran religió del món” (a la pàgina 316).

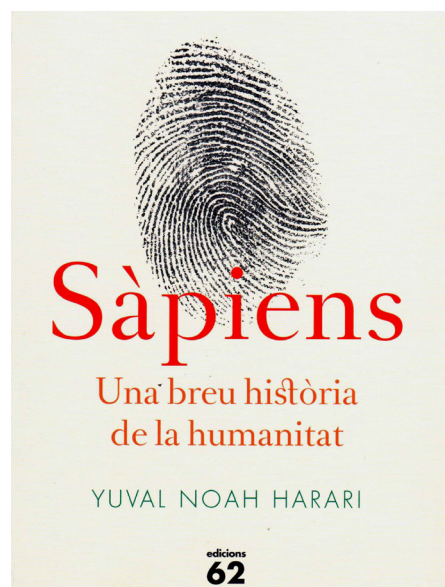
No em veig capaç d'oferir un resum del llibre. L'índex no en donaria les pistes suficients. Després de donar-li moltes voltes, m'ha semblat que el millor resum seria transcriure algunes frases de l'epíleg. Aquí les teniu:

“Fa 70.000 anys, l'*Homo Sapiens* encara era un animal insignificant que anava a la seva en un racó de l'Àfrica. Durant els mil·lennis següents, s'ha transformat en l'amo de tot el planeta i en el terror de l'ecosistema. Avui es troba a les portes de convertir-se en un déu, disposat a adquirir no solament l'eterna joventut, sinó també la capacitat divina de la creació i la destrucció”.

“Malgrat les coses impressionants que els humans són capaços de fer, continuem dubtant dels nostres objectius i sembla que estem tan insatsfets com sempre. Hem passat de les canoes a les galeres, dels vaixells de vapor als transbordadors espacials, però ningú sap cap on anem. Som més poderosos que mai, però no tenim ni idea de què hem de fer amb tot aquest poder. Encara pitjor: sembla que els humans som més irresponsables que mai. Som déus fets a si mateixos que, amb l'única companyia de les lleis de la física, no hem de retre comptes a ningú. En conseqüència, fem estralls en la vida dels nostres companys de viatge, els animals, i en l'ecosistema que ens envolta, i perseguim ben poca cosa tret de la nostra diversió i el nostre confort, sense arribar mai a sentir-nos satisfets”.

La continuació del llibre “SAPIENS” és un altre llibre del mateix autor titulat “HOMO DEUS”, que encara no he llegit i que s'anuncia com la història del futur. Si l'homo sàpiens ha arribat on ha arribat d'una manera tan imprevisible pels nostres avantpassats, em sembla que la història del futur només pot ser un “oxímoron” de ciència ficció, com una contradicció “in terminis”.

Sebastià Salom Mas

Associació Amics del Seminari

Pere J. Amengual i Bestard
Abril 2018

En el marc d'un hivern de fred i neu, el propassat vint-i-dos de febrer celebràrem a la capella gelada del Seminari Nou la festa de la **Càtedra de Sant Pere**. La capella era gairebé plena, per mor de l'assistència a la festa del clergat i gent propera al Seminari, i per la presència d'alumnes, familiars i professors del col·legi Sant Pere, que té la seu allà on un temps fou el Seminari Menor, per a celebrar, tot plegat, el cinquantè aniversari del col·legi. Presentà l'acte el rector del Seminari, Bartomeu Villalonga, i presidí la celebració Mossèn Antoni Vera, vicari general de la diòcesi, que concelebrà amb altres capellans de l'Església de Mallorca. Podeu comptar que fou d'altar fumat. La Schola Cantorum acompanyà la celebració eucarística amb el gregorià de la missa d'Angelis, i s'adornà amb el ja tradicional Canticum amoris, de L.Millet, el Parenostre, de Rimsky Korsakov i, per primera vegada, des cap de molts anys, retornà a la vida el Càntic de la Fe de Pere, de Miquel Capllonch: *Quem dicunt homines esse filium hominis? Tu es Christus, filius Dei vivi...* La celebració no es podia tancar sense la pertinent explosió de l'himne pontifici *Roma alma parens...Salve, salve, Roma...* Tempus fugit.

Per concloure l'acte, dos grups de nins i nines, estudiants del col·legi Sant Pere, cantaren des del presbiteri unes cançons que delectaren al públic assistent, i a mi em feren pensar que el Seminari tornava a cantar, després d'anys de silenci, amb cantaires de refresc, més joves que els de la Schola. Tot seguit, retérem un petit **homenatge a Joan Puigròs** pels seus anys de servici com a majordom del Seminari. Va rebre la gratitud dels allà presents. Els estudiants del col·legi Sant Pere li feren entrega de diversos obsequis i els Amics del Seminari li regalàrem una placa commemorativa, a més d'un punt de llibre on en Miquel Perelló, “Canta”, li dedica unes gloses afectuoses i emotives. Joan Puigròs s'acomiajà amb paraules d'agraïment i ens feu saber que aquests anys de servici als altres s'havia sentit molt feliç. I no podia faltar, per acabar, cantar tots junts el nostre Virgen Asunta, que llançàrem des del cor, resplendent l'orgue de bells sons, perquè tothom el cantàs. Tota la concurrència aixecà el cap cap a dalt quan en Joan Brunet entonà tot sol *Ma-jestad hecha de lirios...*

Al pati de Ramon Llull -o dels Teòlegs- ens esperava xocolata calentet a voler per espessar-nos el fred i coca bona, per entaular converses d'amical companyonia. Em sorprengué gratament contemplar exposades a les parets, voltant el pati, a més de fotografies pròpies de la història del col·legi, fotografies antigues de la construcció del Seminari Nou i dels primers seminaristes que l'habitaren. Hi havia fotos de l'avió que aterrà davant les cuines, recordau?

La Diada, la setena, que celebrarem. Els Amics la preparam amb molta cura per al proper dia dotze de maig, a Lluçmajor, en homenatge a Maria Antònia Salvà. Teniu el programa en aquest número de Modèlics i modelicons, i no cal dir que tots estau convidats a

participar a aquesta trobada de germanor. **La Schola Cantorum** duim assajant des del mes de gener perquè la cosa esdevengui florida, incorporam al repertori algunes peces noves, entre elles l'Himne mallorquí, amb lletra de Maria Antònia Salvà i música de Mossèn Bernat Salas. Vos agradarà. Enguany hem assajat, com sempre, al Seminari, però, de vegades, hem anat a Inca . En Tomeu Ripoll, que ens dirigeix, suggerí que, perquè els assajos no es fessin tan pesats, els podríem acabar amb un fritet. Podeu comptar que la suggerència tengué una incontestable acceptació, i posarem peus davall taula al celler de Ca'n Lau. En sou? I la idea va prosperant, tant és així que en Joan Toledo ja prepara una torrada a ca seva per refer-nos dels esforços de les cantades, que siguin per molts anys!! En Joan Bonet i jo mateix hi durem es vi.

D'altra banda, els Amics, a més de preparar la Diada, continuam amb els tràmits per a constituir l'**Associació Amics del Seminari**. En Cil Buele està al davant d'aquest projecte, i vos he de fer saber que, com a bon rodamon, en la peregrinació del seu any sabàtic, va trobar el temps per a reunir-se amb la **Delegació dels Amics del Seminari**, a Barcelona: n'Andreu Obrador, en Jaume Lliteres i en Manel Cortès, els que vos mostrem en una fotografia. *No, si encara haurem d'organitzar una diada devers el Principat*. Benvinguts, i vos esperam.

Els del cinquanta-nou ens reunírem pel **dinar de curs** a ca'n Joan Cañellas, a Sa Cabaneta, el dissabte catorze d'abril. Només vàrem esser catorze, va faltar molta gent. Entre les absències en vull destacar dues de significatives: En Pere Mascaró i en Pere Ramis, tots dos per manca de salut. *Al·lots, vos desitjam una prompta recuperació i que vingueu al dinar de l'any qui ve*. Enguany li pegàrem de frit i llom en col, que se'n cuidà en Macià, tot regat amb bon vinet i ben acabat amb un pastís de cardenal, encara que lo millor del dinar va ser compartir i contar, ens n'anàrem més de les vuit del capvespre. En Joan, l'amfitrió, ens aparaulà per a celebrar a ca seva els seixanta anys del nostre ingrés al Seminari dia 5 d'octubre del pròxim any. *Així és que ja ho sabeu, que no en falti cap, hi cabem tots a ca'n Joan*. En Pep Català ja es va oferir a dur rostit abastament de porcella i de xot per a tots els que serem.

No puc estar de dir-vos, abans d'acabar, que, malgrat que no se sentia vinculat al Seminari i tot allò que aquesta institució representa, vaig sofrir la mort el passat dia sis de març d'**Antoni Artigues Bonet**, professor titular de Filologia Catalana a la Universitat de les Illes i persona compromesa amb la nostra llengua i cultura, antic alumne del Seminari amb qui vaig conèixer uns anys i pel qui guard un sincer afecte.

Ens veim a la Diada !!!

VII DIADA CULTURAL AMICS DEL SEMINARI

Llucmajor. 12 de maig de 2018

HOMENATGE a Maria Antònia Salvà i Ripoll

en el 60e aniversari de la seva mort

Coordinador de les activitats: Pere Amengual i Bestard

09:25	MISSA IN MEMORIAM a l'església parroquial Càntics a càrrec de la Schola Cantorum
CONCERT D'ORGUE Eduardo Covas i Romaguera	
11:15	PAUSA - CAFÈ
11:50	CONFERÈNCIA a la sala de plens de l'Ajuntament "M. ANTÒNIA SALVÀ: ELOGI APASSIONAT D'UNA BIOGRAFIA" <i>Jaume Oliver i Jaume</i>
- Recitació de l'himne de Mallorca. Miquel Montserrat i Barceló. - Càntic de l'himne de Mallorca. Schola Cantorum. - Presentació del conferenciant. Domingo Mateu i Conti. - Acompanyament de la conferència en PowerPoint. Miquel Jaume i Campaner	
13:30	SORTIDA cap al restaurant de Cura
14:00	RECITACIÓ DE POEMES davant el roseret de Cura <i>Miquel Montserrat i Barceló</i>
14:30	DINAR
VISITA GUIADA AL SANTUARI DE CURA <i>Pere Fullana i Puigserver</i>	

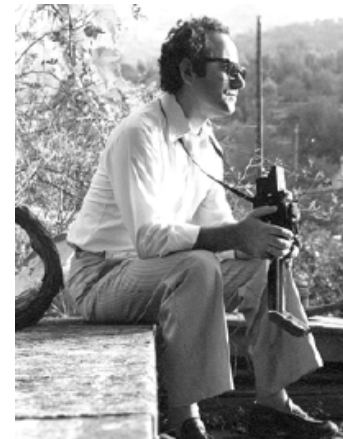
Pàgina web

<https://www.amicsdelseminari.com>

La pàgina web www.amicsdelseminari.com presenta aquests apartats:

- 1) **QUI SOM.** Aquí trobareu les intencions que han fet possible aquest projecte
- 2) **DIADES CULTURALS.** Informació sobre les diades culturals que hem anat fent durant els darrers sis anys i que, si no ens desanimam, continuarem fent cada any.
- 3) **SCHOLA CANTORUM.** Informació sobre les actuacions de la Schola Cantorum.
- 4) **MODÈLICS.** Publicació de totes les revistes “MODÈLICS I MODELICONS”. Aquest apartat és d'accés restringit als subscriptors degut a la confidencialitat de la revista. Totes les persones que es considerin amics del seminari hi podran tenir accés. Hi trobareu també el sub-arxiu “ANTORCHA” (totes les revistes)
- 5) **DEL NOSTRE RECORD.** Informació d'altres actes passats no inclosos en apartats anteriors.
- 6) **CONTACTE.** Correspondència entre els cibernetes i la redacció de la web
- 7) **INFO Uep!!!!.** Informació sobre els actes que s'estan preparant.

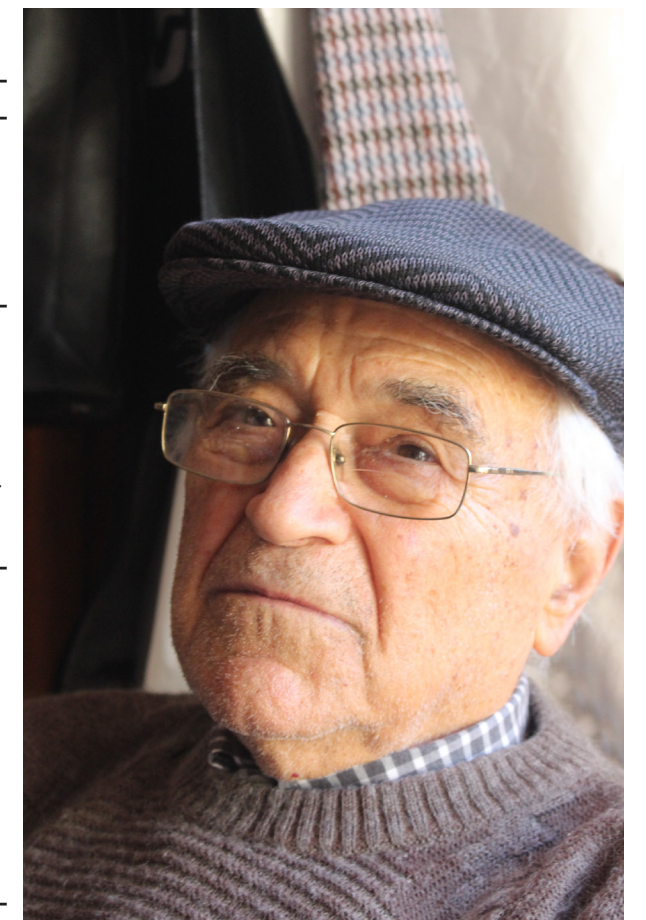
Domingo Mateu

VIURE L'ESPLENDOR DE LA SENECTUT A L'OMBRA DE LA COMPLAENÇA DELS SETANTA ANYS DE PREVERE

Fites biogràfiques

Jaume Cabrer i Lliteres, prevere. Neix a Manacor el 9 de juliol de 1925. L'onze de novembre de 1935, festa de Sant Martí, entra en el Seminari de Mallorca on hi cursa els estudis eclesiàstics i completa la formació pròpia del ministeri sacerdotal. Durant dos trimestres de 1947, en el darrer curs d'estudis eclesiàstics, li confiaren el càrrec de superior del Seminari Menor en substitució de D. Francesc Batle. El 20 de desembre de 1947 és ordenat de prevere en el convent de Santa Clara de Palma. Exerceix el primer servei ministerial, per un breu període de temps, com a vicari a la parròquia de Vallde-mossa, on anava a dir missa i on hi confessà per primera vegada. El 1948 és destinat a la parròquia d'Artà i aquí hi roman de vicari fins a 1953, llevat d'un interval, entre 1949 i 1950, en què és enviat a Melilla, per motiu del servei militar, i allà exerceix de capellà castrense. El 1953 és nomenat ecònom de la parròquia d'Andratx, càrrec que ocupa fins el 1955, any en què s'incorpora a Montuïri com a ecònom de la parròquia. El 1958 afegeix al servei pastoral de Montuïri el càrrec de Visitador de les monges de la Sagrada Família. L'any 1960, darrer any d'ecònom de Montuïri, és cridat a formar part del grup mallorquí de preveres que viatjaren a l'Argentina amb la finalitat d'unir-se a la resta de missioners convocats per dirigir i participar en els actes de la Missió de Buenos Aires. El dia 3 de desembre de 1960, dia de sant Francesc Xavier, és convidat pel rector del Seminari, don Pedro Sureda, a parlar als seminaristes sobre l'assistència i participació dels preveres mallorquins a l'esmentada Missió de Buenos Aires.

El dia 6 de gener de 1961 pren possessió en el Seminari Nou com a director espiritual dels seminaristes de filosofia i de les vocacions tardanes o “balarrasas”, càrrec per al qual el designà el bisbe Jesús Enciso en substitució de l'anterior director espiritual, don Miquel Amer, qui, no obstant això, va continuar exercint de professor de llatí. En la mateixa data, don Guillem Payeras, íntim amic seu, és nomenat director espiritual dels seminaristes teòlegs. En aquest mateix any, don Jaume Cabrer ocupa el càrrec de vice-consiliari diocesà de les dones d'Acció catòlica.

El 24 de juny de 1961 el rector don Pedro Sureda instaura per als seminaristes l'Institut Apostòlic Juníper Serra en concordança i en aplicació de l'establert a la Carta Pastoral del bisbe Enciso de 18 de desembre de 1959 per la qual es creava l'Institut Apostòlic Juníper Serra per als sacerdots mallorquins enviats a terres d'Amèrica del Sud o del Burundi on hi treballarien en tasques de cooperació i en serveis d'evangelització.

Don Jaume Cabrer i don Joan Soler, del 31 d'octubre al 8 de novembre de 1963, assumeixen la responsabilitat d'acompanyar i dirigir el grup de seminaristes que de Mallorca viatja en peregrinació a Roma en ocasió de celebrar el IV Centenari de l'històric Decret tridentí sobre l'erecció dels seminaris. En plena celebració del Concili Vaticà II, una munió de seminaristes vinguts de tot el món celebren la commemoració d'aquella efemèride a la Basílica de Sant Pere en presència del papa Pau VI.

El mes de setembre de 1968 s'esdevé la dimissió de don Pedro Sureda com a rector del Seminari. Amb ell, cessaren dels seus càrrecs don Jaume Cabrer i gairebé tot l'equip de superiors i directors espirituals del Seminari. Poc després del cessament, el bisbe Rafael Álvarez Lara atorga a don Jaume Cabrer el nomenament de rector de la Parròquia de Sant Nicolau de Palma i al llarg de 18 anys es dedica plenament al servei de regència d'aquesta prestigiosa parròquia de Ciutat.

El 1981 és designat delegat del Patrimoni Artístic Diocesà. El 1986 és nomenat canonge de la Seu. El 1988 accepta d'afegir a les responsabilitats de canonge el servei de capellà del monestir de les MM. Carmelites de Palma.

El 1997 celebra en el convent de Santa Clara de Palma, amb la família i antics amics de dos grups de matrimonis dels quals havia tingut cura, els cinquanta anys de l'ordenació sacerdotal.

Publicacions:

Visita a la Reial Parròquia de Ntra. Sra. Dels Dolors, 1984. Segona edició, 1996.

Notas biográficas y semblanza de Pedro Sureda Rosselló. Publicat com apèndix del llibre pòstum de don Pedro Sureda, (el nom de l'autor és amagat amb el pseudònim de E.S. Gibert) “*Alegría de vivir*” “*Ante el drama de nuestro tiempo*”. Palma, 1986. Luís Ripoll, Editor. L'autor del pròleg del llibre citat és també de don Jaume Cabrer.

Durant la dècada memorable dels anys 60, en el període potser de més creixement i esplendor del Seminari Nou, poguérem compartir amb molts dels nostres lectors la presència de don Jaume Cabrer, com a director espiritual dels seminaristes filòsofs i dels que casolament anomenàvem “balarrasas”. De la seva bonhomia, generosa disponibilitat i amical proximitat d'aquell període de formació juvenil en guardam un plaent record. Avui, dia 4 d'abril de 2018, el bon amic Pere Amengual, que s'ha ofert gentilment a acompanyar-me, i jo mateix ens retrobam amb don Jaume a casa seva de Manacor, tal com amablement havíem acordat amb ell per telèfon. A uns poc mesos de complir els noranta-tres anys, feliç i en bona salut, tot i certa dificultat en l'oïda, viu aquí don Jaume el ben merescut i agraït recés del seu intens i perllongat servei ministerial de més de setanta anys de prevere.

En un gest d'immillorable acollida, ens ofereix de bon grat l'amable conversa i els seients de l'ampla i lluminosa sala on hi passa les hores, quietament assegut a l'antic balancí de casa, des d'on cada dia hi resa l'Ofici diví, passa una part del rosari i debana i cabdella velles menudes dèries. Ja han mort el seu germà i la seva germana; però mai li falta l'amorosa cura dels seus deu nebots propis, sis fills del germà i quatre fills de la germana. Tampoc li manca la dolça mà de na Melània, l'amatent joveneta vinguda d'Amèrica del Sud que cuida amorosament de don Jaume tres horetes cada dia. Ca seva és ara un veritable museu familiar. Ens meravella la immensa quantitat de quadres, fotografies, objectes singulars i llibres que cobreixen quasi totalment les parets de l'escala d'entrada i els prestatges de la sala on tenim la conversa. I encara, després de l'entrevista, ha volgut mostrar-nos un gran magatzem de la planta baixa on hi ha estesos sobre taules allargades gran quantitat de llibres i caramulls dispersos de paperassa, tot disposat per ser revisat, ordenat i classificat.

Ens admira que don Jaume, a la seva edat, pugui mantenir tan envejable i diàfana claredat de memòria i d'enteniment. La conversa flueix amb sorprenent facilitat, abundosa i franca, amb exactitud de dades i amb precisió de dates. És veritablement un valuós do de Déu, que ell mai no deixa d'agrair-li.

ENTREVISTA

Els *Amics del Seminari*, amb els quals vàreu compartir amb joiosa complaença la darrera trobada de Nadal, ens han manifestat l'interès i el desig de veure publicat a la nostra revista el vostre extens i intens recorregut ministerial i el parer personal sobre determinades situacions i vivències que vàrem viure conjuntament en el període de formació del Seminari.

D'entrada, ¿ens podríeu descriure breument com recordau el Manacor de la vostra infància i quin va ser l'entorn que va generar la vostra opció d'entrar en el Seminari?

Jo puc contestar a això que “mumare” no me deixava tocar amb els peus en terra perquè, abans de néixer jo, havia tengut tres al·lots morts. Hem estat cinc nins i una nina. Jo som el quart. Quan jo començava, als sis o set anys, “mumare” no m'amollava. “Munpare” era molt fener, un bon treballador, i “mumare” no quedava a darrere. “Munpare” no se ficava amb ningú i a “mumare” tot li sobrava.

Amb “mumare”, vàrem fer un viatge a Lluc. Jo ja havia combregat; per tant, havia de fer els vuit anys en el mes de juliol. Allà trobarem un manacorí, frare; la germana d'aquest manacorí era molt coneguda de “mumare”. El frare manacorí me va preguntar si em volia quedar amb els blavets. Jo li vaig dir que no. “Jo vull més llibertat i els frares estan tancats”. Aquell home va quedar fred quan li vaig dir que jo volia més llibertat. Tornàrem aquí i aquesta sortida va ser importantíssima. Jo vaig anar a escola a La Salle des de la primera comunió i en el col·legi hi havia “el hermano Justo”, amb el qual ens enteníem molt. “El hermano Justo” em volia fer “hermano” de la seva congregació. Devia ser el mes d'abril quan anàrem a Lluc i poc després, no record el dia, vàrem anar a una Hora Santa amb els “hermanos” de la Salle.

Dirigia l’Hora Santa don Pedro Bonnín, qui, en acabar el sermó, ens va dir: he d’anar a Palma a veure allà on estudien els capellans. Si n’hi ha que volen venir amb mi ja m’ho diran. Acabada l’Hora santa, jo tot sol vaig entrar a la sagristia. Tenia set anys i ja anava a La Salle perquè, en haver fet la primera comunió, ja no podíem anar amb les monges. Entr a la sagristia i don Pedro no me coneixia. I què et diuen? I ton pare de què fa? I on vas a escola? Totes les preguntes habituals. Me diu després: dilluns a les cinc del capvespre vendré a veure ton pare i ta mare. Aquest dilluns jo el descriuria amb fidelitat perquè no se m’ha oblidat mai. “Munpare” i “mumare” dins la casa esperant i ella li deia a “munpare”: si el nin hi vol anar, no li diguis que no. I “munpare” la va creure. Don Pedro va arribar a ca nostra i es varen entendre molt bé. Els digué don Pedro: aquest nin el podré fer escolà meu i, quan passi per ca nostra, perquè vivim a la mateixa barriada, em despertará. I me va fer escolanet. El temps de la missa me feia pujar a la trona i a mi, tan petit, no me veien. Jo resava el rosari davant. I la gent es deia: qui és aquest nin? Això em va fer popular perquè sorprèn que un nin de set anys pugi a la trona per resar a davant el rosari.

Vàrem anar a Palma i, com era la primera vegada que hi anava, em va agradar molt. Vaig dir que jo volia estudiar i juntament amb mi hi havia quatre amics estudiants més. Dos capellans ens preparaven. Al cap d’un any, ens examinaren i ens varen aprovar. I llavors entràrem en el Seminari, jo ho vaig fer un poc més tard. En el Seminari me tengueren sempre com un bon estudiant, no me renyaren mai.

Ha canviat Manacor respecte d’aquell temps? Manacor té avui el doble d’habitants i, a més a més, és especial. Els manacorins, dins el poble, es fan la traveta. No se sumen, se divideixen i no saben quedar bé davant els forasters. Però se defensen. Això sí, tenim moltes personalitats sobretot literàries i del món del teatre.

Teníeu només deu anys quan, a la tardor de 1935, un any abans de l’esclat fratricida de la Guerra civil, decidíu deixar l’escalfor de ca vostra a Manacor per entrar en el Seminari Vell de Palma. Enclaustrat dins aquells vells murs, sota la incertesa els primers anys dels possibles danys d’un exterior alçat en revolta i suportant després les severes estretores dels anys quaranta, hi forjàreu la formació per al vostre futur ministerial.

¿Quina és avui la vostra valoració, llums i ombres, d’aquells difícils anys de formació en el Seminari Vell?

Hi ha una cosa molt especial que va passar el tercer curs: dia 13 de gener de 1937 jo vaig fugir del Seminari per anar-me’n a ca nostra. Per què? M’enyorava, m’enyorava molt. És la renyada més grossa que m’ha donat “munpare”. Deia: si no vols esser capellà, que no ho siguis, però aquests papers no me’ls has de fer. En aquell temps, el majordom del Seminari era don Mateu Bosch. I el vespre ja va ser amb el tren vell a Manacor. Decidírem, érem jo i un altre, que en els quinze dies ja hi tornariem, però l’altre manacorí no hi va tornar. Guard d’aquells anys un record sobretot de fred, molt de fred i els bombardejos.

Vaig tenir un “prefecto” que em va cuidar molt. I llavors, una feina. En el primer curs de filosofia hi havia tres escolans i jo era l’escolà jove, l’escolà més petit. I el “prefecto” era el qui de capellà va ser rector de Santa Creu, en Gabriel Adrover Barceló, de Fornalutx. Tota la vida hem estat amics. N’Adrover era el “prefecto” dels filòsofs i de quint any de llatí. I no ho sé, però crec que lo que em va ajudar va ser això. Perquè me cuidaren molt. Jo sempre vaig esser el més jove

del curs, amb diferència: en Guillem Bibiloni, per exemple, tenia sis o set anys més que jo. Jo era el més jove i en acabar el primer sermó que vaig fer durant el primer curs de filosofia me feren un gran aplaudiment. Aquestes coses pesen. Durant un curs o dos de la filosofia, qualsevol comèdia hi hagués, havia de sortir jo.

A més d’aquella fuga del Seminari, el que més record és el fred, molt de fred i els bombardejos. El menjar mai va ser motiu de preocupació. Ara el fred, sí; el fred i l’enyorança. Ja érem en el Seminari quan va caure una bomba damunt el convent de les monges de Sant Jeroni; va matar dues monges. Aquest dia era un dijous i nosaltres érem d’excursió a la carretera de Sóller i ens vàrem haver d’allargar, ajeure baix dels arbres perquè varen tirar per allà dues o tres bombes. Eren bombetes, però mataven. L’endemà ens enviaren a ca nostra perquè el lloc on ens amagàvem no estava ben preparat ni era segur; era en el mateix Seminari, però no era un refugi, era un pis situat a la part baixa. Si hagués caigut una bomba allà hagués fet un desastre. Ens enviaren a ca nostra per arreglar aquell lloc. Quan volava sobre el Seminari un avió de bombes feia por, perquè tot era gent que corria baixant per les escales i era molt bo de fer rodolar.

Vàreu estudiar música?, pregunta Pere Amengual

A mi m’agradava el cant, però tenc poca veu o tenia poca veu. En sé un poc de música, música gregoriana. Ara me canten, sense cantar res. No ho puc aguantar a això. Jo he estat quasi cinquanta anys amb les Monges Tereses i els vaig ensenyar un poc de música gregoriana. I m’encanta. Lo d’ara no és música de res: és aixecar el to i quasi, quasi, canten “recto tono”. No m’agrada gaire; però tenc unes nocions elementals perquè, sent vicari d’Artà, vaig tenir un “coro”. Me varen regalar una batuta. L’organista, en Toni, suplia molt. Va morir en una excursió que fèrem. A Artà hi havia un rector seriós, molt seriós, molt bona persona, don Llorenç Lliteras; era artanenc, però no sabia dir gràcies, no en sabia. Jo feia tot el que se’m presentava. Cada horabaixa, el temps que vaig estar a Artà, en sortir els al·lots de l’escola jo anava a un camp de futbol i estava amb ells i els mirava jugar. Ho vaig fer durant cinc anys.

El desembre de 1947 sou ordenat de prevere quan teniu tan sols 22 anys. Tot seguit, joveníssim prevere, iniciàveu una primera, llarga i intensa trajectòria de servei ministerial que comença com a vicari a Valldemossa, poc després a Artà, amb el parèntesi de Melilla; tot seguit sou nomenat ecònom d’Andratx el 1953 i destinat com a ecònom a Montuïri des de 1955 a 1960.

¿Quins fets d’aquesta primera etapa de la vostra vida ministerial destacaríeu com a més rellevants i significatius en la vostra responsabilitat pastoral portada a terme en els indrets esmenats?

D’aquesta primera etapa de servei ministerial destacaria: de Montuïri, l’economia i, per la seva singularitat, ressaltaria el viatge a Amèrica que fèrem el 1960 per participar en la gran Missió de Buenos Aires. Quan vaig arribar a Montuïri el 1955 lo primer que vaig haver de resoldre va ser trobar recursos per satisfer el deute que tenia la parròquia d’una quantitat important, 225.000 pts. d’aquell temps. Vaig explicar-ho al poble i els vaig proposar la possibilitat d’adquirir una o més accions valorades cada una d’elles en cinc-cents pessetes a retornar de seguida que la parròquia pogués fer-ho. Amb molt poc temps, la gent de Montuïri va adquirir les accions necessàries per cobrir el deute. I amb la rifa d’un cotxe poguérem retornar a la gent el valor de les accions distribuïdes.

D’altra banda, a Montuïri hi havia dos partits: uns a favor de don Bernat Martorell i uns altres en contra de don Bernat. Quan venien a contar-me coses els partidaris de don Bernat i els contraris de don Bernat, jo només contestava a uns i altres: “ja ho val, ja ho val”; no els aclaria res més; no en sortien d’aquí.

Llavors, la revista que hi havia a Montuïri, “Bona Pau”, la duia jo. Durant cinc anys vaig dur la revista “Bona Pau”. Jo pagava cada mes el cost a don Nofre Arbona i li donava els escrits per publicar i ell es cuidava de compondre-ho tot. Després, don Nofre se’n va fer càrrec com a director de “Bona Pau”. Avui encara hi estic subscript i m’agrada molt llegir-la.

D'Andratx, record l'amistat amb dues o tres famílies que me facilitaren l'entrada a la Puresa de Palma perquè elles hi havien anat a escola. Hi vaig ser present a la Puresa quasi cinquanta anys, com a capellà. Aquella família que em va introduir a la Puresa era la família del metge d'Andratx.

Respecte a l'emigració dels andritxols cap a terres de Cuba durant aquells anys, he dir que sí, ho vaig poder conèixer ben de prop. A Andratx comandaven sempre les dones; els homes no hi eren, eren a Cuba.

Una vegada el Governador me va demanar informes del batle d'Andratx i em va preguntar si anava a missa. Això no ho puc dir, li vaig contestar. Això no té importància. A missa hi vénen només unes poques persones. I me va escoltar, el Governador.

El gener de 1961 acceptau de bon grat la compromesa responsabilitat de la direcció espiritual dels seminaristes de filosofia i de les vocacions tardanes, en l'entorn peculiar de la influent personalitat i guiatge del rector Sureda. Foren anys en què el Seminari acollí un extraordinari nombre de joves aspirants al sacerdoci intensament dedicats a l'aprenentatge de les matèries acadèmiques i a la recerca de l'autenticitat en el creixement de la formació pròpia del futur prevere. Foren potser els anys de més alta plenitud i esplendor del Seminari Nou: es va inaugurar la nova capella sota l'abraçada perenne i amorosida de la Verge Assumpta, s'estrenà el nou orgue, s'acabà la construcció de l'immens edifici. La finestra oberta del Concili Vaticà II deixà passar l'aire fresc de noves idees, fortes corrents de crítica interna a l'Església, la vinguda de noves idees, noves formes de pensar i obrar, la irrupció de canvis radicals i molt accelerats. Aquesta és la dada més reveladora del fort impacte que generà la incidència de la nova situació postconciliar: el curs 67/68 el Seminari Major descendí de cop de 153 a 93 alumnes, un 40% en un sol any.

¿Quina valoració en feis avui del vostre pas com a director espiritual del Seminari durant aquesta transcendent etapa del 61 al 68 i quines causes portaren a la evident decadència dels darrers cursos i a la dimissió del rector don Pedro Sureda i al cessament de gairebé tot l'equip de superiors i dels més antics professors?

La pregunta aquesta és important. Lo que vos diré és que, durant aquests anys de director espiritual, vaig fer fer als seminaristes mentre eren a filosofia, perquè dins teologia jo no m'hi havia de mesclar; unes anàlisis segons un sistema que havia après i varen donar bons resultats mentre es varen aplicar als qui cursaven filosofia. Jo volia que cada qual tengués una anàlisi de si mateix perquè no se pensàs que Déu li parlava; perquè si un està convençut que Déu li parla, exigeix i demana i demana. Amb la finalitat de conèixer-se a si

mateix, jo els feia fer una anàlisi i estudiava si era primari o secundari. Ja sabeu que el primari té les reaccions ràpides i al secundari les coses li duren molt de temps. Observava després si era actiu o passiu. Un tercer punt era també objecte d'anàlisi, però ja no record quin era perquè fa molt de temps. Fet aquesta anàlisi, demanava l'opinió a cada un de tots els altres companys i teníem converses sobre això. Me va cridar molt l'atenció que ara fa quatre anys, en una visita a la Seu que jo mateix vaig dirigir, antics alumnes que havien sortit del Seminari es recordaven d'això i me demanaven més informació. Crec que era un mètode important. L'anàlisi es basava en el fet que les persones no poden exigir segons quins resultats en el procés de formació. De fet, els teòlegs, jo no els governava, exigien coses que havien sentit a un i altre i estaven enfora per haver fruit d'aquest sistema i per seguir un camí, un curs distint. Ho manifestava a les reunions de superiors.

El rector Sureda ja esperava el canvi que va venir. Cada vegada que el rector tenia una conversa amb el bisbe Rafael, don Pedro escrivia lo que havien acordat i era el bisbe qui a vegades canviava els acords. Feia mal estar-hi amb el bisbe Alvarez. Era un bon home, però...

D'altra banda, des dels òrgans col·legiats del bisbat hi va haver un interès extraordinari a llevar el rector, don Pedro. I llevant el rector, m'havia de llevar també a mi perquè era el rector qui m'hi havia duit a mi de director espiritual. Enteneu? Me varen oferir altra volta anar a Artà; jo vaig dir: "nunca segundas partes fueron buenas". I m'enviaren a Sant Nicolau de Palma.

El rector nou, don Pau Oliver, tal volta va fer massa via. Va començar a donar claus del Seminari a tothom i no era això. Va obrir massa i no va tancar res, però ell era el rector. Això és lo que jo pens

¿Per què va passar aquesta disminució tan ràpida de vocacions? -demana Pere Amengual.

Jo crec que el rector del Seminari, per lo que pareix, va promoure que la gent que no encaixava optàs per deixar el Seminari. No sé si estava o no justificat, però m'arribaven notícies i venien a contar-me coses i me deien a mi: jo crec que el rector estava convençut que molta gent que era allà no era apta per estar allà. Me pareix que arribava a això.

Don Francesc Payeras va ser nomenat vicari general després que el bisbe Enciso es va morir el setembre de 1964. Era un home llest i punt, i tenia un poc de mà esquerra. S'avenien amb don Pedro Sureda. A mi me sap greu lo que després han fet amb don Pedro. Quan es va morir, jo li anava al darrere. El tenc encara aquí, dins la imaginació, amb totes les taques de sang que li vaig veure dins el llit. El varen enterrar a una tomba del cementiri de Palma, propietat de la parròquia de Santa Creu, i a sa mare, també. Llavors Santa Creu, que té llocs i doblers tots els que vol, va vendre la sepultura on havien enterrat don Pedro i cremaren tot lo que hi havia dedins: a ell, el varen cremar. Això no ho haurien d'haver fet mai perquè era massa recent. Això ja ho faran dels morts vells. Una sepultura, que era de la parròquia de Santa Creu, la varen vendre i cremaren tot lo que hi havia dedins. No necessitaven vendre res perquè els sobrava tot lo que tenien.

I les cendres de don Pedro, les deixaren dins la tomba?

I jo què sé! Ha desaparegut tot. Jo no hi puc consentir. Perquè don Pedro era un home optimista. Tenia el seu caràcter, com tots tenim; però era optimista i un home de coneixement. Havia llegit molt com es veu en aquest llibre seu, "Alegria de vivir". Jo de nin, poc després que don Pedro Bonnín em va dur a veure el Seminari, el feren rector de Sant Llorenç i don Pedro estava aquí de capellà perquè son pare treballava d'escrivent a cas notari de Manacor. De nin, ja vaig veure la diferència entre don Pedro Bonnín i don Pedro Sureda. Pedro Bonnín era un sant home; però aquell altre li guanyava d'intel·ligència i de tot. Quan el vaig conèixer, volia ser com ell i no com don Pedro Bonnín. Això en els meus 13, 14 i 15 anys.

En aquell moment, qui em va salvar a mi va ser don Miquel Amer; perquè jo vaig tenir molta confiança per parlar amb don Miquel sobre el "sexo". Ell va veure lo que me passava a mi i me vaig sentir acompanyat i més comprès. Llavors, don Miquel me volia en el Seminari amb ell. La vida és complicada.

Quines causes pensau que hi ha en el fet que tants sortiren del Seminari i tants es varen secularitzar? -pregunta Pere Amengual.

Es evident que hi ha hagut un procés de secularització. Per quines causes? Jo no ho sé. Segons quines coses no les conec i segons quines no m'atreveixo a dir que són un mal general; però aquí hi ha un tema molt important: és el tema del "sexo". Lo que diu ara l'Església a l'home casat és que tenguí molta comunicació sexual amb la dona. Això s'ha d'estudiar

bé. Un dia era a les Monges Tereses i vaig coincidir amb un “legionario de Cristo”, el temps en què jo era el capellà de les monges i hi anava molt, sovint a predicar. Ara han posat dins l'església les despulles d'una priora que la volen canonitzar. Vaig trobar aquest “legionario” i ja no me va deixar pus: venia i parlava i tornàvem a parlar fins que se'n va anar. Va durar aquí cinc o sis anys. Aquests “legionarios” tenen una revista que defensa aquesta freqüència i aquesta intensitat de “sexo” entre home i dona. Volgut per Déu. Aquests procedeixen de Mèxic i tenen els inconvenients que té Mèxic: són exagerats, un poc exagerats, fan les esglésies totes iguals, esglésies rodones... Jo crec que per aquí hi ha uns graus i hi ha unes idees. Entre ells jo hi veig tota aquella joventut que va fugir d'aquí i molts d'aquests que han sortit de capellà per això, per no estar situats així com toca en aquest assumpte.

Les idees noves, sorgides del Concili Vaticà II, considerau que varen ser motiu d'aquest canvi?

De tot d'una, sí. Ara, ja no. En aquell moment, sí, sí. A més a més, vengueren els monjos de Montserrat en el Seminari a donar cursets de cant gregorià i parlaren obertament als seminaristes de la llibertat, que és un tema molt important. El pare Miquel Estradé jo el vaig tractar bastant en les seves estades en el Seminari. El tema de la llibertat és un tema que és molt difícil d'aclarir i de tocar i, per tant, jo crec que se perderen per aquí: el tema de la llibertat i del sexe no el varen resoldre bé, com tocava.

El 1985 vós mateix vàreu poder redactar amb precisió i fidelitat la biografia de don Pedro Sureda pel fet d'haver conviscut i treballat amb ell durant els vuit anys que va ser rector del Seminari. A més a més, l'havíeu conegut i tractat personalment des de la vostra infància a Manacor durant els anys 30 del segle passat i, de manera privilegiada, poguéreu seguir de prop, amablement i respectuosa, els seus darrers anys, acompanyant-lo afectuosament fins i tot en els moments més amargs de la seva darrera malaltia.

Ens agradaria molt conèixer per vós el relat de com va ser la vida i a què es va dedicar don Pedro quan, una vegada acceptada la dimissió de rector del Seminari, es va retirar al seu pis de Palma, als 58 anys, i el nomenaren capellà de les religioses del centre d'educació especial “Mater misericordiae”.

Les úniques sortides que feia don Pedro les feia en el cotxe de don Guillem Payeras i en Guillem i jo l'acompanyàvem. I a on li agradava molt anar era a Son Fortesa, una possessió de Manacor on hi vivia don Guillem Grimalt, que era un altre capellà molt amic seu de tota la vida. Aquests dos capellans moriren en pocs anys de diferència, en devers tres anys de diferència l'un amb l'altre. I cada temporada dúiem don Pedro a visitar el seu amic Guillem Grimalt. I no sortia més.

Què feia a ca seva?

Resar.

I escriure?

No molt, no. El llibre que publicàrem, en el qual vaig redactar la seva biografia, era per pagar l'edició i l'havia escrit abans de retirar-se. El qui va pagar el llibre va ser en Miquel Vidal. Don Pedro va néixer a Porreres perquè son pare era guàrdia civil i va estar també a Santanyí, on don Pedro anys després hi seria rector; però hi havia estat abans amb son pare de guàrdia civil. De Santanyí és la família de Madò Margalida Salom i el seu fill Miquel Vidal Salom que varen viure amb don Pedro des que va ser rector de Santanyí i fins a la seva mort. Idò qui va pagar el llibre va ser en Miquel Vidal perquè tenia capacitat de feina i cobrava per la feina feta. Va ser ell qui va pagar el llibre. Era necessari perquè E.S. Gibert no és el nom de l'autor. Don Pedro firmava els llibres amb el pseudònim “E.S. Gibert”. És curiós: Son Gibert és el nom de la possessió donada per don Joan Mas per fer-hi el Seminari Nou.

No es va dedicar a escriure quan es va retirar?

No va escriure molt. El llibre el va fer perquè el vàrem convèncer que l'escrigués i nosaltres li pagàrem el cost, perquè ell no tenia doblers, ell era molt després i tenia molt poca cosa. I ho va acceptar.

L'única activitat que va tenir el darrers anys va ser com a capellà a “Mater Misericordiae”. No tenia res més. El bisbe l'hagués pogut fer canonge a aquest home; però era al principi de la modificació de les normes dels canonges i els bisbes varen estar despistats perquè no varen permetre que els canonges es reunissin mai durant els primers deu anys. Els bisbes no permetien que es reunissin els canonges perquè els volien suprimir i no sabien què volien. Aposta tampoc a ell el feren canonge. I perquè no l'havien de fer canonge? Aquell home no hagués faltat mai a res, hauria anat a tot; però els bisbes estaven carregats de por perquè la reforma de l'Església no sabien veure exactament com havia de ser. Els bisbes me feien penar perquè a vegades estaven ben despistats i no sabien què havien de fer. I no era tampoc tanta cosa. Jo trobava que don Pedro havia de ser canonge. Perquè no el varen fer canonge? Només li donaren les monges, allà a Son Goileu.

Don Pedro, una vegada retirat, sortia amb nosaltres dues o tres vegades en l'any, però no anava enlloc més. No tenia contacte amb ningú. Es va retirar als 58 anys i va estar retirat quinze anys més. El dia 2 de febrer de 1984, vint dies abans de complir els 74 anys, va morir. Per què l'havien de retirar d'aquesta manera? Perquè hem de pensar que damunt lo que ell havia fet podia tenir els seus dubtes; li feien, l'obligaven a tenir els dubtes, si s'havia equivocat o si no. Això no em va bé. No li reconeixen res. Supòs que ho va passar malament.

En Miquel Vidal i jo, érem els dos, l'assistírem en el moment de la malaltia de mort. Jo no puc consentir que el cremassin. El qui va decidir la venda de la sepultura va ser un capellà jove a qui don Pedro havia fet molt de cas quan estudiava en el Seminari. Aquest, essent rector de Santa Creu, va vendre la tomba. Per què l'havia de vendre? Per què l'havien de cremar? La idea era vendre la tomba. No la necessitaven, la tomba. Santa Creu no passa pena dels doblers. Jo ho sé que no passa pena perquè jo anava a ajudar don Josep Jaume, actual rector de Santa Creu, quan estava a Sa Vileta. I li ho vaig comentar: no veig perquè havien de fer això. No era ell qui ho va fer; sinó un rector anterior. Ho pens i me qued pensant i dic: ara ja no podem fer res.

Pere Amengual li explica que, en el Seminari, va ser carter amb don Pedro i assegura que era una persona molt respectuosa.

¿Podríeu assenyalar-nos els fets i les actuacions que considerau més rellevants i que us han donat més satisfacció en la vostra llarga etapa com a rector de la parròquia de Sant Nicolau de Palma?

Com a rector de Sant Nicolau de Palma tenia una amistat extraordinària amb el batle de Palma i amb la seva dona. I tenia els governadors que me venien a consultar i a vegades dinava amb ells i jo, ben alerta a dir-ho a ningú perquè, fins a un cert punt, no convé; perquè t'obligues. El batle de Palma era aleshores don Gabriel Alzamora. La seva dona no alçava un peu sense demanar-m'ho; i ell, darrere.

Jo era molt amic d'en Pedro Rabassa i quan va venir aquí, retirat de Ciudad Real, on hi havia anat amb l'equip del bisbe Joan Hervàs, me volia dur a la parròquia de Sant Jaume. Jo li vaig dir que no; que feia només dos anys que era a Sant Nicolau. Què diria la gent? Figurau-vos. Això és la vida.

Els capellans joves necessiten, com ho he de dir?

Cada dia res una part del rosari, no tot el rosari. L'altre dia resava la passió: cinc desenes del rosari de la passió. I sabeu que el primer misteri és Getsemani. Els apòstols a Getsemani varen fer tot lo que no havien de fer: uns dormien, uns altres tallaven orelles, un altre fugia i un altre besava. Per tant, els capellans lo que han de mirar és lo que han fet cada dia, fer un examen cada dia per saber, què he fet jo avui? A veure si han fet lo que havien de fer o si han tallat orelles o si han dormit.

El segon és la flagel·lació, que és la gran pallissa que donen a Crist. La flagel·lació per un capellà pot venir perquè menja lo que no toca o té "sexo" que no toca, "sexo" que el flagel·la, és a dir: pensa en el bé del cos, només.

El tercer és el cap de Jesús coronat d'espines. Què hi ha dins el cap meu? Estic d'acord? Estic d'acord amb els altres? Estic d'acord amb el papa, amb el bisbe? Què hi ha dins el meu cap? Per què el tercer misteri és un cap coronat d'espines?

El quart misteri es refereix a Crist que dona sa mare a sant Joan i a sant Joan que la va acollir com a mare. Quina actitud personal hi ha dins cada un de nosaltres amb la Mare de Déu? ¿Hi ha alguna Mare de Déu, la que vulguis, amb qui tu confies, que la tractes millor, que te dones a ella, que la cuides i què fas per ella? Perquè tu no tens altra dona i aquesta dona és la que tu reses amb ella.

El darrer misteri és una petita oració presa del breviari i vol ser lo que has d'entendre tu de la paciència que té Déu amb tot lo que hi ha dins l'Església per no llevar-ho. Per què Déu vol que tenguem aquesta Església i no una altra i per què ho permet? El quint misteri t'ensenya que Déu no te dona facilitats. Déu aguanta. La providència de Déu és a vegades mala d'entendre. Déu té molta paciència i molta misericòrdia; però jo estic cansat de la misericòrdia dels altres i no els sé aguantar.

El 1986 us concedeixen l'honor de nomenar-vos canonge de la Seu per exercir com a membre del Capítol de la Catedral aquelles tasques que són pròpies d'aquesta institució eclesiàstica fins a la vostra jubilació del servei actiu. ¿Quines aportacions poguéreu dur a terme durant aquest període i què en destacaríeu com a més significatiu i valuós d'aquesta etapa?

Aquí lo primer que heu de dir és que vaig ser canonge "a dedo", sense oposicions, no per reconeixement a la meua feina, sinó jo vos diré per què. El bisbe me cridà a principi de curs i me va dir: hi ha lleis noves sobre la catedral o les catedrals. Jo vaig estar a punt de dir-li: idò, cridi els canonges i els ho digui; però vaig callar. Jo era l'arxipreste de la zona centre de Palma. El bisbe me diu: te volia parlar de com ho hauríem de fer per aplicar les noves normes al capítol de la Seu. Vaig quedar molt estranyat. I me va començar a fer

preguntes, això era a l'octubre, i me va fer preguntes fins a Setmana Santa. Un dia de la Setmana Santa me diu: i si venies tu a fer això? Es tracta de canviar els costums del capítol de la Catedral. Li vaig preguntar: que m'ho mana o puc fer lo que vulgui? Va respondre: no, no vull que venguis forçat. Pensa-ho. Quan de temps ho puc pensar? Una setmana. Al cap d'una setmana hi torn i li vaig dir: jo vull venir perquè vostè vol que vengui; així me va bé. Ja sé que aquí comandaré "menos", perquè ara faig lo que vull i aquí són setze canonges i me tocarà comandar "menos". Va respondre: bé, idò, conforme. Així va nomenar quatre canonges i un dels quatre vaig ser jo.

Jo vaig començar a venir aquí, a Manacor, l'any 2005. Els cinquanta anys de missa nova els vàrem celebrar l'any 1997 i vàrem fer una gran missa en el convent de Santa Clara, allà mateix on vàrem ser ordenats de preveres. Jo he tengut dos grups de matrimonis durant vint-i-cinc anys. Un pic en el mes anàvem a dinar a Son Roca i allà conversàvem i discutíem. He tengut reunions amb els ex-condeixebles, els meus, aquí hi ha un llistat. El segon any de Seminari érem trenta i acabàrem sis. A l'escala hi ha la fotografia dels condeixebles. Amb els dos grups de matrimonis i amb la família celebràrem junts els cinquanta anys de missa nova el 1997 amb un dinar a Ciutat, lo que toca. I cada any faig un dinar, ara només amb la família.

Abans de cloure l'entrevista, Pere Amengual demana a don Jaume què troba del món d'avui i si considera que la gent va perdent o almanco baixant la fe?

A mi me sobren les mentides, contesta. I els polítics "mienten". Per tant, quan veig una mentida, no ho sé si ho és a vegades, però a vegades veig que ho és, i me sobren les mentides. És cert que la fe, dins Espanya, va baixant.

El president de la Conferència Episcopal, l'arquebisbe de Valladolid, Mns. Blázquez, m'agrada molt, aquest m'agrada. Cert que cada qual és capaç d'unes coses i incapaç d'unes altres. Persones completes que ho tinguin tot no n'hi ha. I per tant sí, se saben combinar. No sé què passa amb l'arquebisbe de Toledo, no sé què passa que no el fan cardenal.

Crec que si m'hagués posat els darrers anys en segons quines coses... hauria tengut més mals de cap. Ara, les mentides, i n'hi ha, n'hi ha de mentides, no les puc aguantar. Vivim dins un món amb una estructura falsa.

La mort? Jo no tenc por a la mort, però tampoc m'agrada morir-me i li agraesc a Déu que m'allargui un poc la vida, però no li deman tampoc que sigui diferent dels altres. Cert, és un do de Déu poder tenir una memòria tan privilegiada a uns mesos de complir els noranta-tres anys.

CONFIDENCIALITAT

MODÈLICS i modelicons és una revista privada i els escrits que conté no suposen mai manifestacions públiques dels seus autors: són tan sols comentaris espontanis, amistosos i confidencials entre amics i per a amics, sempre de caràcter privat.

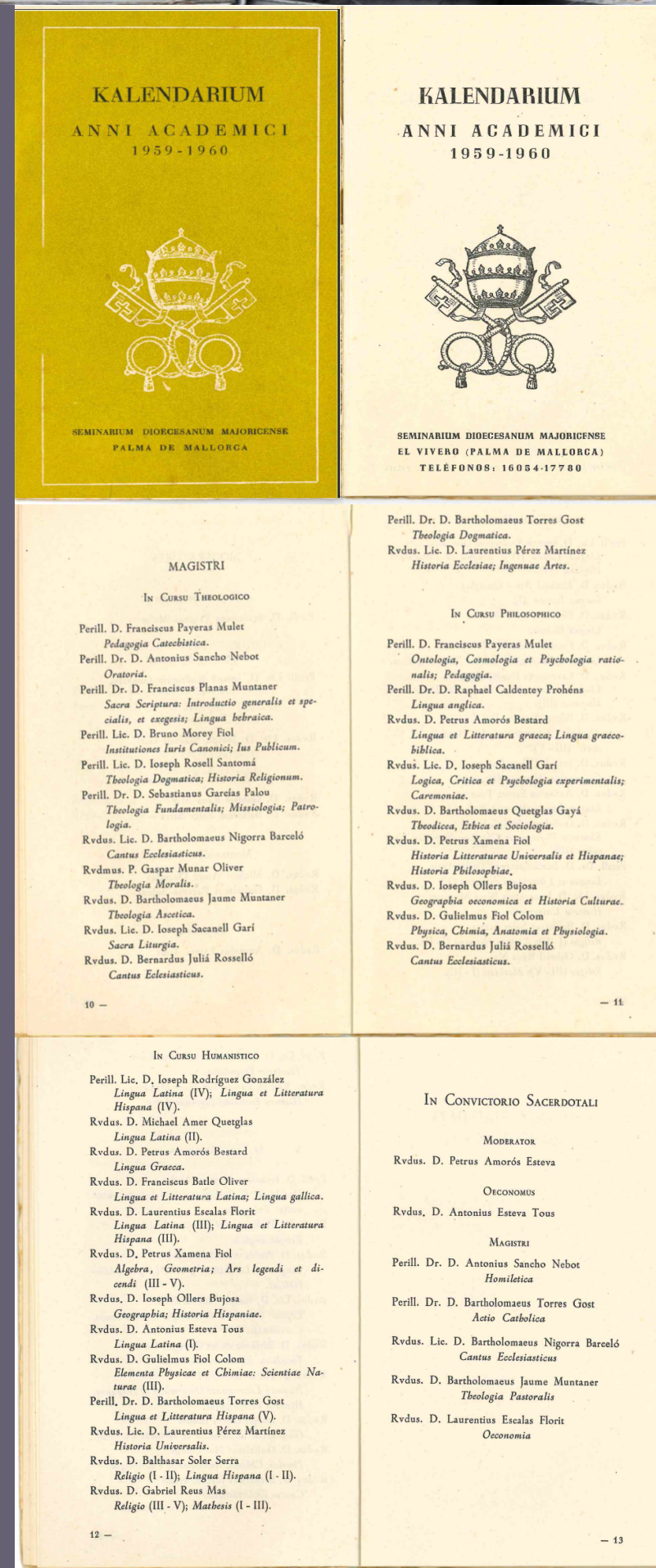
Demanam, per tant, que se respecti aquest caràcter privat i confidencial.

COMENTARI FOTO SEMINARISTES SOLLERICS I BUNYOLINS DEL 1959

Aquesta bella i entranyable foto em sembla que fou captada, potser la va fer en Jaume Muntaner, quan seminaristes sollerics i bunyolins arribàvem al Seminari Nou després d'assistir a la cloenda del II Congrés Eucarístic Comarcal de Sóller. Aquest Congrés es va celebrar a Sóller des del dissabte, dia 30 de maig, al diumenge, dia 7 de juny de 1959. Aquest diumenge, des de les tres de la matinada fins a la matinada del dilluns va ploure sense interrupció, a estones molt intensament. El Pontifical de cloenda, presidit pel bisbe Enciso, no es va poder celebrar a l'altar del Congrés, construït expressament en el camp de futbol de Can Maiol. Es va haver de fer a la Parròquia on hi assistírem els seminaristes i passàrem la resta del dia al Centre Parroquial Victòria per guardar-nos de les grans ruixades. Així, doncs, el dilluns, dia 8 de juny de 1959, just abans d'entrar pel portell del Seminari, en el mateix carrer "Jazmín", en confluència al carrer "Del Mirto", tal com es veu en el costat dret de la foto, volguérem immortalitzar aquell moment. Crida l'atenció que entre els components del grup hi vegem en Tomeu Suau Mayol, la seva padrina materna era i vivia a Sóller a l'indret anomenat "Can Prebe" i Joan Vidal Perelló, registrador de la propietat, que potser tenia família a Sóller o li enviaren com a organista. Aquí teniu el nom de cada un dels fotografiats, per ordre d'esquerra a dreta:

1. Joan Brunet (de Bunyola)
2. Toni Amengual (de Bunyola)
3. Damià Noguera (de Sóller)
4. Miquel Bujosa Alenyar (de Bunyola)
5. Miquel Estarellas (de Sóller)
6. Pep Arbona
7. Miquel Orell
8. Tomeu Suau Mayol
9. Toni Mas (Massac)
10. Jaume Conti
11. Domingo Mateu
12. Joan Vidal Perelló
13. Pep Morell (Putxa)
14. Lluc Morell (Sifoner)

12- El bany a la piscina

A un poble gran del centre de Mallorca, una família després del baptisme d'un infant va convidar el capellà amic seu a un refresc en el seu xalet.

Hi havia a la terrassa les taules amb les coques de verdura, els cocarrois, els pastissos i la gent s'anava servint. Tothom estava dret. El capellà era ja bastant major, d'una bona corpulència i anava vestit amb sotana.

Tres joves de la família es proposaren tirar el capellà dissimuladament dins la piscina, i es posaren a barallar-se, mentre un altre ho filmava tot. I caigueren dins la piscina els dos joves amb el capellà.

L'anècdota més graciosa és que, mentre el capellà feia grapades per sortir-ne, començaren a surar tots els bessons i les galletes que ell s'havia anat posant dins les butxaques.

13- Hem de matar l'home vell

En els anys posteriors immediats al Concili, un vicari jove d'un poblet rural i que era natural de Ciutat, es proposà celebrar amb el poble l'ofici de vespres els diumenges al capvespre. Hi assistien les religioses i un grupet de gent devota.

Un dia la lectura bíblica era de la carta als Romans (6,6) on diu que "el nostre home vell (altres traduccions diuen l'home que érem abans) ha estat crucificat amb Crist".

Doncs el vicari jove, ple de zel apostòlic i amb la teologia paulina encara ben fresca, explicava que hem de matar l'home vell, i vengui a parlar de matar l'home vell, fins que un homenet que estava a primera fila va començar a girar-se a darrere d'un costat i de l'altre per comprovar a veure si devia ésser ell l'home vell de qui tant parlava el vicari.

EL DARRER TRIMESTRE

Jaume Sancho

Colzes, nervis, calor... i poca gana

Mil vegades he dit que no era gaire partidari d'estudiar durant el curs, especialment totes aquelles coses més estantisses que havíem d'engolir en el seminari. L'únic temps adient per empassar-te allò d'un tràngol era el maig. Però d'això en pagaves un bon preu i l'únic profit que en treies era sortir-ne aviat, al cost de pegar-te una bona manta en acostar-se el juny o, dit més entenent, passar-te un darrer trimestre miserable i d'allò més repelenc.

Jo, que de per mi mateix en aquells anys solia anar sempre magre d'ofici, en el darrer trimestre encara m'aprimava més i solia arribar a ca nostra a finals de juny amb aspecte cadavèric. El nostre metge, D. Toni "Regalat", a allò meu li deia "*astènia primaveral*" i ja ho sabia de cada any, per això en acostar-se el maig solia donar a ma mare una capsula de pastilles o injeccions perquè me les fes arribar i posar-hi un poc de remei. No és estrany que jo sempre hagi guardat d'ell un grat i agraït record: De lluny i tot cuidava de mi.

Me faig càrrec del que devien pensar els que em veien arribar amb aquell aspecte de "*Don Quijote en temps de corema*". Record que D. Joan Galmés – concho d'en Mateu Galmés, rector del meu poble – quan a principis d'estiu anàvem amb en Mateu a visitar-lo a Sant Llorenç, d'on ell durant anys n'havia estat rector, en veure'm d'aquella manera me solia recomanar cada any amb les mateixes paraules que amollàs un poc en això d'estudiar tant (devia pensar que aquell ritme del darrer trimestre s'estenia a tot el curs) i em solia dir: "*Estima't més que diguin de tu per aquí passa un ase, que per aquí passa un mort!*" Com si jo necessitàs que m'ho diguessin dues vegades... Si hagués entrevist algun altre remei per aprovar els cursos sense tocar aquells llibrots, segur que hagués mirat maneres.

Els exàmens

Els exàmens per si mateixos no solien fer por a ningú: havien passat aquells temps que t'ho jugaves tot a una sola carta, com sentíem contar a gent major. Amb el bisbe Enciso s'havia establert un sistema que avui diríem "d'avaluació contínua", on les notes del curs – i el concepte que de tu tingués el professorat en general, perquè curiosament quasi tots solien tenir el mateix amb pocs matisos i a vegades mal pens si s'havien posat d'acord – valien més que aquella paròdia d'examen tan rigorós i terrible. Així que, de por, la justa!

Supòs que el primer any o els dos primers et prenien la mida i després ja tot corria d'ofici: Érem un seminari provincià on tothom coneixia tothom i tot anava per inèrcies i rutines.

Un altre dia us parlaré sense presses del mite del "*Llibre verd*". És il·lustratiu del sistema.

Més que una qüestió de por era, doncs, una qüestió d'orgull o de prestigi personal que et feia voler quedar bé davant aquell tribunal que, tanmateix, passava aquelles hores – entre campaneta i campaneta – sense cap interès i amb un profund avorriment que es reflectia a les seves cares: aguantaven allà perquè no en quedava d'altra i entrava dins el seu sou.

Allà ja no et jugaves res o ja no et jugaves gairebé res: feia temps que havien caigut els daus, “*alea iacta est*”, i feia mesos que tot estava ja decidit. Alguns “llumeneres” ja devien estar aprovats abans de començar el curs... Allà sols es decidia – i encara poc – el prestigi de l’alumne i – potser un poc més – el prestigi del professor que t’examinava, per això gairebé sempre podies comptar amb la seva complicitat per defugir qualsevol entrebanc.

Sempre he recordat el mal tràngol que va haver de passar per culpa meva l’estimat i recordat D. Llorenç Pérez, professor d’Història de l’Església, quan a l’examen de juny, davant aquell tribunal vermell, la malanada bolla em va prescriure el número 1 del temari: “*Historia de la Iglesia. Bibliografía*”. Bibliografía !! Dona-li terra a aquest cep !

Com que aquell tema era de memòria pura i dura, un llistat rònc de cinquanta o seixanta noms de llibres i autors que mai abans – ni encara ara – havia sentit anomenar ni de lluny, i m’hagués suposat passar-me un caramull d’hores d’estudi i ocupar un bon tros del meu cervell que jo necessitava per a altres coses, vaig decidir que “*passava*” del tema 1. *A qui li ha tocat mai el tema 1 ?* Si ni tan sols hi deu haver una bolla amb el tema 1... Doncs, sí ! Hi ha el tema 1, hi ha una bolla amb aquest número, i jo la vaig treure ! Don Llorenç era tan innocentot que ni tan sols es va preocupar de llevar aquella bolla de dins la bossa vermella. En el pecat hi va trobar la penitència: degué suar més en aquells deu o quinze minuts que el que degué suar en tota la resta de l’estiu. Ja me diràs tu com pots ajudar a treure el carro d’un fanguer com aquell a qui ni tan sols se n’ha mirat les lletres grosses... Que consti, en defensa meva, que els altres temes d’Història de l’Església els duia molt bé.

Jo l’havia sentit dins classe parlar una vegada i una altra d’un tal “Pastor”, que havia escrit, si no vaig errat, una Història dels Papes, i a aquesta roca ens vàrem haver d’aferrar tots dos per sortir del mal pas. Que jo recordi, en tots aquells minuts no va sortir cap altre nom ni cap altre llibre; ara, això sí, a aquest li traguérem bé el suc... Quan ell em va sentir dir la paraula “Pastor” va veure el cel obert i sortosament aquí ens arredossàrem tots dos.

Què si sabia *quants de toms* eren ? Carussa de part meva, i ell: “*Sí... Son muchos tomos...*”

I jo: “*muchos, muchos !*” - “*¿Sabe Vd. dónde se encuentra esta obra ?*” - I jo, ben sobrat:

“*En la Biblioteca Vaticana !*” Se tractava d’anar a allò segur i disparar amb el canó gros per encertar el tir. - “*Sí, sí... però en alguna biblioteca más cercana...*” - (No fotis, tu !) “*Sí, vaig dir jo, en la Biblioteca Nacional, también hay un ejemplar...*” Però l’home no acabava d’estar content i no s’adonava que, per voler dar-me una mà, m’enfonsava dins la misèria. Això s’estirà una bona estona ben llarga i cada vegada ens fèiem més prop: passàrem per la Biblioteca Diocesana, i encara en volia més: “*Sabe Vd. si la tenemos en la Biblioteca del Seminario ?*” - “*Claro que sí, en nuestra Biblioteca también, claro!*” -

A la fi ! Havíem arribat on ell volia ! i on jo confiava que ja no podríem fer-nos més allà...

“*¿Y sabe Vd. quién la trajo ?*” Serà cabró, el fill de la gran bretanya ! ***Quién la trajo !***

Anava a dir “*El cartero*” però vaig pensar que “*tantos tomos*” no els duia el carter, així que vaig contestar que no: una cosa tan concreta no feia lleig que jo no la sabés, i amb això vaig donar peu a que ell explicàs – a mi i als dos “*adlèters*” que l’acompanyaven – que en Llorenç Tous i ell l’havien duita de Roma. No digué com ... ni jo ho vaig demanar!

M’havia tocat un tema impossible, m’havia fet preguntes al·lucinants... durant tot el curs havíem jugat plegats a petanca a l’esbarjo del capvespre i durant tot l’any li havia preparat i projectat a classe les seves diapositives d’Art... I una mà renta l’altra !

Em posà un 8 ! Ja us dic jo que aquells exàmens decidien poca cosa.

Segurament ja duia la nota posada.